

REVISTA BIBLIOTECILOR*

REVISTA BIBLIOTECILOR

REVISTA BIBLIOTECILOR

REVISTA BIBLIOTECILOR

REVISTA

BIBLIOTECILOR

REVISTA BIBLIOTECILOR

REVISTA BIBLIOTECILOR

REVISTA BIBLIOTECILOR

ANUL XXV • APRILIE 1972

Publicație a Consiliului Culturii și Educației Socialiste

REVISTA

BIBLIOTECILOR

NR. 4

REVISTA BIBLIOTECILOR

Publicație a Consiliului Culturii și Educației Socialiste

ANUL XXV

Nr. 4

APRILIE 1972

SUMAR

Organizarea cabinetelor de științe sociale în unitățile de învățămînt mediu (În sprijinul îmbunătățirii predării științelor sociale)	193	Constantin CATRINA : Vechi încercări de organizare a învățămîntului bibliotecar în Transilvania	228
Bibliotecile de învățămînt superior tehnic și profilul complex al viitorului inginer, intelectual comunist multilateral dezvoltat. Biblioteca Institutului politehnic „Gh. Gheorghiu-Dej” din București văzută de studenți, cadre didactice și bibliotecari. (Grupaj realizat de George Sebastian)	195	Ex libris
Emil I. BOLOGA : Prima noastră expoziție de ex libris-uri	229
Anul internațional al cărții „Cărți pentru toți”		Biblioteci de peste hotare
Controlul bibliografic universal	232
Ecouri din județele... Neamț, Brașov, Ilfov, Bihor	204	Cu d-l K. C. Harrison, directorul Bibliotecii publice din Westminster City (Londra), despre bibliotecile și bibliotecarii din România (interviu realizat de George VLĂDESCU)	237
Mărturisiri despre carte de Alexandru DUȚU	206	G. S. : Cronica Anului internațional al cărții — 1972	239
★		De peste hotare	241
Dumitru BALAET : Modernizarea activității Bibliotecii municipale din Tg. Jiu	209	Aniversări	
Iuliu PINTEA : Circulația cărții agrozootehnice în comunele Tinea și Diosig din județul Bihor	211	Mircea ANGHELESCU : Heliade-Rădulescu, îndrumător și animator cultural — 100 de ani de la moarte	244
Elvira POPESCU : Despre tineri, pentru tineri. Preocupări editoriale	215	★	
Livia BACARU : Cum a fost tipărită „România liberă” în ilegalitate (I)	217	Prof. dr. docent N. Georgescu — Tistu. 1 sept. 1894—11 apr. 1972	244
Cronică	224	Lucrări de specialitate	245
Istoria cărții și a bibliotecilor		Fișier	247
Ștefan SUCIU : George Barițiu, întemeietor și sprijinitor al Bibliotecii școlare românești din Brașov	227	Consultații	
		Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN : Serviciile de bibliotecă adresate cititorilor-copii (XI). Depozitarea și conservarea materialelor de bibliotecă	253
		Jocuri distractive	256

Organizarea cabinetelor de științe sociale în unitățile de învățământ mediu

ÎN SPRIJINUL ÎMBUNĂTĂȚIRII
PREDĂRII ȘTIINTELOR SOCIALE

Atenția acordată de partidul nostru formării conștiinței omului angajat cu toate forțele la îndeplinirea mărețului program de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate trasat de Congresul al X-lea și-a găsit o vie expresie în amplul program de educație comunistă adoptat de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R., la propunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu.

După cum este și firesc, în contextul acestei exigențe obiective, intensificarea activității educative și de pregătire politică în unitățile de învățământ apare ca o necesitate imediată, vizând, în primul rând, îmbunătățirea predării științelor sociale, sarcină trasată cu precădere de conducerea partidului nostru.

Într-o primă etapă, a fost necesar să fie create instrumentele de lucru specifice activității profesorilor. În acest scop, colectivul didactic de specialitate din Liceul „Al. Sahia” din București a amenajat, cu sprijinul elevilor și al comitetului de părinți, un cabinet de științe sociale încă din luna noiembrie 1971.

În acest cabinet se găsește un bogat fond documentar: panouri, pliante, fotografii, hărți, planșe, documente în facsimil, grafice, organigrame, diapozitive, diafilme etc. și aparatajul audio-vizual adecvat.

În organizarea cabinetului de științe sociale am ținut seama că el trebuie să-l ajute pe profesor nu numai să lărgască aria problematică a cunoștințelor pe care urmează să le transmită elevilor, dar mai ales să fundamenteze temeiurile teoretice ale poziției partidului nostru față de procesele și fenomenele social-politice din lumea contemporană.

Cabinetul nostru de științe sociale este structurat pe 6 teme, și anume: Evoluția societății omenești; Evoluția concepției despre natură și societate; Contraste ale lumii capitaliste contemporane; Lupta poporului român pentru independență și suveranitate — mari bătălii de clasă împotriva exploatării și asupririi; Avântul economiei românești; Politica externă a partidului și a statului nostru.

Un loc important în ansamblul organizării și funcționării cabinetului îl ocupă biblioteca social-politică. Aceasta conține o serie de broșuri și cărți legate de activitatea curentă de pregătire politico-ideologică a elevilor și profesorilor; o parte din lucrările clasice ale marxism-leninismului, cuvântările secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, documente din istoria mișcării muncitorești din România, reviste de specialitate, dosare cu tăieturi din presă conținând articole mai importante etc. Cărțile, broșurile și decupările din presă aflate în cabinetul de științe sociale sunt studiate de profesori și elevi cu ocazia pregătirii lecțiilor și a informărilor politice, pentru întocmirea documentației necesare bunei desfășurări a activității cercurilor de specialitate și a învățământului ideologic, pentru examenele de grad sau cursurile de perfecționare, în vederea discutării unor probleme sau cazuri concrete etc. Într-un cuvânt, întregul cabinet și mai cu seamă biblioteca își găsesc deplină funcționalitate, îmbinarea diferitelor modalități de transmitere a cunoștințelor — text scris, materiale audio-vizuale, prelegeri cu exemplificări pe hartă și cu ajutorul graficelor — constituind un excelent mijloc pentru pregătirea elevilor și reactualizarea cunoștințelor profesorilor la disciplinele de științe sociale și istorie.

Noi am pornit de la ideea că în cabinetul de științe sociale cartea politică și ideologică își găsește locul cel mai indicat pentru a fi de folos elevilor și întregului personal didactic și administrativ al liceului.

Cartea politică ajută profesorii de științe sociale în susținerea și fundamentarea unor teze și idei, în exemplificarea unor fapte și fenomene sociale. Folosirea cărții politice în toată activitatea instructiv-educativă trezește la elevi interesul pentru respectiva sferă de cunoștințe și contribuie la formarea gândirii, sentimentelor și convingerilor moral-politice.

Fondul de publicații existent va fi, cu timpul, valorificat la maxim printr-un

sistem complex de bibliografii tematiche, sistem aflat astăzi în curs de conturare. În ceea ce privește constituirea instrumentelor de informare, ar fi — credem noi — necesar să se inițieze unele acțiuni pe plan central, căci efectuarea acestei munci la nivelul fiecărei unități școlare constituie o risipă mare de forță de muncă, efortul pentru ținerea la zi a bibliografiilor depășește timpul de muncă al bibliotecarului școlar, iar instrumentele de informare astfel elaborate vor purta inevitabil, pecetea provizoratului și a ineficienței.

Materialele expuse în cabinetul de științe sociale sînt permanent impropățate cu date noi, furnizate de dezvoltarea economică și socială a țării noastre și a lumii contemporane, de cercetarea științifică din domeniile respective, iar fondul documentar al bibliotecii este ritmic îmbogățit cu lucrări noi.

prof. Dumitru GIUREA
director
Liceul „Al. Sahla”
din București

CABINETUL = INFORMARE LA ZI ȘI COMPETENȚĂ

În lumina documentelor din iulie și noiembrie 1971 elaborate de partidul nostru, documente care tratează de pe principii înalt partinice problema ridicării nivelului ideologic-politic al tineretului școlar în primul rînd și care subliniază importanța predării științelor sociale în toate formele de învățămînt, s-a trecut și în Liceul „D. Bolintineanu” — situat într-unul din vechile cartiere muncitorești ale Bucureștiului, cartierul Rahova — la organizarea cabinetului de științe sociale.

Crearea acestui cabinet și integrarea lui în sistemul de cabinete existente (cabinetul de muzică și literatură, cabinetul de istorie, cabinetul de psihologie și orientare profesională — acesta din urmă în curs de amenajare) reprezintă un eveniment remarcabil în activitatea instructiv-educativă din liceul nostru; el este considerat un instrument superior pentru ridicarea nivelului ideologic-politic și de cunoștințe din domeniul științelor sociale atât pentru tîna generație, cit și pentru toate cadrele didactice.

Comisia metodică, sub îndrumarea biroului organizației de partid și cu sprijinul conducerii școlii, care a făcut un apel ce s-a bucurat de o largă audiență în rîndul comitetului de părinți și al elevilor înșiși, a alcătuit planul de organizare a cabinetului, ținînd seama de programa

analitică și de necesitățile de informare ale elevilor și ale cadrelor didactice. În acțiunea de organizare propriu-zisă, aportul comitetului U.T.C. pe liceu și al elevilor din anii III și IV s-a făcut cu deosebire simțit.

Cabinetul a fost amenajat într-o sală de clasă, dar aria lui de influențare se prelungește de fapt cu mult peste zidurile încăperii: pe coridoarele întregului etaj la care este amplasat cabinetul, a fost expus — în vitrine închise și pe pereți — un bogat material ilustrativ (planșe, organigrame, scheme, fotografii etc.) grupat tematic și dezvoltînd o anumită idee.

În cabinet se desfășoară orele de economie politică, de filozofie și educație cetățenească; se țin ședințele cercurilor de filozofie, economie politică internațională, ateism; au loc mese rotunde organizate de comitetele U.T.C. sau unele adunări generale pe clase; au loc întîlniri ale elevilor cu activiști de partid și personalități ale vieții politice. Cabinetul constituie un permanent punct de documentare și de consultații și întrunește toate condițiile unei săli de studiu pentru profesorii și elevii preocupați de problemele înțînd în sfera științelor sociale.

În interiorul cabinetului, planșele primite de la Comitetul P.C.R. al municipiului București sînt expuse în grupaje tematice (probleme teoretice ale filozofiei marxist-leniniste; probleme teoretice ale economiei politice; aspecte ale construirii societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră), la care se adaugă planșele confecționate în școală cu privire la evoluția modurilor de producție. În mijlocul sălii a fost montată o hartă a țării care indică, cu ajutorul unor circuite electrice, obiectivele economice create în anii cincinalului trecut, ea urmînd a fi completată cu realizările noului cincinal. Sub cristalul meselor de lucru au fost organizate mici expoziții tematice: portretele unor filozofi și fotocopii după cele mai importante lucrări ale lor; citate din operele economiștilor progresiști; Partidul Comunist Român — factor activ în mișcarea comunistă și muncitorească internațională; inițiative românești la O.N.U.; București, oraș înfloritor.

O suită de albume confecționate de elevi completează documentarea existentă, pe următoarele teme: evoluția gîndirii filozofice din antichitate și pînă în prezent; realizările economice ale ultimilor ani; economia politică industrială (aspecte din perioada 1938—1944, aspecte de astăzi și premise pentru viitor); agricultura socialistă română (aspecte din anii '30, aspecte de astăzi și premise pentru viitor); aspecte din viața oamenilor muncii din țara noastră.

În cabinet se găsesc, de asemenea, vitrine cu ordinele și medaliile Republicii Socialiste România.

În cadrul cabinetului sînt folosite mijloace multiple de informare: radio, televizor, diascop, picup.

Biblioteca acestui cabinet a fost constituită din volume aparținînd bibliotecii liceului (operele clasice marxism-leninismului, diverse lucrări de bază, periodice pe profil) și din donații ale corpului didactic și ale elevilor. În concepția organizatorilor, ea trebuie să furnizeze, cu timpul, tot materialul documentar necesar în procesul instructiv-educativ și pentru învățămîntul politic. În acest scop, comenziile de carte pentru anul 1972 au fost astfel chibzuite încît aproape 30 la sută din totalul fondurilor bănești să fie întrebuițat în vederea achiziționării de carte social-politică, pentru a împlini golurile existente încă, din păcate, în colecții. De asemenea, vom face apel la toate mijloacele de completare — donații, transfer de publicații de la Rezerva națională de carte a Bibliotecii Centrale de Stat etc. — pentru a îmbogăți acest sector.

În ceea ce privește aparatul de informare, se preconizează alcătuirea unui catalog al tuturor materialelor — carte de specialitate, articole din presă, citate, material audio-vizual și literatură beletristică — structurat pe discipline și pe lecții din manuale, astfel încît, la predarea unui subiect, profesorul să poată indica elevilor fără nici o dificultate toată bibliografia necesară.

Aparatul informativ mai cuprinde mape cu decupaie din periodice, pe teme politice internă a statului nostru; politica social-culturală a României; probleme de etică; aspecte din mișcarea grevistă din țările capitaliste și evoluția șomajului; aspecte din țările în curs de dezvoltare; destrămarea sistemului colonial al imperialismului.

De asemenea, se lucrează la dublarea rubricilor din cadrul claselor c.z. 1 și 3 din catalogul sistematic al bibliotecii liceului, pentru ca în cabinet să existe o evidență clară a tuturor publicațiilor de specialitate din liceu.

Concepția științifică care a stat la baza organizării cabinetului din liceul nostru ne îndreptățește să sperăm că ele vor deveni căi eficiente, integrate în procesul general de învățămînt și slujind perfecționării acestuia, avînd ca scop stimularea studiului la elevi, creșterea nivelului lor ideologic-politic, informarea curentă și competență a cadrelor didactice.

Letiția SIHOTA și Ioana VASILE

*bibliotecare la Liceul „D. Bolintineanu”
din București*

Bibliotecile de învățămînt superior tehnic și profilul complex al viitorului inginer, intelectual comunist multilateral dezvoltat

BIBLIOTECA
INSTITUTULUI POLITEHNIC
„GH. GHEORGHIU-DEJ”
DIN BUCUREȘTI —
VĂZUTĂ DE STUDENȚI,
CADRE DIDACTICE
ȘI BIBLIOTECARI

Decurgînd firesc din Programul P.C.R. adoptat la Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971, educația multilaterală a tineretului studios din țara noastră reprezintă o sarcină de deosebită importanță ce trebuie să stea permanent în atenția tuturor factorilor de răspundere. Așa cum reiese din Cuvîntarea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la deschiderea anului universitar 1971—1972, economia noastră națională, intrată acum într-o nouă și importantă etapă a dezvoltării ei, necesită cadre de specialitate cu o înaltă pregătire profesională și în același timp cu o pregătire generală, politico-ideologică și culturală, temeinică. În acest sens, procesul instructiv-educativ desfășurat astăzi în institutele de învățămînt superior trebuie să devină cît mai complex și cît mai bine organizat, astfel încît rezultatele lui să se concretizeze atît în specializarea înaltă a viitoarelor cadre, cît și în formarea profilului multilateral al tinerilor specialiști, cetățeni ai României socialiste, intelectuali comuniști în sensul plinar al acestei noțiuni.

Care este contribuția bibliotecii de învățămînt superior — ca auxiliar principal al procesului de învățămînt — la realizarea acestor obiective majore ale procesului instructiv-educativ? Cum apreciază studenții, cadrele didactice și bibliotecarii această contribuție? Cu astfel de probleme ne-am îndreptat atenția spre institutele de învățămînt superior tehnic și ne-am oprit asupra unuia din cele mai importante institute de acest fel, Institutul politehnic „Gheorghe Gheorghiu-Dej” din București, unde am supus aceste probleme unei dezbateri la masa rotundă. Redăm în cele ce urmează părerile exprimate de participanții la discuțiile care au avut loc, în una din sălile de lectură ale bibliotecii centrale a institutului, în ziua de 2 martie a.e.

1. ROLUL ȘI CONTRIBUȚIA BIBLIOTECII INSTITUTULUI POLITEHNIC ÎN PREGĂTIREA DE SPECIALITATE A STUDENȚILOR

Student Andrei Antoniu Wild, anul al III-lea, Facultatea de electronică și telecomunicații: În orice institut de învățămînt superior, nu se poate concepe o activitate profesională serioasă fără existența unei biblioteci de specialitate bine organizată și dotată corespunzător cerințelor. În institutul nostru, unde o mare parte a studenților locuiesc la cămin, adică au bibliotecă personală departe de orașul în care învață și totodată au și celelalte posibilități de informare, dar cum limitate, rolul bibliotecii centrale a institutului și a filialelor ei este — consider eu — imens. Rolul ei există însă și pentru bucureșteni. Nici un tînar — cînd intră în facultate și chiar pe durata studiilor politehnice — nu poate avea o colecție cuprinzătoare de lucrări în măsură să-i asigure pregătirea de specialitate. În sensul acesta, biblioteca este indispensabilă pentru toți studenții, prin faptul că este capabilă să ne țină la curent cu lucrările fundamentale din domeniile noastre de studiu, cu ultimele noutăți din domeniul specialității. De asemenea, biblioteca institutului este în măsură să ne furnizeze informații adiacente, din domenii înrudite sau complementare, fără de care formarea unui intelectual nu poate fi concepută.

Apreciez ca avînd aceeași importanță și asigurarea de către bibliotecă a mijloacelor, a instrumentelor de informare asupra literaturii tehnice de care avem nevoie. Utilizarea în mod obișnuit a acestor instrumente întocmite de bibliotecă — fișiere bibliografice, cataloage (alfabetic și sistematic) ale colecțiilor bibliotecii, bibliografii tematice etc. — reprezintă pentru noi un ajutor de a cărui însemnă-

tate ne vom da seama și după absolvirea facultății, deprinzînd treptat tehnica muncii intelectuale, a studiului individual prin folosirea celor mai potrivite căi de acces la informațiile necesare. În acest sens, vedem biblioteca drept o a doua școală — aceea a formării specialistului în continuă perfecționare profesională.

Cred că cea mai bună apreciere asupra modului în care biblioteca institutului nostru își îndeplinește acest rol o constituie rezultatele pe care le obțin studenții din institut în pregătirea lor de specialitate. Faptul că Institutul politehnic din București se situează printre institutele cu cel mai mare randament în pregătirea specialiștilor se datorește în bună măsură și felului în care este organizată și funcționează biblioteca sa de specialitate.

Șef de lucrări ing. Nicolae Golovanov, de la Facultatea de energetică: Referindu-mă la rolul bibliotecii institutului în pregătirea de specialitate a studenților, aș dori să încadrez acest rol într-unul din cele trei aspecte pe care consider că le îmbracă biblioteca în general în viața studenților alături de pregătirea politico-ideologică și pregătirea de cultură generală a viitoarelor cadre ingineresti. Rolul bibliotecii în pregătirea studenților în domeniul tehnicii crește odată cu pășirea României pe o treaptă mai înaltă de dezvoltare industrială. În acest context, în mod corespunzător și învățămîntul superior tehnic pășește pe o nouă treaptă, nivelul pregătirii studenților crescînd continuu. O dată cu creșterea nivelului învățămîntului, apare ca necesară, din cauza păstrării constant a numărului de ore acordate cursurilor, diversificarea învățămîntului în sensul ca o mai mare parte a cunoștințelor să fie însușite de studenți prin studiu individual. Cursul se va rezuma astfel la prezentarea unor aspecte de bază, a unor aspecte de principiu, urmînd ca celelalte probleme să fie însușite de studenți pe calea studiului individual al bibliografiei de specialitate. Faptul acesta se răsfrînge desigur și asupra bibliotecii. Rolul ei în pregătirea de specialitate a studenților, în însușirea științei prin studiu individual a crescut simțitor. Și aceasta se poate constata lesne la biblioteca institutului nostru, unde în tot timpul anului de învățămînt, deci nu numai în preajma și în timpul sesiunilor, sălile de lectură sînt ocupate. Devine astfel din ce în ce mai stringentă necesitatea realizării unei noi biblioteci a institutului, corespunzătoare, ca spațiu și organizare, cerințelor actuale ale institutului.

Privind acest aspect al rolului bibliotecii institutului în pregătirea pentru viața a viitorilor specialiști, în calitate de

cadru didactic și membru în consiliul științific al bibliotecii, apreciez că biblioteca noastră are o deosebită și bogată experiență și personal consider că își îndeplinește într-o mare măsură rolul ce-i revine.

Conf. ing. Emil Goilav, de la Facultatea de automatică: În privința rolului bibliotecii în formarea viitorilor ingineri, aș dori să precizez anumite diferențieri ce ar trebui să fie făcute. Beneficiarii bibliotecii — studenții, cadre didactice și chiar specialiști din afara institutului — sînt de mai multe categorii. O primă categorie o formează studenții din anii mici, I și II, cărora li se predau cunoștințe științifice și tehnice în general (matematici, mecanică, rezistența materialelor etc.) și al căror studiu individual se bazează în mare parte pe folosirea cursurilor și mai puțin pe consultarea unor lucrări generale de tehnică. Astfel, ceea ce solicită aceștia bibliotecii sînt mai mult cursuri sau materiale care completează cursurile, deci lucrări de o natură diferită decît a celor necesare studenților din anii mai mari (III—IV). Pentru această primă categorie de beneficiari-studenți, biblioteca noastră este în măsură să asigure împrumutul cursurilor — există în medie un curs pentru 3—4 studenți — și al altor lucrări (manuale, tabele etc.) de care au nevoie, aflate în exemplare suficiente și fiind ușor accesibile.

O a doua categorie de beneficiari o formează studenții din anii mai mari care lucrează la proiecte de an și care au nevoie, în mai mare măsură, să consulte lucrări de strictă specialitate, atît cît în drumătoare, normative etc., cît și publicații periodice. La fel ca și în cazul celor de mai sus, biblioteca institutului asigură informația necesară, iar accesul la ea este, de asemenea, relativ ușor.

Dacă pentru primele două categorii de beneficiari, reprezentînd de fapt masa celor numeroși, biblioteca este înzestrată bine, pentru o a treia categorie, formată din studenții care lucrează la proiectele de diplomă, din cadre didactice, cercetători și specialiști din afara institutului, biblioteca se străduiește să asigure, în limita posibilităților materiale, o documentație cît mai adecvată și „la zi”. Există însă unele neajunsuri în special în privința asigurării unor lucrări străine, al căror număr de exemplare este insuficient — și aceasta din motive obiective. Pentru îndepărtarea acestor lacune — și precizez, nu grav stînjenoare — ar fi bine să existe niște posibilități mai mari de multiplicare a documentației în cadrul institutului, pe lîngă cele existente în prezent.

Student Constantin Ioana, anul al III-lea, Facultatea de tehnologia construcțiilor

de mașini, secția subingineri: Același rol de importanță fundamentală în pregătirea de specialitate îl are biblioteca și pentru studenții secțiilor de subingineri. Aceste secții sînt o nouă formă de învățămînt de specialitate, înființată ca urmare a necesităților asigurării economiei naționale cu cadre de specialitate între inginer și maistru, în măsură să înlesnească inginerilor să-și îndeplinească în mai bune condiții misiunea de oameni de concepție. Specificul pregătirii de specialitate a cadrelor de subingineri, ca nivel relativ mai scăzut decît al celei a inginerilor, ar trebui să stea mai mult în atenția celor ce se preocupă de organizarea și înzestrarea bibliotecii. Dacă în privința formării culturii generale tehnice cerințele la subingineri sînt identice, sau aproape identice, cu cele de la ingineri, în momentul trecerii la specializarea strictă studenții secțiilor de subingineri se lovesc de lipsa sau insuficiența materialului de documentare adecvat nivelului lor de pregătire. Lucrările de specialitate aflate în bibliotecă sînt concepute la nivelul de pregătire al inginerilor, cei de la subingineri găsindu-se astfel handicapați. Ar fi deci necesar să fie procurată și documentația corespunzătoare cerințelor și nivelului de pregătire al subinginerilor.

Student Corneliu Vasile, anul al III-lea, Facultatea de metalurgie: Am avut contact cu biblioteca încă din primele zile ale studenției și am simțit efectiv ajutorul ei atunci cînd mi-am dat seama că cunoștințele predate la cursuri trebuie neapărat să fie amplificate și aprofundate prin studiu individual, prin consultarea asiduă a bibliografiei la biblioteca institutului. Biblioteca a devenit și mai evident indispensabilă în pregătirea de specialitate cînd am început lucrul la proiecte de an, mai precis atunci cînd am reușit să depășesc greutățile pe care ni le punea în față alături de proiectul grație bibliotecii. Pe de o parte, am găsit din partea cadrelor de bibliotecari o îndrumare atentă și plină de bunăvoință prin noianul de informații, reușind să ajung astfel, pe căile cele mai directe, la lucrările și la informațiile necesare. Pe de altă parte, biblioteca s-a dovedit a fi înzestrată, în general, cu materiale pe potriva necesităților noastre, cu materiale conținînd informații cu un înalt grad de actualitate.

Student Mihai Munteanu, anul al V-lea, Facultatea de electrotehnică: Asupra rolului bibliotecii institutului, aș avea de făcut o completare. Anume, este de accentuat faptul că, dacă cineva ar putea spune că pînă la contactul cu proiectele de an consultarea lucrărilor din biblio-

tecă ar putea fi evitată într-o oarecare măsură, aceasta devine absolut necesară atunci când studenții trebuie să lucreze la proiecte, pentru că atunci numai bibliotecă, prin lucrările de specialitate de care dispune și pe care le pune la dispoziția noastră, poate să asigure informația de strictă specialitate ce nu poate fi transmisă la curs în amănunt; mă refer în special la metodici de calcul în amănunt, la diverse variante, la posibilități de modificare a unor parametri, la tabele, diagrame, în sfârșit, la ultimele noutăți în domeniu.

M. Coșușteanu, șeful serviciului pentru consultarea colecțiilor: Părerile expuse pînă acum coincid întru totul cu concepția colectivului bibliotecii noastre asupra sarcinilor bibliotecii de a asigura instrumentele de informare și informația de specialitate necesară diferitelor categorii de beneficiari ai noștri. Pe această bază, în ultimii ani au fost făcute eforturi pentru îndepărtarea unor lacune ce existau în asigurarea bibliografiei de specialitate și un factor important în această direcție a fost multiplicarea destul de intensă, cu mijloacele existente în institut, a cursurilor și a lucrărilor aflate într-un număr insuficient de exemplare.

Dacă totuși mai există, în mod obiectiv, unele deficiențe în acoperirea bibliografiei de specialitate, consider că eforturilor colectivului bibliotecii și celor ale conducerii institutului trebuie să li se alăture înțelegerea de către studenți a raporturilor lor cu biblioteca și sprijinul lor direct în respectarea într-o mai mare măsură a regulilor de folosire a publicațiilor. Apreciez că mulți cititori respectă aceste reguli, dar este nevoie să se intensifice educația în această direcție, astfel încît folosirea corectă a fondului de publicații ale bibliotecii să cuprindă întreaga masă de beneficiari ai ei.

2. BIBLIOTECA INSTITUTULUI POLITEHNIC ȘI PREGĂTIREA MULTILATERALĂ A VIITOARELOR CADRE

Șef de lucrări ing. N. Golovanov: Pregătirea viitoarelor cadre de ingineri și subingineri o concepem în sens complex, de pregătire multilaterală, în care pot fi distinse 3 aspecte: pregătirea de specialitate, pregătirea politico-ideologică și pregătirea de cultură generală. În privința ultimelor două aspecte, rolul bibliotecii institutului nu este cu nimic mai prejos decît cel în privința pregătirii de specialitate. Și această concepție se află și la baza organizării bibliotecii noastre. Aș accentua în acest sens că Politehnica este dotată cu o bibliotecă — sau rețea de biblioteci — complexă, înglobînd 3 la-

turi: biblioteca de științe tehnice, biblioteca de științe sociale și, în cadrul acesteia, biblioteca de cultură generală. Referitor la pregătirea politico-ideologică a tinerilor studenți, ca cetățeni ai unei țări socialiste, apreciem că biblioteca de științe sociale existentă în institut, potrivit rolului ei deosebit, a cunoscut în ultimii ani o dezvoltare remarcabilă: a crescut în mod simțitor numărul abonamentelor la publicațiile cu caracter politic și ideologic, a fost extins numărul de locuri în sălile de lectură, bibliografia necesară studenților și cadrelor didactice pentru învățămîntul ideologic, ca și literatura de care este nevoie pentru organizarea altor manifestări cu caracter politico-educativ, cercuri științifice studențești etc., poate fi găsită fără nici o dificultate în această parte a bibliotecii. În sfârșit, și biblioteca de cultură generală prezintă pentru studenți — aș spune, în special pentru cei de la Politehnică — o mare importanță. Din păcate însă, motive obiective fac ca la noi aceasta să fie mai puțin dotată. Anumite lacune și greutăți existente acum vor putea fi depășite în viitorul apropiat prin niște îmbunătățiri substanțiale ale condițiilor materiale ale bibliotecii, încît studenții să aibă suficiente posibilități ca în timpul lor liber să se pregătească și ca oameni cu o vastă cultură generală.

Student Mihai Munteanu: Dacă biblioteca institutului nostru și-a însușit pe deplin rolul de a sprijini efectiv pregătirea multilaterală a studenților și se străduiește să asigure înzestrarea cu publicații și accesul la acestea, ar fi necesar totuși ca problema suplinirii unor lacune în privința lucrărilor de cultură generală și a literaturii beletristice să se bucură de mai multă atenție. Cred că studierea ei, la diferite niveluri, ar putea aduce o soluționare favorabilă în privința altor căi pe care ar putea fi asigurat accesul studenților de la Politehnică la fondurile de împrumut ale bibliotecilor din București. Și aceasta pentru că niște pretenții de felul largirii gamei lucrărilor de literatură, artă, sport etc. în biblioteca noastră, cred, ar fi cu totul neîntemeiate. Contrar părerilor greșite despre studenții de la Politehnică, adesea simțim nevoia, în orele libere sau în orele de după eforturile deosebite din timpul sesiunilor, să citim o carte bună sau cel puțin să răsfoim o revistă. Dar, în afară de fondurile de acest fel, restrînse, ale bibliotecii noastre, unui student căminist îi este foarte greu să-și procure în alt mod cărți de literatură și artă decît cumpărîndu-le. De aceea consider că, fără a încărca biblioteca institutului — în primul rînd biblioteca de specialitate tehnico-științifică

— cu sarcina asigurării în cele mai bune condițiuni a literaturii de cultură generală și beletristice, ar trebui găsite niște căi de acces ale studenților căminști la colecțiile de împrumut ale bibliotecilor — publice și universitară — din București, pe baza unor convenții între instituții.

3. ROLUL BIBLIOTECII ÎN INSTRUIREA STUDENȚILOR PRIVIND FOLOSIREA BIBLIOTECII ȘI A INSTRUMENTELOR DE INFORMARE — ATÎT PENTRU TIMPUL STUDENȚIEI, CIT ȘI ÎN PERSPECTIVA INFORMĂRII ȘI A DOCUMENTĂRII DE SPECIALITATE LA VIITOARELE LOCURI DIN PRODUCȚIE ȘI CERCETARE

Eugenia Maier, șef al serviciului de documentare: Cred că pentru elucidarea acestei probleme ar fi nimerit să cunoaștem, printr-o scurtă trecere în revistă, felul în care biblioteca se străduiește să îndeplinească un rol cît mai însemnat în privința instruirii cititorilor. Conducînd serviciul de documentare, a cărui sarcină principală este înlesnirea accesului beneficiarilor noștri la informație, pot aminti aici înfiș câteva din instrumentele de informare pe care le punem la îndemîna cititorilor și totodată câteva din cele mai uzitate forme de instruire a cititorilor pe care le practicăm în prezent.

În mod permanent, la dispoziția studenților care consultă colecțiile bibliotecii centrale se află: în primul rînd, cele două cataloage ale bibliotecii, alfabetice și sistematice (acesta din urmă organizat pe baza c.z.u.); apoi fișierul bibliografic pentru disciplinele din programa de învățămînt, cuprinzînd lucrări ce vin să suplînească, în unele cazuri, lipsa cursurilor și actualizat în fiecare an potrivit noilor apariții și schimbărilor survenite în programă; buletinul bibliografic al cărților noi intrate în bibliotecă, cu apariție trimestrială; repertoriul anual al periodicelor intrate în colecțiile bibliotecii; catalogul dizertațiilor și tezelor de doctorat; buletinul trimestrial al cărților străine nou achiziționate; calendarul manifestărilor științifice internaționale legate de profilul institutului nostru. Aceste instrumente au fost întocmite în cadrul bibliotecii, dar la dispoziția cititorilor punem încă o serie de instrumente de informare asupra colecțiilor tehnice — de cărți și periodice, românești și străine — ale altor biblioteci din București și din țară (Iași și Cluj, de pildă), precum și ale unor centre și oficii de documentare tehnică, întocmite de aceste instituții și primite de noi pe bază de abonament sau prin schimb. Am mai putea aminti toată colecția de bibliografii, elaborate pe plan central, atît cu caracter general (de pildă, bibliografia națională curentă), cit și cele

din domeniul tehnicii. În sfîrșit, un loc important printre instrumentele de informare îl ocupă bibliografiile tematice elaborate în cadrul serviciului nostru de documentare, la cerere.

Înstruirea de care au atît de mare nevoie studenții pentru a-și înlesni accesul la informațiile necesare folosind cel mai potrivit instrument din întreaga listă a acestora este o preocupare veche și constantă a colectivului bibliotecii noastre și îmbracă forme care, chiar dacă nu sînt complete și perfect organizate, s-au dovedit eficiente. Această instruire sau ghidare a studenților în procesul de folosire a documentației și a surselor de informare începe chiar la înscrierea studenților la bibliotecă, cînd, împreună cu carnetul de cititor, acestora li se înmînează și un scurt îndrumar privind posibilitățile și modul de folosire a bibliotecii și a instrumentelor ei de informare. Avem un colectiv inimos și plin de bunăvoință, care folosește orice contact direct cu cititorii pentru a forma la aceștia, prin indicații individuale sau de grup restrîns, orale și practice, în special la cataloagele bibliotecii, deprinderi corecte de folosire eficientă a instrumentelor din bibliotecă. Începînd din acest an, a fost alcătuit și se află în curs de apariție un ghid al bibliotecii în care, pe lîngă prezentarea colecțiilor și a modului de organizare a bibliotecii, cei ce-l vor consulta vor găsi numeroase indicații de folosire a bibliotecii și a instrumentelor de informare.

Desigur, ceea ce facem în prezent nu considerăm că este suficient și de cea mai mare eficiență. Va fi necesar să gîndim la forme mai perfecționate, dar avem nevoie și de concursul altor factori.

Conf. ing. Emil Gollav: Aș vrea doar să atrag atenția asupra unui singur punct al acestei probleme complexe, anume, asupra procesului care îi frămîntă pe studenți în legătură cu informația și accesul la aceasta. Procesul cuprinde: elaborarea bibliografiei, obținerea surselor primare indicate și extragerea și sistematizarea informației utile. Primele două etape ale procesului sînt relativ ușor rezolvate, atît prin contribuția cadrelor didactice, care furnizează bibliografia obligatorie și facultativă, cit și prin contribuția bibliotecii, care întregeste bibliografia, o precizează și ghidează drumul pînă la sursele primare recomandate. Cea de-a treia etapă este mai dificilă și aici consider că sprijinul cadrelor didactice ar trebui să ia niște forme mai concrete prin care să se transmită studenților metodele de documentare, de extragere a informației înseși. Un prim pas ar trebui să fie stabilirea unei legături permanente între studenți, cadre didac-

țice și bibliotecari, de conlucrare între acești trei parteneri.

Student Constantin Ioana: În momentul intrării la facultate, la primul contact cu biblioteca, ne descurcăm mai greu, pe urmă însă modul în care trebuie procedat pentru a ajunge la informații, mai precis, la anumite cursuri și lucrări din bibliotecă, se răspindește în rindul masei de studenți de la unul la altul. Deci, într-un fel sau altul, pe parcursul studenției ajungi, din confruntarea cu necesitatea studiului individual al publicațiilor din bibliotecă, să-ți formezi deprinderea de a folosi biblioteca și, mai mult sau mai puțin, instrumentele ei, chiar și numai pe baza unor indicații verbale, așa cum s-a procedat în cea mai mare măsură pînă acum. Dar, privind în special prin prisma nevoii ca viitoarele cadre de specialiști să plece din facultate stăpînind o adevărată tehnică a muncii științifice și de cercetare, aceasta desigur este puțin. De aceea, cred că ar fi bine-venit să se organizeze, de pildă, la începutul studenției, un curs special pentru aceste probleme sau, cel puțin, în primele ore de cursuri să fie prevăzute expunerile cadrelor din bibliotecă și ale cadrelor didactice asupra întregului mecanism al accesului la informația de specialitate. Sau, nu ar fi lipsit de interes ca anumite ore din programele noastre să fie destinate și acestui fel de instruire. În sfîrșit, deoarece în realitate fiecare domeniu are sursele lui secundare, cred că ar fi necesară întocmirea unor ghiduri de documentare cuprinzînd surse din domeniile de interes al Politehnicii, care să ne însoțească în studiu pe tot parcursul studenției.

Șef de lucrări ing. N. Golovanov: Ca fost student al Institutului politehnic din București și ca persoană care a folosit destul de intens această bibliotecă, intr-adevăr, în primii ani de studenție am învățat să utilizez biblioteca prin această formă de transmitere de la om la om. Este un mod — simplist însă — de a obține o informație, o anumită informație (de tipul: „Vezi, găsești cartea... la cota...”), și nu toate informațiile de care ai nevoie. Acest mod te face oarecum sclavul unei cote: dacă ai pierdut cumva carnetul cu însemnarea respectivă a cotei, nu mai știi să te descurci, deoarece nu posezi tehnica, știința de a obține independent orice informație folosindu-te de sursele existente în bibliotecă. În acest sens, mărturisesc că am întâmpinat greutăți deosebite mai tîrziu, ca student în anii mari și ca asistent în primii ani, pînă cînd am reușit să-mi găsesc singur o metodă practică de detectare a lucrărilor care mă interesează. Apreciez în mod

deosebit, legat de aceasta, inițiativa consiliului bibliotecii de a se edita ghidul amintit. Acesta, prezentînd — e drept, sumar, dar necesar — locurile de unde pot fi obținute publicațiile și mecanismul informării și al lucrului cu instrumentele de informare, va face ca primul contact al studenților cu biblioteca să fie contactul între oameni în cunoștință de cauză și un tezaur de cunoștințe riguros organizat. Evident, mai tîrziu, poate la cursurile de pedagogie, ar fi util să se transmită o metodologie, mai ales pentru vizitarea cercetătorilor, a depistării informațiilor necesare, adică un curs de metodologia documentării. Aș menționa că în institutul nostru există profesori de mare prestigiu care și-au îndreptat o parte a preocupărilor lor cele mai importante spre realizarea și punerea la punct a bibliotecii de specialitate și a instrumentelor de informare în domeniile lor. Sînt profesori renumiți, cum de pildă Alexandru Popescu, care și-a închinat zeci de ani din viață elaborării documentației tehnice și care a editat o clasificare zecimală pentru uzul bibliotecilor din domeniul electrotehnicii, încît aș spune că există cadre competente care ar putea să realizeze instruirea de care vorbim. Ar mai rămîne doar să fie rezolvate anumite probleme de organizare.

Ing. Liviu Voronca, directorul bibliotecii: Problema instruirii cititorilor noștri îmi reține atenția în mod deosebit și aș dori să spun aici că preocuparea conducerii bibliotecii și a institutului pentru această problemă a cunoscut mai multe etape. A fost astfel perioada ulterioară anului 1962, cînd, potrivit instrucțiunilor speciale, elaborate de institut, în primele zile ale anului universitar se prelucrau, de către specialiștii din cadrul bibliotecii, cu studenții anului I, pe facultăți, normele, instrucțiunile și metodele de documentare în bibliotecă. A urmat o a doua perioadă, cînd, datorită numărului mare de studenți din anul I și posibilităților reduse de efectuare a planificării necesare, biblioteca a fost obligată să renunțe la forma de pînă atunci și să recurgă la un alt mijloc, anume, acela de a înmîna cititorilor, o dată cu carnetul de înscriere la bibliotecă, un material redactat de conducerea bibliotecii și cuprinzînd indicații asupra folosirii instrumentelor de informare. Pe măsură ce fondurile de publicații ale bibliotecii au crescut și datorită faptului că facultățile institutului s-au diversificat mult și au început să ființeze, pe lîngă cursurile de zi, și secții de subingineri, cursuri postuniversitare, cursuri serale, a fost necesar ca în cadrul consiliului bibliotecii să fie din nou pusă problema instruirii studenților.

Intocmirea și difuzarea ghidului bibliotecii reprezintă una din soluțiile pe care le-am găsit realizabile deocamdată.

4. CONDIȚIILE MATERIALE ÎN CARE ÎȘI DESFĂȘOARĂ ACTIVITATEA BIBLIOTECA INSTITUTULUI POLITEHNIC DIN BUCUREȘTI

Student A. A. Wild : Făcînd o apreciere generală, condițiile materiale — în special de local — în care își desfășoară activitatea la ora actuală biblioteca nu mai sînt corespunzătoare. Numărul studenților institutului nostru a depășit 15 000, toți aceștia au nevoie de bibliotecă, iar capacitățile existente în momentul de față nu pot asigura efectiv posibilități de studiu confortabile tuturor studenților. Există, așa cum se știe, un proiect al unei viitoare dotări a Politehnicii cu un nou local pentru bibliotecă. Pînă la realizarea lui, care înfrînze prea mult din cît se vede, au fost adoptate — și sînt căutate în continuare — unele soluții provizorii. De pildă, Asociația studenților din Facultatea de electronică face în prezent demersuri în vederea îmbunătățirii condițiilor de spațiu ale bibliotecii facultății filială a bibliotecii centrale. De asemenea, colectivul bibliotecii centrale face eforturi deosebite pentru a suplini lipsurile prin soluții temporare adesea eficiente. Aș aminti diferitele formule găsite pentru completarea într-un fel a spațiului, am locurilor din sălile de lectură, precum și faptul că în timpul seshunii biblioteca este foarte activă, organizînd de exemplu puncte de împrumut temporare în cămine. Inițiativa aceasta a devenit deja o obișnuință și eficiența ei s-a dovedit pe deplin.

Conf. ing. E. Goilav : Sălile de lectură sînt mai puține decît ar trebui să fie. Biblioteca aceasta a fost făcută demult și, natural, nu a fost dimensionată pentru numărul actual de studenți. În creștere continuă de la an la an. Desigur, soluția cea mai potrivită pentru depășirea penuriei de spațiu o constituie construirea unui nou local. Ar mai exista însă și unele soluții provizorii, printre care aș sugera, de pildă, degajarea sălilor de studiu prin lărgirea împrumutului de cursuri și lucrări de cultură tehnică generală în afara bibliotecii pentru studenții din anii mici. De asemenea, va exista în scurt timp posibilitatea de a fi dobîndite noi spații rămase disponibile în urma mutării anumitor servicii ale rectoratului și ale administrației în noul local al institutului. De altfel, conducerea institutului a promis deja bibliotecii astfel de spații pentru extinderea sălilor de lectură și a depozitelor.

Ing. Liviu Voronca : Se știe că, prin grija deosebită a partidului și a statului, se construiește la ora actuală noul edificiu al Institutului politehnic din București, din care o bună parte a construcției fiind terminată a și fost dată în folosință. La noul local, proiectantul s-a gîndit a realiza așa-numitele „profiluri de învățămînt“, prin acestea înțelegîndu-se asocierea a 2—3 facultăți care să folosească în comun amfiteatrele, sălile de curs, sălile de seminar, sălile de proiecte și biblioteca. Astfel, începînd din acest an și pe măsură ce vor fi date în folosință spațiile de la noul local, vor lua ființă biblioteca profilului de mecanică, cea a profilului de electrotehnică, a profilului de metalurgie-transporturi etc., destinate studenților din anii III, IV și V. Construirea noului local pentru biblioteca centrală a institutului este planificată pentru etapa a II-a a realizării noului edificiu al institutului. Noul local al bibliotecii, prevăzut să aibă o suprafață de peste 8 000 mp desfășurați, va cuprinde 10 săli de lectură pentru studenți (diversificate pe ani de studiu și pe facultăți), săli de lectură pentru cadre didactice, săli separate pentru doctoranzi și săli pentru specialiști și cercetători din întreprinderile din Capitală și din țară, cu posibilități de mecanizare. În început, și de automatizare, pe parcurs, a proceselor de informare și de servire a cititorilor, precum și un depozit de cărți pentru 800 000 de exemplare. Profit de prilejul acestor discuții pentru a sublinia cît se poate de pregnant necesitatea urgentării construirii noului local al bibliotecii. Știm că pînă la 31 decembrie 1974 marea majoritate a facultăților vor funcționa în noul local. Atelierele, depozitele, anexele — de asemenea. Rectoratul și serviciile administrative au și început deja să funcționeze acolo. Biblioteca centrală însă este prevăzută să funcționeze în noul local într-o etapă următoare, pentru care încă nu sînt deschise fondurile de investiții pentru proiectare și execuție. Consider că necesitatea urgentării construirii noii bibliotecii corespunde întru totul procesului firesc de apropiere a bibliotecii de fondul de învățămînt și de cămine, știut fiind faptul că noul local al Politehnicii este amplasat în apropierea complexului de cămine studențești.

M. Coțușteanu : Aș adăuga cîteva îmbunătățiri parțiale pe care le-a întreprins în ultima vreme biblioteca, cu sprijinul conducerii institutului, în privința condițiilor materiale: reamenajarea sălii de lectură la biblioteca Facultății de chimie, sporirea spațiului de depozitare al bibliotecii de științe sociale și literatură și re-

organizarea bibliotecii de științe sociale în cadrul căminului „Complex”.

Leocadia Cristea, șef al serviciului de completare a colecțiilor: Tot în cadrul condițiilor materiale ale bibliotecii este necesar să amintim situația alocațiilor bugetare pentru completarea colecțiilor. Cu toate că biblioteca dispune de colecții de publicații — cărți, periodice și alte categorii de materiale tipărite — într-o gamă suficient de largă a domeniilor și a titlurilor și într-un număr de exemplare adesea satisfăcător, există o situație care, chiar dacă se motivează prin niște condiții obiective, ne pune în fața unor mari greutăți. Anume, este vorba de scăderea, în ultimii ani, a alocațiilor bugetare pentru achiziții, scădere cu atât mai inexplicabilă cu cât producția noastră editorială s-a diversificat mult, iar numărul studenților a crescut de la an la an — și aici să ne gândim nu mai departe decât la înființarea secțiilor de subingineri din institut și a Institutului de subingineri din Pitești, a cărui bibliotecă este înzestrată de noi. În fața unei astfel de situații, colectivul bibliotecii s-a orientat spre o mai bună selecție a titlurilor de achiziționat — și aici colaborarea cu cadrele didactice s-a dovedit a fi de mare eficiență —, astfel încât colecțiile bibliotecii să corespundă necesităților reale de informații ale beneficiarilor noștri.

Student Constantin Ioana: În privința colecțiilor bibliotecii, doresc să aduc în atenție unele neajunsuri care ar putea să fie înlăturate, și anume: lipsa stringență a unor lucrări de strictă necesitate în întocmirea proiectelor (atât ca titluri, cât și ca număr de exemplare), datorită faptului că sînt ediții vechi; numărul mic de exemplare la secția de împrumut și la biblioteca din cămin, în cazul unor titluri care la sala de lectură se găsesc în exemplare mai multe; lipsa de la secția de împrumut a unor titluri care se găsesc în sala de lectură. În sfîrșit, nu înțelegem de ce secția de împrumut nu servește decât studenții care domiciliază în București, iar pe căminiști nu.

Ing. Liviu Voronca: Aceste ultime aspecte sesizate sînt foarte adevărate, iar înlăturarea lor preocupă de mai multă vreme conducerea bibliotecii. Îndepărtarea lacunelor din fond necesită însă un număr al acțiunea bibliotecii în acest sens, ci și concursul editurilor pentru aparițiile mai vechi care au fost epuizate sau sînt depășite azi — mă refer în special la Editura tehnică și la Editura didactică și pedagogică. În afară de aceasta, biblioteca are nevoie și de concursul cititorilor ei — în special studenți — în păstrarea in-

tegrității fondului. Pentru că, din păcate, încă mai există cazuri de deteriorare a cărților prin tăierea filelor și tendințe de înstrăinare a unor lucrări în vederea alcătuirii bibliotecii personale în dauna fondului bibliotecii institutului. Deci, problema ridicată aici are și un aspect educativ. Biblioteca va face totul pentru combaterea unor manifestări nesănătoase. În vederea păstrării intacte a fondului, chiar cu prilejul acestei discuții adresăm tuturor studenților institutului, cititorilor noștri rugămintea de a ne sprijini.

ȘI CONCLUZIILE REDACȚIEI...

Părerile clar formulate de către participanți asupra rolului bibliotecii institutului în pregătirea multilaterală a viitoarelor cadre de ingineri și subingineri au reușit să contureze rolul complex, de importanță fundamentală, al bibliotecii ca factor esențial în procesul instructiv-educativ al viitoarelor cadre de ingineri și subingineri.

Avînd o bogată experiență și frumoase tradiții în slujba școlii politehnice românești, Biblioteca Institutului politehnic din București își îndeplinește, prin colectivul ei harnic și competent, acest rol, făcîndu-și simțită prezența zi de zi în viața studenților și a cadrelor didactice. Căutînd să satisfacă în condiții cît mai bune diversitatea cerințelor de studiu și de informare care sînt adresate, biblioteca a obținut de-a lungul anilor remarcabile realizări — în perfecționarea profilării colecțiilor pe specificul studiilor politehnice și al pregătirii politico-ideologice și de cultură generală, în organizarea procesului de muncă bibliotecară și a colecțiilor potrivit normelor biblioteconomice curente, în organizarea unei game largi de instrumente de informare, precum și în servirea promptă a cititorilor, atît cu publicațiile solicitate, cît și în privința informațiilor acordate la cerere.

Exprimînd aprecieri dintre cele mai favorabile pentru modul în care biblioteca institutului sprijină efectiv pregătirea multilaterală a studenților, întregul proces instructiv-educativ, discuțiile purtate au lăsat loc și unor neajunsuri care se fac simțite datorită în special condițiilor materiale de care dispune în prezent biblioteca și care nu mai corespund sarcinilor ei tot mai complexe.

În privința asigurării informației de specialitate, fondul bibliotecii prezintă unele lacune în special la lucrările de strictă specialitate pentru pregătirea viitorilor subingineri. Au fost relevante în discuție unele soluții parțiale pe care le-a adoptat biblioteca, prin străduințele colectivului ei de bibliotecari, pentru supli-

nirea lipsurilor existente. Considerăm însă că îndepărtarea treptată — dar radicală — a acestor lacune ar trebui să ia forma unei acțiuni sistematice și susținute în vederea acoperirii integrale a fiecărui domeniu de specialitate cu publicațiile necesare. Această acțiune, întreprinsă de bibliotecă în strânsă colaborare cu cadrele didactice, ar trebui să pornească cu efectuarea unui studiu complet, întins pe o durată de timp mai mare, asupra acoperirii bibliografiei pentru fiecare specialitate sau curs în parte. Elaborarea acestui studiu va da posibilitatea aprecierii exacte a documentației de specialitate existentă în bibliotecă și va indica totodată direcțiile principale spre care trebuie orientată completarea colecțiilor cu informația de specialitate indispensabilă.

Referitor la instruirea studenților ca beneficiari ai bibliotecii de specialitate, discuțiile au lăsat să se întrevadă o anumită stare de lucruri care nu ține pasul cu cerințele moderne de pregătire a cadrelor de specialitate ce vor lucra în industria în continuă dezvoltare a țării noastre. Există preocupări în această direcție din partea bibliotecii, dar e necesară o participare mai accentuată din partea cadrelor pentru organizarea unor forme adecvate de instruire a studenților. Străduințele bibliotecii sînt în parte insuficiente pentru formarea unor specialiști capabili să se descurce singuri, după terminarea studiilor, în noianul de informații tehnice și științifice, în instrumentele de informare din bibliotecile speciale pe care le vor avea la dispoziție. Este știut că, în domeniul tehnicii, la fiecare 5 ani jumătate din cunoștințele înșușite de un specialist sînt depășite și trebuie actualizate.

Înșușirea informației noi este un proces complex care cere din partea cadrelor să stăpînească metodele de informare, tehnica muncii documentare, în care cunoașterea surselor secundare ale domeniului de specialitate și a modului de utilizare a bibliotecii speciale și a instrumentelor aflate în ea sînt obligatorii. În cadrul discuțiilor a fost propusă organizarea unor forme mai complete de instruire sistematică a studenților în direcția înșușirii științei și de a te informa în domeniu. Vom adăuga că, pentru organizarea unor forme sistematice mai adecvate este necesar în primul rînd concursul direct și efectiv al facultăților și cadrelor în vederea stabilirii unei colaborări rodnice cu bibliotecă. Iar ca forme de acest gen am sugera: organizarea unor cursuri speciale de instruire a studenților în domeniul documentării tehnice, diferențiate pentru două niveluri de pregătire. Anume,

un curs de tipul **introducere în domeniu**, pentru studenții anului I, și un curs de **informatică documentară** cu aplicație în domeniul tehnicii, pentru studenții care au pășit în anul al III-lea; întocmirea și editarea unor **ghiduri de documentare** pentru specialitățile tehnice din profilul institutului; în sfîrșit, vizitarea în mod organizat a unor centre și oficii de documentare tehnică din București, pentru cunoașterea de către studenți a modului de organizare și de utilizare a documentației primare și a surselor secundare de informare în domeniul tehnicii aflate în astfel de instituții.

Problema cea mai spinoasă reieșită din discuții o formează construcția noului local al bibliotecii, prevăzută a fi realizată în etapa a doua. Considerăm că situația actuală în care biblioteca își desfășoară activitatea nu mai concordă cu cerințele unei bibliotecii moderne pe care o reclamă dezvoltarea Institutului politehnic din București. Apreciind străduințele colectivului bibliotecii de a aduce unele îmbunătățiri de moment, în cazul unor situații stînjenoare, și apreciind totodată sprijinul conducerii institutului în realizarea acestor îmbunătățiri credem că soluționarea problemei construcției noului local al bibliotecii ar trebui să fie reanalizată și urgentată. Se impune astfel cu multă stringență construirea, în etapa actuală, a noului local pentru bibliotecă, înlăturînd astfel situația menținerii bibliotecii în condițiile ce i-au fost oferite la începutul activității ei, cînd avea de deservit un număr restrîns de studenți și la nivelul unor cerințe cu mult mai restrînse decît cele actuale, precum și distanțarea ce se accentuează între facultățile mutate la noul local și sediul bibliotecii centrale, aflată în vechiul local al institutului. Nu cunoaștem cum arată proiectul noului local și din prezentarea sumară făcută în cadrul discuțiilor, unde au fost amintite doar sălile de lectură și depozitele, nu am reușit să vedem dacă noua construcție va reuși să ofere un local modern, corespunzător din punct de vedere funcțional și în măsură să înlătore vechea concepție a bibliotecii de tipul depozitului închis și să asigure condiții moderne de servire a cititorilor, de pildă prin organizarea accesului direct al beneficiarilor la rafturile cu publicații și la instrumentele de informare. Ar fi astfel de dorit ca revizuirea în acest sens a proiectului să fie trecută și ea în rîndul măsurilor necesare ce trebuie luate în cît mai scurt timp de către forurile în drept.

Grupaj realizat de
George SEBASTIAN

ANUL INTERNAȚIONAL AL CĂRȚII

„Cărți pentru toți”

Ecouri din județele...

Neamț

Încă de la început, Anul internațional al cărții se anunță bogat în evenimente în toate județele țării.

Sub conducerea Comitetului județean P.C.R., Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Neamț și-a propus un interesant program *Libris '72* care impresionează nu numai prin varietatea și amploarea sa cât, mai ales, prin tendința ca deviza „Cărți pentru toți” să fie cunoscută în toate localitățile urbane și rurale.

O amplă expoziție de carte „*Libris '72*”, pe lângă semnificația sa de sinteză a producției editoriale 1971 și a primului trimestru al acestui an, a prilejuit cititorilor din această parte a țării dezbateri și schimburi de opinii cu editori de prestigiu.

Expuneri și simpozioane în biblioteci, cămine culturale, în întreprinderi și școli, pe teme ca „Mărturii despre Unirea principatelor române în literatura noastră”, „Cartea social-politică în slujba ridicării conștiinței socialiste a maselor”, „Editorial '72”, „Cartea românească pe meridianele globului”, „Romanul istoric — mijloc important de educare patriotică a tineretului”, „Ediții ale operelor lui I.L. Caragiale de-a lungul anilor”, „Cartea de artă și dezvoltarea gândirii estetice a maselor”, „Ce ne spun cărțile despre educație”, „Cartea tehnică — îndrumar al muncii noastre”, „Știința în slujba omului”, „Din istoria cărții și a bibliotecilor”, simpozionul științific „G. T. Kirileanu. Centenarul nașterii sale”, ilustrează o gamă întregă de preocupări care pun în lumină valoarea instructivă și educativă a cărții.

O „antologie a scriitorilor contemporani” — inaugurată de Romulus Vulpesco — va aduce în fiecare lună, la Piatra Neamț, cunoscuți prozatori și poeți care, printr-un dialog viu cu publicul, îi vor dărui acestuia pagini din operele lor și vor prelua noi motive de inspirație.

„Zilele culturii muzicale”, „Zilele culturii juridice” vor constitui prilejuri de acumulare de noi cunoștințe din aceste domenii. În intenția organizatorilor este și o expoziție de ilustrație de carte (contemporană și volume vechi din județul Neamț) care să reprezinte în cadrul Festivalului „Lascăr Vorel”, o mică sărbătoare a artei cărții românești.

E. P.

Brașov

În luna ianuarie s-a deschis la Brașov *Studioul de poezie al pionierilor și școlărilor*, acțiune organizată de Secția pentru copii a Bibliotecii municipale în colaborare cu Consiliul municipal al pionierilor. Cu această ocazie au participat peste 150 de elevi, care au avut ca invitat pe dramaturgul Dan Tărchilă, secretarul Asociației scriitorilor din Brașov, pe Constantin Cuza, autorul romanului *Prințul de aur*, și pe actorul Ștefan Alexandrescu, de la Teatrul dramatic. Discuțiile purtate s-au referit la rolul poeziei în formarea personalității umane, la unele realizări în poezia actuală, după care s-a prezentat un montaj de versuri. Activitatea studioului se va desfășura în ședințe lunare, după care se vor prezenta microspectacole susținute de formații ale elevilor sau profesioniștii.

În luna februarie, a avut loc cea de-a doua ședință a Cenaclului pionierilor și

școlărilor, care-și desfășoară activitatea — sub emblema Anului internațional al cărții — în cadrul bibliotecii noastre, la secția pentru copii, în ședințe lunare, conduse de scriitori brașoveni sau de redactori de la revista Astra.

În luna martie, în localul bibliotecii, elevii Școlii generale nr. 14, sub conducerea profesoarei Ileana Sbircea, au deschis o frumoasă expoziție de desene cu tema „Creații literare oglindite în desenele elevilor”. Dintre cele 30 de lucrări expuse reținem în primul rând pe cele inspirate din poeziile „Mama”, „Moartea lui Fulger” și „Nunta Zamfirei” de G. Coșbuc, de *Punguța cu doi bani* de Ion Creangă și de *Sarea în bucate* de Petre Ispirescu. Remarcăm varietatea temelor și originalitatea tratării, care au caracterizat întreaga expoziție, rod al unor pasiionate preocupări.

Petru ISTRATE

director Biblioteca municipală din Brașov

Luna cărții la sate a prilejuit în acest an, printre altele, o întâlnire a scriitorilor Dumitru Almaș și Aurel Mihale cu cititorii lor din comuna Balotestii, județul Ilfov.

Intitulată „Cititorii își spun cuvântul”, întâlnirea a avut și în fapt un caracter de vie dezbateri. În discuțiile purtate de participanți, de la eleva Maria Săndică în vârstă de 14 ani și pînă la decanii de vîrstă Alexandru Enache (80 de ani) și Ion Georgescu (85 de ani), unii din cei mai vechi și mai activi cititori ai bibliotecii, dincolo de aprecierile prilejuite de lectură propriu-zisă a cărților (*Un om în furtună*, *Meșterul Manole* și *Viața e frumoasă*, *băieții* de Dumitru Almaș și *Fuga*, *Nopți înfrigate* și *Cronică de război* de Aurel Mihale) au răzbătut și doleanțele locuitorilor din acest sat ilfovean în ceea ce privește literatura noastră contemporană, dorința lor ca scriitorii de azi să abordeze mai des și mai frontal realitățile satului socialist. Scriitorii oaspeți, cucerii de caracterul viu al dialogului, bucuși de a cunoaște în direct ecoul scrierilor lor în rîndurile cititorilor din mediul rural, au apreciat această întâlnire drept una din cele mai reușite manifestări de acest fel, prilejuite de *Luna cărții la sate*. Succesul acțiunii a fost pregătit de fapt cu mult înainte, atunci cînd bibliotecara Lucreția Simionescu, în urma consultării cercului de „prieteni ai bibliotecii”, alcătuit din 15 dintre cei mai vechi și mai activi

cititori, planificînd programul acțiunilor pentru „Luna cărții la sate” s-a oprit la acești doi scriitori, bine reprezentați în colecțiile bibliotecii și apreciați de mulți dintre cititori. Propunerile înaintate Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Ilfov în acest sens, pentru invitarea scriitorilor Dumitru Almaș și Aurel Mihale, au pornit deci de la niște interese reale, fiind dezbărate de orice urmă de formalism care, din păcate, în alte părți mai însoțește uneori acțiunile organizate în această Lună a cărții la sate.

De altfel, în județul Ilfov se intenționează ca astfel de întâlniri între cititori și scriitori, între cititori și editori, sub egida bibliotecilor comunale, să fie organizate în tot cursul Anului internațional al cărții. Se preconizează totodată realizarea unor investigații concrete, a unor sondaje de opinii privind creația literară actuală și felul în care achizițiile bibliotecilor comunale răspund intereselor de lectură ale cititorilor din mediul rural.

Vitalie MIRZA

inspector
Comitetul de cultură și
educație socialistă al județului Ilfov

Bihor

Dintre numeroasele acțiuni prilejuite în acest an de *Luna cărții la sate* în județul Bihor, ne propunem să vorbim în cele ce urmează despre întâlnirea redactorului Dumitru Alexescu de la Editura Știință cu cititorii din comuna Valea lui Mihai, acțiune pe care o considerăm reușită.

De ce am ales pentru această întâlnire comuna Valea lui Mihai? Pentru că este o comună mare, cu peste 10 000 de locuitori, cu un liceu cu peste 1 000 de elevi, dintre care mulți sportivi, și pentru că aici ființează o apreciată asociație sportivă, „Recolta”, cu numeroși sportivi afirmați pe plan județean. La reușita acțiunii au concurat mai mulți factori:

— *Sprijinul substanțial primit din partea factorilor locali*. În comuna Valea lui Mihai am întâlnit un mîncuși de oameni înimoși, cu multă înțelegere, care ne-au ajutat realmente la pregătirea și organizarea acțiunii.

Primarul comunei, secretarul Comitetului comunal P.C.R., secretarul Consiliului popular comunal, președintele asociației sportive, directorul liceului (care ține și locul directorului de cămin cultural plecat din localitate la un curs de perfecționare), bibliotecara comunală și responsabilă librăriei, iată „jucătorii” care

au dat dovadă de un spirit colectiv de echipă reușind să ridice prestigiul comunei în fața tuturor spectatorilor.

— *Popularizarea acțiunii.* Aici se cuvine apreciat efortul Editurii Stadion de a pune la dispoziție numeroase materiale de propagandă: calendare pe teme sportive, semne de carte cu exerciții de gimnastică, pliante, chestionare, afișe, toate difuzate din timp în rîndul locuitorilor. Ele au contribuit astfel în mare măsură la popularizarea largă a întîlnirii. Ce bine ar fi dacă și alte edituri ar proceda la fel!

Consemnăm de asemenea preocuparea librăriei locale pentru organizarea unui stand cu vînzare și a bibliotecii comunale pentru organizarea unei expoziții de cărți, ambele pe teme sportive, în sala cîminului cultural, unde s-a desfășurat întîlnirea.

— *Nivelul la care s-a situat desfășurarea propriu-zisă a acțiunii.* Redactorul Dumitru Alexescu a abordat prezentarea problemelor Editurii Stadion, simplu, deschis, pe-nțelesul tuturor, cu vorbe alese și cu zîmbetul pe buze, reușind să capteze interesul auditoriului. Cuvintele și îndemnurile sale și-au făcut efectul cu certitudine și poate datorită pledoariei pentru cartea sportivă, pentru artă, grație și frumusețe, au vibrat niște coarde existente în noi toți, dar neștiute. Și poate, peste cîțiva ani... vom auzi despre tinerii din Valea lui Mihai care au dus gloria sportivă a țării noastre pe meridianele globului.

În continuarea întîlnirii a urmat un recital de poezie (cam 20 de minute) din versurile poezilor orădeni, susținut de actrița Bathó Ida de la Teatrul de Stat din Oradea. Și pentru că publicul nu mai conținea cu aplauzele, a intervenit un supliment pe cît de neașteptat pe atît de inedit: poezia „Trei doamne și toți trei” de George Coșbuc, în recitarea emoționantă a redactorului D. Alexescu.

Se poate afirma, în concluzie, că întîlnirea de la Valea lui Mihai a fost bine pregătită, popularizată eficient, bucurîndu-se de sprijinul organelor locale. Manifestarea a avut un caracter viu, atractiv, plin de căldură, spontaneitate și firesc, ceea ce i-a asigurat un ecou deosebit în rîndul participanților.

Reușita ei, interesul cu care a fost primită de publicul din comună, ne îndreptățește să credem că ar fi bine ca asemenea acțiuni să nu se organizeze numai o dată pe an, cu ocazia „Lunii cărții la sate”, de multe ori în spirit de campanie, ci contactele vii dintre scriitorii, redactorii și cititorii să devină adevărate permanențe în viața spirituală a satului.

I. P.

MĂRTURISIRI DESPRE CARTE

de
**ALEXANDRU
DUȚU**

RED: Considerați că în epoca noastră de suprasaturație cu informații pe calea mijloacelor de comunicare de masă cartea își menține rolul pe care l-a avut de-a lungul veacurilor?

AL. D.: Ce loc va ocupa în zilele noastre și în existența generațiilor viitoare acest „ferment intelectual” care este cartea, lăta o întrebare dintre cele mai interesante și mai greu de satisfăcut. Și aceasta pentru motivul că ea implică o investigație a liniilor de dezvoltare ale culturii trecute și a perspectivelor deschise civilizației de dezvoltarea spectaculoasă a unei noi baze tehnico-științifice. Probabil că la această întrebare ar trebui să se răspundă... printr-o carte. Or, făcînd această afirmație, îmi exprim convingerea că dezbaterile marilor probleme ale existenței noastre rămîn, și mai mult ca sigur vor rămîne, apanajul cărții.

După ce în decurs de mai mult de o jumătate de mileniu, cartea a cunoscut o ascensiune neîntreruptă, invadînd sistematic domeniul comunicării orale, pentru prima oară oralitatea și, de curînd, exprimarea figurativă îi contestă dominația. Dar nu cred că ne-am înșela dacă am vedea în relațiile dintre oral și scris un raport dialectic. În fond, comunicarea orală nu va putea înăbuși niciodată comunicarea prin scris, deoarece numai scrisul dă exprimării caracterul de document și materializează reflecția. În acest sens, cele mai grăitoare indicații ni le dă însăși experiența noastră.

Datorită descoperirii lui Gutenberg, texte conservate în cercuri închise, care le supuneau unei interpretări limitate, au început să se difuzeze intens, alimentînd

cugetarea unui grup tot mai numeros de căutare. Treptat, știrile sau „novitaliile” s-au răspândit tot mai rapid, apropiind oamenii: evenimente cu pondere deosebită în viața popoarelor au fost comunicate din ce în ce mai repede prin publicațiile de format mic, portabile. În acest domeniu, radioul și televiziunea au făcut o revoluție. Este suficient, astăzi, să răsucești un buton pentru a afla ce s-a întâmplat cu câteva ore în urmă la celălalt capăt al pământului, atât în seria evenimentelor care marchează viața social-politică a popoarelor, cât și în seria cuceririlor științifice care deschid noi orizonturi cunoașterii universului, lumii sau omului. Dar dacă mijloacele de comunicare de masă au dus la perfecțiune o tehnică, începută timid de acele „culegeri de știri” care străbăteau spațiul în decurs de luni și ani, ele nu au stirbit funcția majoră a scrisului, aceea de a consemna și de a atesta o realizare umană. Vorbind de indicația dată de experiența noastră, mă refeream la faptul că ori de câte ori „ascultăm” o știre importantă sau o comunicare cu o pondere deosebită în existența noastră, peste câteva ceasuri ne ducem la chioșcurile de ziare pentru ca să o „citim”. Dobândim *documentul* și îl supunem reflecției noastre, care nu se poate desfășura numai pe câteva elemente ascultate. De aceea, dacă timp de milenii, scrisul nu și-a rezervat decât un rol esențial (aceia de a consemna doar exprimirile care nu trebuiau să se piardă), în timp ce oralitatea domina comunicarea, prin relația „a auzi- a face”, nu avem nici un motiv să credem că vom asista la o reîntoarcere, în aceleași condiții. Și aceasta mai ales datorită faptului că în acea perioadă mai îndepărtată oralitatea acoperea un domeniu restrâns de activitate intelectuală, în timp ce în zilele noastre comunicarea orală s-a extins atât de mult încât trebuie să se completeze prin apelul la scris. În același timp, numai scrisul poate oferi o bază cuceririi, întreprinsă asupra unui text așternut pe pagină, eventual cu creionul în mână, pentru a-l adnota marginal.

Ne referim, desigur, la mediul cultural în care ne-am format și ne-am deprins să gândim și să acționăm. Poate că civilizațiile din alte zone, în care trecerea la comunicarea orală de masă de la o bogată tradiție orală s-a făcut mai rapid, fără un interval mai lung de dominație a scrisului, ne vor oferi alte indicații. Dar ceea ce este sigur, judecând după stadiul actual al culturii mondiale, este că nicăieri normarea mijlocului de comunicare, consolidarea prin reflexie a datelor noi furnizate cunoașterii și prin studiu a cuceririlor în

timp ale umanității nu au fost preluate de oralitatea mai subtilă, dar și mai fragilă, decît scrisul care singur poate oferi *materie* concretă gândirii umane.

RED: Ce soartă îi prevedei cărții în viitor?

AL. D: Dacă oralitatea contestă astăzi supremația scrisului, acestea înseamnă că scrisul va trebui să-și revizuiască locul deținut în viața societăților și a individului. În primul rînd, datorită faptului că întregul fenomen al comunicării se înscrie nu numai în limite de spațiu, dar și în limite fixate de scurgerea timpului. Or, toate anchetele întreprinse în vremea din urmă dovedesc faptul că radioul și televiziunii îi sînt afectate mari intervale de timp din existența noastră cotidiană. În al doilea rînd, datorită însăși mai marii eficiențe a mijloacelor auditive contemporane.

În asemenea condiții, consider că, în viitor, cartea se va îndrepta spre domeniul ce-i este rezervat, cu sporită hotărîre. Pe de o parte, în direcția unei mai rapide difuzări a datelor fundamentale, prin intermediul articolelor din reviste și a lucrărilor dense publicate în colecții de buzunar; în al doilea rînd, în direcția unei mai inspirate abordări a aspectelor majore, prin intermediul lucrărilor de sinteză. În condițiile existenței moderne, timpul afectat lecturii va rodi în măsura în care articolul va atinge, prin concizie și perspicacitate, esențialul, iar lucrarea de sinteză va ști să redea cititorului perspectiva inteligentă a unei dezvoltări în trecut — în evoluția civilizațiilor, în prezent — în viața societăților în viitor — în căile de perfecționare ale existenței.

Vorbind de o revizuire ne referim mai ales la reconsiderarea unei atitudini față de scris, care a putut deveni un mijloc de etalare a unor exacerbari individuale, sub impulsul romantismului, în special. Personal, cred că asemenea încercări vor cunoaște, în viitor, eșecul deoarece experiența colectivă își pune tot mai puternic amprenta asupra vieții intelectuale, solicitînd individului să comunice experiența sa proprie în momentul în care aceasta s-a cristalizat. Din acest punct de vedere, cred că toate acele cărți în care elementele comunicate sînt într-o stare brută, și mă refer nu numai la poezia de introspecție nebuloasă, dar și la istoria evenimentială, sau la căutările șovăielnice în istoria ideilor, își vor restringe treptat audiența, în timp ce investigațiile temeinice, consacrate unor experiențe artistice generoase, unor perioade de viață sau unor curente ample de gândire vor atrage tot mai mulți cititori. M-aș referi și la cazul bibliografiilor: evident, o clară și exhaustivă în-

registrare a contribuțiilor scrise trebuie întreprinsă, pentru a permite cercetării istorice să avanseze; dar în timp ce repertoriul, în felul său unic, va cuprinde totul, bibliografiile menite să informeze pe specialist sau cititor despre progresul înregistrat într-un anumit domeniu vor trebui, după câte înțeleg, să fie ferm selective. Se scriu astăzi, în lume, cîteva sute de pagini zilnic despre Shakespeare: este utilă înregistrarea tuturor articolelor sau cărților, care adesea reiau lucruri deja spuse? Personal cred că o asemenea bibliografie nu se va putea adresa decît unui grup extrem de limitat, al celor care vor face istoricul interpretărilor shakespeareologice; în schimb, trierea critică și obiectivă a contribuțiilor de acest gen va putea spune tuturor celor care îl citesc pe marele dramaturg sau care asistă la reprezentarea pieselor sale „ce este nou în shakespeareologie” sau, mai simplu, ce chip are Shakespeare în zilele noastre. Cu alte cuvinte, cartea va rămîne un mijloc de comunicare esențial, în măsura în care va ști să surprindă esența unui fenomen. O carte de succes va fi, probabil, în viitor rezultatul unei condensări și al unui travaliu îndelungat, cristalizat sub forma unei sinteze clare în care evaluarea critică și eleganța stilului să colaboreze fericit pentru a da cititorilor posibilitatea de a-și amplifica reflecția și a-și perfecționa limba, acest mijloc al comunicării scrise sau orale.

RED: Care a fost cartea sau cărțile cu cea mai mare influență în formația dv. și de ce?

AL. D.: Dacă lectura este un act permanent, fiecare carte contribuie la desă-

virirea formației, prin în-formație. Ca orice cititor, descopăr de fiecare dată, în cărțile bune, lucruri neștiute sau lucruri pe care le bănuiam fără să le fi pătruns sensul. Mărturisesc că nu am făcut încă un bilanț al cărților care m-au în-format. Îmi amintesc vag că au fost zile în care recitam versuri din *Hamlet* cu aerul că exprimă propriile mele gânduri, că au fost altele în care reîntîlneam peste tot personaje din Dostoievski, în sfîrșit, că am uitat scurgerea ceasurilor citind cu creionul în mînă lucrări de sinteză care îmi restituiau viața trepidantă a oamenilor din trecut, reîntîlniți fie într-o *Divina Comedie*, fie într-o sinteză a lui Iorga, fie într-o lucrare despre evul mediu, Renaștere sau epoca modernă europeană. Probabil că lectura care s-a transformat într-o „zăbavă” de multiple satisfacții reușește, astfel, să dea o structură, în continuă îmbogățire, datelor strînse în timpul școlărității, cînd acumularea s-a făcut și sub perspectiva imediată a examenului. Iar ceea ce a contribuit, bănuiesc, la transformarea lecturii, din obligație în necesitate, a fost întîlnirea cu cîțiva dascăli care m-au făcut să înțeleg că o carte este o experiență de viață, că studiul se completează cu prezența în viața cotidiană și că afirmarea celor mai subtile și ferme principii trebuie demonstrată zilnic. Așa m-am apropiat, cred, de cercetarea mentalităților, de studiul comparat al literaturilor, de cartea veche românească, datorită unor autori care erau oameni, în deplinătatea cuvîntului. De aceea, înlocuirea dascălului, a maestrului, în sălile de curs, cu aparatul de televizor, încercată aiurea, mi se pare o eroare și o oroare.

RED: Ce cărți considerați că nu trebuie să lipsească din lectura generațiilor noastre tinere?

AL. D.: Am convigerea că putem astăzi stabili un șir de „cărți reprezentative” în istoria omenirii, care ar trebui să formeze biblioteca de bază a oricărui tînăr. O asemenea bibliotecă în care intră lucrări fundamentale privitoare la evoluția ideologiilor din societăți diverse și la concepția materialismului istoric, sub aspectul său teoretic, capodopere ale literaturii universale, sinteze despre istoria civilizației mondiale și lucrări despre marile etape ale istoriei poporului român cred că reprezintă un strict necesar atît sub aspectul cadrului intelectual pe care-l furnizează cititorului, cît și în privința perspectivelor ce le poate deschide lecturii, o lectură concepută ca o necesitate prin excelență umană.

Ilustrație de Paul Konenka la volumul *Faust* de Goethe (Berlin, 1866).

Nu demult, Biblioteca municipală din Tg. Jiu s-a bucurat de o frumoasă atenție din partea organelor administrative ale municipiului și ale județului. Spațiul în care era chemată să-și desfășoare activitatea a crescut de peste două ori (de la 182 mp la peste 400 mp cât dispune în prezent). Extinderea s-a realizat prin mutarea, din clădirea în care se afla biblioteca, a casei orășenești de cultură și a Comitetului județean de cultură și educație socialistă. Încă de mult se observa incongruența celor trei instituții nu numai ca spațiu afectat, ci și ca modalități de activitate. Păstrarea bibliotecii în aceeași clădire și extinderea ei a fost o soluție fericită din mai multe puncte de vedere. Ea a permis economisirea unui mare volum de muncă de înregistrare și gestionare, o continuitate activă în munca cu cititorii, evitarea unor cheltuieli inutile, legate de complicațiile pe care le aduce totdeauna mutarea cărților și a mobilierului de bibliotecă. În plus, în prezent, biblioteca municipiului dispune de o clădire foarte frumoasă, așezată în centrul orașului, având alături un parc de odihnă. Este așezată chiar pe strada axială care leagă marile monumente brâncușiene: Coloana Recunoștinței fără Sfirșit de Poarta Sărutului și Masa Tăcerii. Cele două nivele ale clădirii, puternic reliefate prin stâlpi de culă oltenească așezați deasupra intrării principale, permit o organizare mult mai firească, mai conformă cu normele biblioteconomiei moderne, a serviciilor bibliotecii cu publicul cititor. Însăși creșterea fondurilor de cărți ale Bibliotecii municipale din Tg. Jiu reflectă avântul pe care l-a luat orașul în ultimii ani, după transformarea lui în capitală de județ. Astfel, de la 27 713 volume înregistrate în 1969, fondurile bibliotecii au crescut la 45 789 în 1970 și 52 127 de volume în 1971. În prezent biblioteca dispune de peste 57 de mii de volume, dintre care peste 11 mii de volume din fondul tradițional al bibliotecii, ceea ce poate constitui un instrument de lucru deosebit de util pentru cadrele locale de cercetători și profesori. O sursă de informare foarte valoroasă o formează și cele peste 100 de abonamente la publicațiile periodice curente.

Toate acestea creează condiții deosebit de favorabile în vederea ridicării activității cultural-educative a Bibliotecii municipale din Tg. Jiu la nivelul exigențelor superioare pe care le implică dezvoltarea actuală a vieții intelectuale a orașului, cit și a județului Gorj.

Care ar fi principalele aspecte către care trebuie îndreptată atenția în vederea atingerii acestui obiectiv? Între multiplele aspecte pe care le ridică această chestiune, distingem trei laturi principale că-

Modernizarea

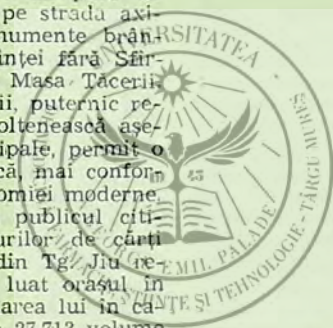
activității

Bibliotecii

municipale

din

Tîrgu - Jiu

Dumitru BĂLĂEȚ

tre care trebuie să se îndrepte cu precădere atenția cadrelor de specialitate care lucrează în biblioteci, cât și a organelor locale și centrale de îndrumare culturală :

I. *Organizarea în cadrul bibliotecii a unei secții pentru copii*, bine dotată atât cu cărți pentru copii, cât și cu mobilier adecvat, mijloace audio-vizuale, cadre de bibliotecari-pedagogi, cu o bună pregătire și aplicație. De atragerea la lectură a copiilor depinde stima și dragostea pe care o vor purta aceștia cărților în viitor, pregătirea lor intelectuală. În prezent, prin condițiile de care dispune, Biblioteca municipală din Tg. Jiu poate face foarte mult pe această linie pentru copiii orașului. Secția pentru copii trebuie organizată cât mai la îndemâna acestora, la parterul clădirii. Amenajarea și decorația interiorului trebuie făcute cu multă fantezie, pentru a stârni interesul celor mici. Activitatea secției pentru copii nu trebuie să se mărginească doar la împrumutul de cărți sau la lectura copiilor în cadrul bibliotecii; ea trebuie să cuprindă un program complex de acțiuni culturale cu copii: seri de basm, cu proiecții de diapozitive, întâlniri cu scriitori pentru copii, decupări pentru albume, pregătirea de către cei mici a unor spectacole variate (muzică, teatru, dans etc.), pentru a fi prezentate în sala de lectură a bibliotecii, spectacolelor de aceeași vârstă. O animație culturală de acest tip în rândul copiilor are un rol deosebit pe linia dezvoltării acestora, a formării spiritului lor colectiv, de generație, a selectării și emulației unor talente. Asemenea procedee ale unei concepții active, dinamice despre bibliotecile pentru copii sînt utilizate pe scară întinsă în străinătate și nu vedem de ce nu ar putea să fie experimentate și dezvoltate cu succes și la noi.

II. *Amenajarea unui spațiu adecvat pentru studiu și lectură în cadrul bibliotecii*. De mult timp se simte lipsa unui astfel de spațiu în orașul Tg. Jiu. Un studiu-anchetă, întreprins cu doi ani în urmă, ne-a arătat că nici una din multele biblioteci existente în oraș nu dispune de un astfel de spațiu, activitatea reducându-se la simplul împrumut de cărți. Amenajarea și folosirea cu maximă eficiență a unui spațiu corespunzător pentru studiu și lectură la Biblioteca municipală din Tg. Jiu presupune căutarea unor soluții potrivite din cîteva puncte de vedere. Mai întâi este necesară găsirea unor procedee mai eficiente decît cele folosite în prezent pentru depozitarea cărților. În vechile procedee, de depozitare a cărților în rafturi de lemn mici și neîncăpătoare, aglomerația cărților tinde de pe acum să transforme întreaga clădire a bibliotecii într-un fel de magazie de cărți insalubră și respingătoare. Pentru a evita această

situație, care duce în mod cert la compromiterea ideii de bibliotecă publică, modernă, eficientă, vor trebui proiectate și realizate rafturi metalice pentru cîteva încăperi de la parter, care să permită și înmagazinarea pe un spațiu cât mai restrîns a fondului de bază al bibliotecii și extinderea pe această cale a spațiului destinat, în partea din față, secției pentru copii și sălilor de lectură, la etaj. O problemă nu tocmai simplă o ridică și amenajarea cu gust a acestor săli, decorația interioară, crearea unor condiții de liniște perfectă pentru cei care citesc și studiază, punerea la îndemînă, în vederea unei utilizări curente, a instrumentelor de informare: dicționare, atlase, opere ale clasicii marxism-leninismului, documente de partid, publicații curente etc. Pentru utilizarea cu maximă eficiență a colecțiilor de publicații și extinderea activității de studiu și lectură, cadrele de specialitate ale bibliotecii, ajutate de organele culturale locale, trebuie să întreprindă și o propagandă activă a serviciilor bibliotecii printre oamenii de cultură, ca și în rîndurile întregii populații a municipiului. În urma unei bune amenajări a sălilor de lectură, un simplu afiș cu privire la deschiderea lor poate crea o afinență deosebită a publicului, ceea ce se va răsfrînge deosebit de pozitiv asupra atingerii unor scopuri superioare ale procesului cultural și instructiv-educativ. În afara programului de studiu și lectură, sălile bibliotecii pot fi utilizate și în alte scopuri culturale adecvate: întâlniri cu scriitori și oameni de cultură, simpozioane științifice etc. Programarea acestora se va face prin intermediul Comitetului județean de cultură și educație socialistă, iar solicitarea și cîștigarea publicului, prin invitații trimise individual cititorilor bibliotecii. Toate aceste sugestii reprezintă doar o parte din răspunsurile posibile la problemele complexe pe care le pune amenajarea în cadrul Bibliotecii municipale din Tg. Jiu a unui spațiu adecvat de studiu și lectură, conform cerințelor actuale ale științei biblioteconomice.

III. *Amenajarea unei secții de împrumut cu acces liber la raft* reprezintă una din cerințele biblioteconomiei moderne, care pornește de la ideea unui contact cât mai strîns al publicului cu fondul de cărți al bibliotecii. Evident, o astfel de secție nu poate lua o amploare deosebită în prezent în cadrul acestei biblioteci, deoarece cea mai mare parte a disponibilității de spațiu utilizabil se prezintă în înălțime și nu în întindere, cum cere amenajarea cu multă eficiență a raftului cu acces liber

Un aspect deosebit, legat de problema dezvoltării împrumutului de cărți al bibli-

otecii, ni se pare a fi punerea cu mai mare eficiență decît s-a făcut pînă-n prezent a problemei împrumutului interbibliotecar pentru uzul studenților din oraș și din județ care studiază la cursuri fără frecvență, al cercetătorilor, al tehnicienilor și inovatorilor din industria și agricultura locală, care în munca lor simt nevoia utilizării unor cărți ce nu se pot procura pe plan local. Identificarea unor astfel de oameni cu preocupări deosebite, sprijinirea lor de către biblioteca municipală, prin procurarea unor cărți solicitate de la mari biblioteci centrale sau, prin intermediul acestora, chiar de la biblioteci din străinătate, ar reprezenta o contribuție esențială a Bibliotecii municipale din Tg. Jiu la propășirea științifică și intelectuală a orașului și județului.

Nimic nu trebuie precupețit pentru atingerea unor astfel de scopuri. Transpunerea în practică a uriașului program de educație socialistă a maselor adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971 solicită utilizarea concretă, cu maximă eficiență, a tuturor mijloacelor culturale de care dispunem. În acest sens, munca de bibliotecă nu poate fi ocolită, cu atît mai mult cu cît în *Expunerea* tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, la plenary amintită, se prevede în mod expres sarcina ridicării nivelului general de cunoaștere științifică, creșterea gradului de cultură și înțelegere a fenomenelor vieții. Azi, în transpunerea în practică a acestor obiective, lectura și studiul, dezvoltate pe toate planurile și la toate vîrstele, reprezintă o componentă esențială. A face bibliotecii publice eficiente înseamnă a contribui la ridicarea gradului de cultură și civilizație al poporului.

O bună amenajare și organizare a serviciilor Bibliotecii municipale din Tg. Jiu, în cadrul spațiului de care dispune în prezent, reprezintă după părerea noastră un pas înainte pe linia dezvoltării vieții intelectuale a orașului. În felul acesta, biblioteca municipală poate îndeplini mai bine și funcțiile ei județene, de model și de îndrumare pentru toate celelalte biblioteci din județ. Anul 1972 este declarat pe plan mondial *Anul internațional al cărții*. Este un bun prilej pentru ca lucrătorii Bibliotecii municipale din Tg. Jiu, sprijiniți activ de către organele culturale locale și centrale, să facă un pas hotărîtor pe linia studierii și transunerii în practică a principiilor actuale ale biblioteconomiei, adecvate la condițiile concrete de care dispune în prezent această bibliotecă, pentru a face din ea un veritabil instrument de cultură și educație socialistă.

CIRCULAȚIA CĂRȚII AGROZOOOTEHNICE ÎN COMUNELE TINCA ȘI DIOSIG DIN JUDEȚUL BIHOR

Iuliu PINTEA

inspector
Comitetul de cultură
și educație socialistă
al județului Bihor

Prevederile actualului plan cincinal privind creșterea în ritm înalt a producției agricole se bazează pe un program vast de înzestrare tehnică, de chimizare, de irigații, de îmbunătățiri funciare, de asigurare cu semințe de înaltă calitate și de îmbunătățire a raselor de animale.

Sporirea productivității muncii, folosirea cu maximă eficiență a bazei tehnico-materiale în continuă creștere și modernizare, răspunzînd cerințelor unei agriculturi intensive, moderne, de înalt randament, sînt indisolubil legate de calificarea cooperatorilor, de sporirea capacității lor de aplicare a cuceririlor științei.

Paralel cu buna desfășurare a învățămîntului agricol de masă, difuzarea cărții agrozootehnice în cadrul bibliotecilor comunale dobîndește o importanță sporită în procesul general de ridicare a nivelului de cunoștințe agricole ale țărănimii.

A cunoaște dotarea bibliotecii cu carte agricolă, cantitativ și calitativ, interesele de lectură ale populației rurale față de acest domeniu, reflectate în indicii de lectură și de circulație, a determina modalitățile de informare folosite de bibliotecă, ca și posibilitățile de asigurare a circulației cărții pe teritoriul întregii comune, iată cîteva teme de cercetare absolut necesare pentru diagnoza situației de fapt, fără de care nu e posibilă nici organizarea științifică a activității bibliotecare, nici planificarea sa în perspectivă.

În acest sens, ni s-a părut interesant să prezentăm rezultatele unei cercetări

pe care am întreprins-o în comunele Tinca și Diosig, din județul Bihor, cu privire la circulația cărții agrozootehnice.

Este vorba de două comune mari, cu pronunțat specific agricol (cultura plantelor de câmp, legumicultură, pomicultură, viticultură, plante tehnice și zootehnie), a căror populație, în marea majoritate, este ocupată în agricultură. La Tinca predominanță este cultura plantelor de câmp (cereale, porumb) și zootehnia, iar la Diosig, pomicultura (piersici, cași), în plin proces de extindere, viticultura și cultura plantelor de câmp.

Studiul s-a efectuat pe perioada 1 ianuarie—31 decembrie 1970 și trimestrul I 1971, luându-se astfel în considerare un an întreg și trimestrul dinaintea începerii sezonului muncilor agricole intense.

Înainte de a trece la analiza propriuzisă a circulației cărții agricole, vom prezenta câteva date generale asupra comunelor în care își desfășoară activitatea bibliotecile la care ne referim, urmate de câteva informații privitoare la dotarea bibliotecilor și la indicii de activitate realizati.

Situate în zone diferite ale județului, cele două comune sînt apropiate ca mărime și grad de dispersare, Tinca avînd o populație de 9 180 de locuitori și 4 sate aparținătoare (Belfir, Girișu Negru, Gurbediu și Rîpa), iar Diosig — 11 309 locuitori și tot 4 sate aparținătoare (Tanca, Mihai Bravu, Roșiori și Vaida). În ambele comune, componența pe naționalități a populației este mixtă — români și maghiari, predominînd în satele de centru, în proporție de 60—70 la sută, populația maghiară, iar în satele aparținătoare fiind dominantă populația română. Numărul țărănilor cooperatori este de 2 467 la Tinca, deci 26 la sută din ansamblul populației, și de 4 248 la Diosig, respectiv 37 la sută.

În analiza noastră vom lua în considerare numai lectura cărții agrozootehnice în cadrul bibliotecii comunale, făcînd abstracție de celelalte surse de lectură. (La Diosig, de pildă, la Casa agronomului există o bibliotecă de specialitate, însumînd cca 3 400 de volume.)

Fondurile de carte cu care bibliotecile comunale avute în vedere vin în întîmpinarea intereselor de lectură, de studiu și de informare ale locuitorilor variază ca mărime după cum rezultă din tabelul nr. 1.

Cum se observă, raportată la întreg fondul, cartea agricolă deține ponderi egale în ambele biblioteci. (O componență echilibrată a colecțiilor ar presupune ca fondul de carte agricolă să reprezinte 10—12 la sută.) Din punct de vedere al gradului de înzestrare, situația diferă însă de la o comună la alta: 2,8 vol./loc.

Localitatea	Total volume	din care agrozootehnice	
		Numeric	Procentual
Tinca	26 456	608	2,29
Diosig	11 518	264	2,29

la Tinca și numai 1 vol./loc. la Diosig. (Media pe județ — 2,0, pe țară — 1,3.) În ceea ce privește asigurarea cu carte agricolă, situația se prezintă astfel: 0,24 vol. per țărăn cooperator la Tinca și 0,06 vol. la Diosig. Aici este necesar să facem specificația că numărul locuitorilor virtual interesați de cartea agricolă depășește cu mult sfera categoriei „țărani cooperatori” și că o raportare de acest fel ar releva o situație și mai defavorabilă.

Cauzele slabei dotări în domeniul agrozootehnic, pe care, cunoscînd situația și din alte biblioteci comunale, le putem presupune (accentuînd însă că pentru exacta lor determinare ar fi nevoie de studii complexe), sînt:

— ritmul de îmbătrînire destul de rapid al cărților din acest domeniu, reflex al procesului continuu de modernizare a agriculturii (mecanizare, chimizare, irigare...), ca și a modificărilor intervenite în modul de organizare din agricultură (economia agrară), ceea ce a determinat eliminarea treptată din colecțiile bibliotecii a numeroase lucrări de agrozootehnică depășite;

— ritmul lent de completare a fondurilor de carte agrozootehnică cu lucrări recente, ceea ce nu a favorizat menținerea unui echilibru în structura colecțiilor, fapt ce se explică, pe de o parte, prin aceea că fosta Editură agrosilvică a editat în ultimii ani un număr destul de redus de lucrări de nivel mediu și de popularizare (numărul titlurilor editate în limba maghiară fiind de-a dreptul infim), iar pe de altă parte, prin aceea că, în lipsa unor instrumente adecvate de informare, bibliotecarii se orientează greu, în momentul comenzilor de cărți, în domeniul științelor agricole, lipsindu-le de cele mai multe ori și ajutorul competent al cadrelor de specialitate din comună;

— achiziționarea unui număr insuficient de exemplare per titlu (ceea ce în condițiile dispersării teritoriale constituie un real impediment), ca urmare a unor alocații bugetare nu totdeauna foarte judicioase chibzuite și ca o consecință a dificultăților pe care le întîmpină bibliotecarii în operația de selecție a titlurilor (este vorba de astă dată de ansamblul achizi-

(ților), de unde tendința de a achiziționa cit mai multe titluri, firesc, într-un număr limitat de exemplare, de cele mai multe ori doar în cite un singur exemplar.

O analiză a comenzilor de carte efectuate în anul 1971 de către cele două biblioteci, pe ansamblu și în domeniul de care ne ocupăm, confirmă afirmațiile noastre de mai sus.

Astfel, dacă valoarea totală a achizițiilor de carte s-a cifrat la 9 000 lei în comuna Tinca și la 11 000 lei în comuna Diosig, valoarea celor din domeniul agrozootehnic a atins abia 360,75 lei (4,0 la sută) la Tinca și 451,25 lei (4,1 la sută) la Diosig. Este vorba de 50 de titluri în 51 de exemplare, în cazul bibliotecii din Tinca și, respectiv, 51 de titluri în 74 de exemplare, în cazul bibliotecii din Diosig.

Pentru comparație, comunicăm și datele referitoare la comenzile pe anul 1972, care lasă să se întrevadă o creștere a ponderii deținute de cartea agricolă în ansamblul achizițiilor, dar din păcate și o scădere a alocațiilor bugetare pentru ambele comune: la Tinca, valoarea totală a comenzilor — 7 000 lei, din care 823 lei valoarea comenzilor din domeniul agrozootehnic (11,7 la sută), adică 71 de titluri, în 110 exemplare; la Diosig, valoarea totală a comenzilor — 7 500 lei, din care 734 lei valoarea comenzilor din domeniul agrozootehnic (9,7 la sută), adică 40 de titluri, în 67 de exemplare.

Acestea fiind posibilitățile de informare și de studiu oferite în domeniul agrozootehnic de bibliotecile în cauză, urmărăm în continuare gradul lor de solicitare în această direcție.

Oferim în primul rând un tabel sintetic referitor la numărul de cititori înscriși și al volumelor difuzate (vezi Tabelul nr. 2).

Se poate observa o diferență apreciazabilă între indicele de atragere realizat de biblioteca din Tinca — 20 la sută — și cel realizat de biblioteca din Diosig — 13 la sută. (Indice de atragere pe județ și pe țară — 20.) Asemenea decalaje se observaseră și în nivelul de dotare, de altminteri.

Referindu-ne doar la indicele de atra-

gere al categoriei socio-profesionale „țărani cooperatori”, notăm că acesta este surprinzător de mic: 7,1 la sută la Tinca, 4,9 la sută la Diosig.

Datele referitoare la numărul de volume împrumutate, prin raportările de rigoare, conduc la indicii de lectură: 1,8 vol./loc. în comuna Tinca și 1,2 vol./loc. în comuna Diosig. (Media pe județ — 1,8; pe țară 1,7.) Indicii rezultați din raportarea împrumuturilor din domeniul agrozootehnic la categoria țărani cooperatori (0,19 vol. la Tinca, 0,03 la Diosig) evidențiază existența unui interes minim al cooperativitorilor din aceste comune față de literatura de specialitate, cel puțin pe calea bibliotecii.

Calculând indicele de lectură al cititorilor reali din categoria țărănilor cooperatori, în domeniul literaturii agrozootehnice rezultă pentru biblioteca din Tinca — 2,7 vol./cit., iar pentru cea din Diosig — 0,7 vol./cit. Dacă luăm în considerare faptul că sfera cititorilor de carte agrozootehnică este mult mai largă, indicii de lectură reali pentru acest domeniu apar și mai coboriți. Astfel, de pildă, din cele 155 de împrumuturi de carte agrozootehnică înregistrate de biblioteca comunală din Diosig, numai 95 au fost efectuate de cititori-țărani, restul volumelor fiind împrumutate de alte categorii de cititori (19 — de ingineri, 12 — de tehnicieni, 13 — de cadre didactice, 1 — de un muncitor, 6 — de funcționari și 9 — de alții). În același timp, este demn de rețut că nu toți cititorii din rândurile țărănilor cooperatori sînt interesați de cartea agrozootehnică. Astfel, la Tinca, din cei 177 înscriși, doar 132 au efectuat împrumuturi din acest domeniu, iar la Diosig, doar 95 din totalul de 209 înscriși.

Rezultă, din datele de mai sus, o insuficientă acțiune din partea bibliotecilor pentru atragerea la lectură, pentru stimularea interesului față de cartea agrozootehnică în rândurile stratului de bază al mediului cercetat — țărani cooperatori, — mai cu seamă la Diosig.

Decalajele observate pe parcursul prezentării de pînă acum între valorile diferitelor indici realizați de cele două biblioteci se mențin și în legătură cu indicii de circulație. Numai că de astă

Tabelul nr. 2

Localitatea	Nr. cititori înscriși	din care țărani cooperatori		Nr. volume împrumutate	din care cu conținut agrozootehnic	
		Nr.	în %		Nr.	în %
Tinca	1 875	177	9,4	16 997	477	2,8
Diosig	1 497	209	13,2	13 472	155	1,1

dată, contrar așteptărilor, dezavantajul este de partea bibliotecii din Tinca — 0,6 — mai apropiată în celelalte privințe, cum s-a văzut, de medii pe țară și pe județ. Biblioteca din Diosig a realizat indicele de circulație 1,1 (pe județ — 0,9; pe țară — 1,0).

Oprindu-ne asupra aceluși compartiment al colecțiilor care ne interesează, putem nota ca indice de circulație pentru cartea agrozootehnică 0,7 la Tinca și 0,6 la Diosig.

Situarea cu mult sub medie a ambelor biblioteci în cazul acesta se explică prin aceea că de fapt numai o parte din fondurile respective circulă în mod real*. Analiza circulației fondului de carte agrozootehnică, din punct de vedere al intensității, sintetizată în Tabelul nr. 3, este elocventă în această privință:

Tabelul nr. 3

Intensitatea circulației cărților (în %)	Comuna	
	Tinca	Diosig
fără circulație	59,0	54,3
1 — 2 ori	28,1	23,3
3 — 5 ori	11,6	17,2
6 — 10 ori	1,2	5,2

Se poate presupune ca una din cauzele acestui fenomen, „vîrstă” publicațiilor, aspect la care, într-un alt context, ne-am mai referit deja, de unde decurge fie „depășirea” conținutului anumitor lucrări, fie învechirea altora, în raport cu cititorii interesați, al căror număr, în mod firesc, este limitat.

O altă cauză este de bună seamă prezența în colecții a unor lucrări necorespunzătoare profilului bibliotecilor respective, fie datorită conținutului lor tematic, fie datorită nivelului prea ridicat de

tratare, consecință a unei proaste selecții. Într-un fel firească în condițiile în care bibliotecarii lipsiți de cunoștințe de specialitate și de instrumente de informare adecvate nu se bucură de îndrumarea cadrelor de specialitate din localitate, care de altfel ar trebui să se simtă direct interesate de aceste probleme.

Inexistența unui mai mare număr de exemplare, care să poată circula concomitent la centru și în filiale, în cazul unor lucrări de interes imediat, care vehiculează cunoștințe cu un grad mare de aplicabilitate, constituie de asemenea o frînă în realizarea unei circulații mai intense, cunoscute fiind dificultățile întinpinate în recuperarea publicațiilor, mai ales în filiale, unde restituirea se face uneori cu un an de întârziere, în care răstimp lucrările respective sînt scoase din circulație.

În fine, nu trebuie neglijată nici o altă cauză, anume lipsa unei acțiuni sistematice de popularizare a cărții agrozootehnice de către bibliotecă, de informare a publicului interesat cu privire la colecțiile bibliotecii, la noile achiziții, la serviciile de împrumut interbibliotecar, de care pot beneficia etc.

Așa cum arătam mai sus, în situația unei proaste organizări a condițiilor menite să asigure satisfacerea cerințelor de lectură în toate satele care intră în componența comunei (slaba dotare și lipsa de ritmicitate a aprovizionării filialelor, lipsa de permanență în asigurarea unor servicii, slaba muncă de propagandă a cărții, recuperarea cu mari întârzieri a publicațiilor etc.) are consecințe cu totul nefavorabile asupra ansamblului activității, în speță, asupra circulației cărții agrozootehnice.

Afirmația noastră poate fi susținută prin exemplul concret al comunei Tinca. Vom relua datele referitoare la intensitatea circulației cărților, de astă dată în cifre absolute, urmărind cum se realizează aceasta la nivelul comunei și al fie-

*) Pentru edificare, dăm o listă a lucrărilor care în perioada avută în vedere nu au circulat:

— LA BIBLIOTECA DIN TINCA: Spiridon, Gh. *Creșterea și îngrășarea curcilor*. 1967; Hartia, S. și Păun, G. *Repartizarea producției în cooperativele agricole de producție*. 1967; Raicu, E., Popovici, D. și Marinescu, A. *Producția de carne și îmbunătățirea ei*.

— LA BIBLIOTECA DIN DIOSIG: Ciocolu, F. *Organizarea și retribuția muncii în C.A.P.* 1967; Pălamaru, E., Marinescu, Gh. și Nicoliciu, Sv. *Hrănirea animalelor după norme și rații*; Ursu, I. și Colceag, R. *Metode și utilaje pentru curățirea piesselor*. 1967.

— În ambele biblioteci: Raicu, E., Raita, A. și Spiridon, Gh. *Aspecte din creșterea animalelor în Danemarca*. 1967; Dicționar de economie agrară; Mihai, I. *Investițiile și reparațiile capitale în C.A.P.* 1966; *Ampelografia R.S.R.* [Tratat academic, apărut în 8 volume]; Pleșa, I. și Ceaușes-

cu, V. *Agrimensura* [Manual pentru școlile agricole]. 1961; Sofia, I., Glăvan, P. ș.a. *Determinatorul soiurilor și varietăților de grâu, orz și orzoaică*. 1968; Cadănu, I. *Folosirea rațională a pășunilor naturale* [în limba maghiară]; Măriei, I. *Cultura legumelor*.

Dintre lucrările cu cea mai intensă circulație consemnăm:

— LA BIBLIOTECA DIN TINCA: Foti, N. și Sănduleac, E. *În lumea albinelor* — 8 ori; Idem — varianta în limba maghiară — 6 ori; *Zootehnie practică* — 7 ori; Bordeianu, I. *Creșterea pășărilor* — 6 ori.

— LA BIBLIOTECA DIN DIOSIG: Costache, N., Popovici, C. și Buzatu, I. *Mecanizarea lucrărilor în hortiviticulură* — 8 ori; Baractuar, M. *Via de vie pe lângă casă* [în limba maghiară] — 7 ori; Oprea, D. *Tăierea și conducerea vișei de vie* (Album) — 6 ori; Dvornic, V. și Georgescu, M. *Lucrări în verde aplicate soiurilor pentru strugurii de masă* — 6 ori.

cărei localități componente (Vezi Tabelul nr. 4)

Tabelul nr. 4

Intensitatea circulației cărților	1 — 2	3 — 5	6 — 10
	ori	ori	ori
Localitatea			
satul Tinca	23	33	4
„ Ripa	16	12	2
„ Gurbediu	35	4	—
„ Girișu Negru	51	4	—
„ Belfir	11	3	—
TOTAL COMUNA	136	56	6

Este lesne de observat că cea mai slabă circulație o înregistrează cărțile în satele aparținătoare: din 138 de volume cite au circulat în aceste sate, numai 25 au cunoscut mai mult de 3 împrumuturi; iar din totalul volumelor care au fost împrumutate numai de 1—2 ori, peste 83 la sută au circulat în afara satului de centru.

★

Cu variațiile existente, situația se prezintă la fel de puțin satisfăcătoare în ambele comune. Experiența ne permite să spunem că, fără a fi generală, situația lor nu este singulară. Deficiențe în dotarea cu carte agrozotehnică și în difuzarea acesteia, generate de motive similare celor la care ne-am referit pe parcurs, mai pot fi înregistrate și în cazul altor biblioteci comunale.

Reclamînd o rezolvare complexă, problema ar trebui să-i preocupe pe bibliotecarii în principal sub două aspecte:

— o mai rațională politică de completare a colecțiilor cu lucrări din domeniul agrozotehnic, avîndu-se în vedere necesitățile de lectură și de informare ale populației agricole de pe întregul teritoriu al comunei;

— o acțiune mai sistematică de propagandă a cărții agricole, de informare cu privire la acest compartiment al colecțiilor bibliotecii, de stimulare a intereselor de lectură în acest domeniu.

De bună seamă că în ambele privințe bibliotecarii vor avea nevoie de sprijinul specialiștilor din agricultură, la rîndul lor trebuind să integreze în mod funcțional activitatea bibliotecilor pe care le conduc — orientarea propagandei și difuzării cărții agricole — în activitatea cooperativelor agricole de producție din localitățile deservite, contribuind în mod direct la ridicarea nivelului de cunoștințe al țărănimii, al tuturor lucrătorilor din agricultură.

Despre tineri, pentru tineri

PREOCUPĂRI

EDITORIALE

Editura politică

O interesantă discuție cu Nicolae Tureșcu, șeful redacției de literatură pentru tineret de la Editura politică, mi-a dezvăluit, încă o dată, modul în care sectorul editorial se străduiește să dea viață sarcinii trasate de vastul program adoptat de Plenarul C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971 care, printre altele, atrage atenția asupra datoriei de a crește un tineret cu un bogat orizont spiritual, înarmat cu tot ceea ce a creat mai bun omenirea în domeniul cunoașterii, cu cele mai noi cuceriri ale științei universale.

În preajma aniversării Semicentenarului U.T.C. discuția a avut în vedere, în primul rînd, darul pe care editura îl face tineretului cu acest prilej: interesantul volum *Crearea Uniunii Tineretului Comunist*.

Alături de *File din istoria U.T.C.*, apărută la începutul acestui an, lucrarea este mai mult decît o schiță istorică de peste 300 de pagini; ea este un omagiu adus celor cinci decenii de luptă și muncă a organizației revoluționare de tineret, sub conducerea Partidului Comunist Român.

Anul Semicentenarului a constituit, pentru edituri, un prilej de reflecție cu privire la rolul cărții pentru tineret și, mai ales, la aria tematică pe care trebuie s-o cuprindă, la necesitatea unor ediții variate și într-o frumoasă prezentare grafică.

Înarmarea tineretului cu principiile eticii comuniste, educarea lui în spiritul unui fierbinte patriotism și al umanismului socialist, lărgirea orizontului de cunoștințe — iată ce va caracteriza, tematic, cartea pentru tineret în 1972 și în perspectiva apropiată.

Alături de volumele amintite mai sus, o suită întreagă de lucrări vor concretiza intenția Editurii politice de a readuce în actualitate file de luptă eroică din trecutul revoluționar, de a facilita tineretului contemporan cunoașterea luptei înaintașilor: *Așa a fost ieri, Eroii uteciști* vor răspunde acestui deziderat, după cum volumul *Uniunea Tineretului Comunist în anii construcției socialismului* va demonstra rolul acestuia în mobilizarea întregului tineret pentru a da viață înalțelor idealuri socialiste.

Tineretul românesc și lumea contemporană, Tineretul lumii socialiste, Tineretul lumii a treia vor răspunde nevoii stringente de informare cu privire la problemele tineretului din întreaga lume.

În sprijinul informării cu caracter enciclopedic va veni volumul *Cine știe, răspunde* care, sub formă de întrebări și răspunsuri, vizind cele mai variate domenii ale cunoașterii (istorie, literatură, artă, științele naturii, sport etc.), va stimula verificarea cunoștințelor și însușirea, într-un mod antrenant, a altora noi. Recomandăm bibliotecarilor, în mod deosebit, acest volum a cărui apariție poate constitui și un bun prilej de organizare, în cadrul bibliotecilor, a unor acțiuni de propagandă interesante, de inițiere a tineretului în folosirea lucrărilor de informare prin intermediul unor jocuri libere.

Din planul editorial al acestui an reține atenția și lansarea unei colecții, în format de buzunar, pentru adolescenți: *La vârsta întrebărilor*. Cum întrebările sînt multe și variate, portofoliul colecției a fost întocmit ca atare: începînd de la lucrări consemnînd tradițiile revoluționare de seamă ale poporului, ale Partidului și ale U.T.C., pînă la explicarea, într-o formă atractivă, a raporturilor între om și natură, între om și societate, a unor noțiuni de mare actualitate etc.

Primul volum din această colecție, *A ști să-ți alegi modelul în viață*, a fost încredințat cunoscutului publicist Mihai Stoian.

Celelalte volume, prevăzute pentru acest an, vor răspunde unor teme ca: *Momente revoluționare de seamă din istoria poporului nostru, Viața grea a oamenilor muncii și a tineretului în anii regimului burghezo-moșieresc, Patria noastră — un imens șantier, Partidul meu — mîndria mea, A fi utecist, Munca — cheia fericirii omului, Ce înseamnă a*

fi modern, Gînduri despre anii de școală, Mituri și adevăruri.

O recentă apariție, *Cum ne comportăm*, va contribui la o înțelegere a multilateralelor sensuri ale acestei probleme, fapt ilustrat de capitole ca: *Ce înseamnă astăzi a fi patriot, Tinerețea — vîrsta faptelor mari, Vîrsta opțiunilor, A ști să-ți alegi profesia, Poezia dragostei azi, Ori te poartă cum ți-e vorba, ori vorbește cum ți-e portul, Farmecul are secrete?, Curajul — un examen al tinereții, Bucuria lucrurilor simple*, concepute sub formă de convorbiri cu diverși oameni ai muncii, cu specialiști din multiple domenii, cu academicieni, artiști cunoscuți, croniciari sportivi etc.

Prezentarea de față nu și-a propus să analizeze multitudinea de titluri, în limba română și în limbile naționalităților conlocuitoare, care vor concretiza producția pentru tineret a Editurii politice în acest an, ci doar, să puncteze unele intenții și să atragă atenția asupra unor apariții apropiate și a altora cu caracter mai inedit care, considerăm, ar trebui să se bucure de atenția bibliotecarilor.

Editura Albatros

Din programul Editurii Albatros, editură creată pentru a răspunde, prin excelență, cerințelor multiple de informare și educare a tineretului reținem, sub semnul Semicentenarului U.T.C., vîteva volume:

Scrisori cenzurate, de Ion Popescu-Puțuri, care, printr-o serie de scrisori autentice trimise de autor soției sale, din lagăre în care erau deținuți luptători antifasciști, cuprinde, în paginile sale, documente de o mare valoare etică. *În cîteva cuvinte*, ce servesc ca introducere cărții, Victor Eftimiu, la rîndul său, consemnează în rînduri de importanță memorialistic-documentară, o suită de amintiri personale din lagăr.

Reluat, de această dată în limba maghiară, romanul-confesiune *Aveam optsprezece ani* al Ecaterinei Lazăr va constitui, de asemenea, un omagiu pe care editura îl aduce aniversării Semicentenarului U.T.C.

Și, în tînăra colecție *De la 5 la 9*: un nou volum de 9 povestiri contemporane, pe tema eroismului, menite să reamintească, în viziunea unor scriitori contemporani, figuri de ilegaliști, momente de istorie recentă ca și aspecte din prezentul imediat al tineretului.

Elvira POPESCU

Cum a fost tipărită

România Liberă!

în ilegalitate

I

Livia BACĂRU

Istoria presei comuniste din România a făcut obiectul multor cercetări, studii și opere apărute în ultimele decenii. Fie că sînt cuprinse în volume de evocări, de amintiri, în beletristică, fie în studii și cercetări întemeiate pe documente, paginile ce i se închină reflectă și etapele diverse ale acțiunii deosebit de importante și de periculoase a editării unor ziare comuniste în condițiile de cruntă teroare din anii războiului, sub dictatura militară-fascistă a lui I. Antonescu (6 sept 1940 — 23 aug 1944). Și despre tipografiile ilegale ale P.C.R. s-au publicat numeroase materiale din care se poate reconstitui existența lor zbruciumată și condițiile de multe ori dramatice în care ele și-au desfășurat activitatea.

Revista bibliotecilor și-a propus ca de această dată să înfățișeze cititorilor săi tipografia ilegală de unde s-a răspîndit în țară ziarul *România liberă*, descriind,

pe lingă detaliile pur tehnice, oamenii și mai ales trăsăturile de comuniști ale acelor care lucrau între zidurile ei.

În acest scop, am avut convorbiri îndelungate cu Ion Pîncu — cel care a deținut, în calitate de chiriaș, și a răspuns de casele conspirative ce adăposteau tipografia, avînd în același timp și funcția de tipograf mașinist poligraf; cu dr. Milo Andreescu — pe atunci tînăr zețar care la nevoie desena și grava litere, tehnoredacta și corecta materialele tipărite; cu Maria Pîncu, cel de-al treilea membru în colectivul tipografiei și cu Dorothea Cerbu — văduva celui care din însărcinarea conducerii partidului a organizat și condus tipografia îngrijindu-se de toate detaliile menite să-i asigure o activitate continuă și eficientă.

Prin prisma mărturisirilor ce ni le-au făcut despre ei înșiși, despre Traian Cerbu, azi dispărut din mijlocul lor, și des-

pre Victor Siroteanu care a lucrat o lună printre dînşii, am putut cunoaşte pe dinlăuntru viaţa trăită de ei în acei ani, disciplina şi rigoarea cu care au muncit, menţinînd în continuă activitate această ultimă tipografie conspirativă a C.C. al P.C.R., singura tipografie ilegală din perioada războiului, care nu a căzut niciodată.

VREMURILE

Evenimentele declanşate o dată cu instaurarea dictaturii regale şi începerea fascizării ţării — aderarea României la axa Roma-Berlin, cotopirea Austriei, Cehoslovaciei, Poloniei de către hitleriştii, dictatul de la Viena, instaurarea sîngeroasei dictaturi legionaro-antonesciene apoi a dictaturii militar-fasciste, declanşarea rebeliunii legionarilor, pregătirea intensă a războiului antisovietic şi declanşarea lui la 22 iunie 1941 — au fost pe rînd infierate de partid prin editarea unor broşuri şi manifeste care cheamă la luptă poporul împotriva fascismului, pe calea mobilizării tuturor forţelor democratice într-un front comun pentru doborîrea dictaturii regale, pentru instaurarea unui regim democratic, pentru încheierea unei alianţe cu Uniunea Sovietică. Luptă consecventă a partidului pentru apărarea intereselor poporului român o dovedesc materialele foarte numeroase: fluturaşi, manifeste, chemări, articole de ziare că raspuns la fiecare din aceste evenimente.

Cuvîntul partidului era aşteptat de muncitori, de ţărani, de întregul popor, de aceea colectivul de tipografi se străduia să scoată cît mai multe tipărituri şi de o calitate cît mai bună.

Numai în perioada 1937—1938 tipografia ilegală a P.C.R. din Bucureşti a tipărit materiale într-un tiraj de un milion şi jumătate de exemplare. Pe lângă ziarul *Scinteia*, care apărea din 2 în 2 săptămîni în 6 000 — 8 000 exemplare, se tipăreau şi ziarele *Luptătorul* şi *Ştiri*, iar *Lupta de clasă* se edita sub formă de broşură lunară cu 32—80 de pagini într-un tiraj de 1 000 — 1 500 de exemplare şi toate acestea în condiţii extrem de grele, cînd ţara devenea treptat un cap de pod al fasciştilor, cînd Siguranţa era subordonată Gestapoului al cărui agenţi specializaţi detectau tipografiile clandestine cu ajutorul celor mai perfecţionate aparate, cînd hîrta se procura de la tutungerii cu bucată pentru că cei care cereau mai mult de 3 coale erau suspecţi, cînd în ţară nu se mai confecţionau litere de tipar, cînd cei care erau cunoscuţi ca membri de sindicat erau greu angajaţi

în marile tipografii din ţară, în sfîrşit cînd organele de opresiune ale dictaturii fasciste dezlanţau o teroare sîngeroasă, prefăcînd ţara în cazărmi, închisori, lagăre de concentrare şi cînd comuniştii arestaţi erau supuşi unui regim de exterminare fizică, mulţi fii ai poporului căzînd victime ale teroarei fasciste.

După dictatul de la Viena prin care i se răpeşte României nordul Transilvaniei, evenimentele se precipită, situaţia în ţară devine încordată ca urmare a nemulţumirii poporului faţă de cedarea unei părţi din ţară, teroarea legionară în continuă creştere culminează cu rebeliunea din ianuarie 1941, România este tirată în războiul antisovietic, acest război pe care poporul îl numea de jaf şi cotopire.

Partidul Comunist Român a considerat că trebuie să-şi organizeze lupta conform noilor cerinţe conspirative dictate de situaţia creată în ţară. Dar în primăvara anului 1940 a căzut tipografia centrală a C.C. al P.C.R., ultimele două numere ale *Scintei*, cele apărute în septembrie—octombrie, fiind tipărite în altă casă ilegală din str. Lt. Zlătescu.

A fost un moment dificil pentru partid care a hotărît atunci să reorganizeze tipografia, pentru a putea, şi în condiţiile războiului, să editeze un ziar, să tipărească noi manifeste în condiţii tehnice mai normalizate. Primul pas a fost făcut în scopul asigurării unei case conspirative în care activitatea tipografiei să se poată desfăşura sub aparenţe inofensive, sub o faţadă convenabilă acelor vremuri.

LOCURILE

Sarcina organizării noii tipografii i-a revenit lui Traian Cerbu, legătura Comitetului Central, care, pe baza sarcinilor primite de la conducerea partidului a elaborat întregul program de acţiune pentru realizarea obiectivului vital, a aparatului circulator menit să răspundă în toată ţara cuvîntul partidului, în care să pulseze, ca o inimă, tipografia.

În acel moment de răsucire, Ion Pîncu a trebuit să se căsătorească, pentru a justifica închirierea unei case familiale — viitorul sediu al tipografiei reorganizate. Căsătoria încheiată de el a dus în colectiv o veche ilegalistă, membră de partid din anul 1929 cu experienţă conspirativă — care, avînd grijă, ca o bună gospodină, de casă şi locatarii ei, a îndeplinit anumite sarcini şi în tipografie şi mai ales în difuzarea materialelor. În calitate de cap al unei familii, Ion Pîncu a închiriat, sub numele de *Johann Schmidt*, o primă casă în stra-

da Radu de la Afumați nr. 44, un apartament de două camere și dependențe situat în curtea unui bloc, proprietate a colonelului Bacaloglu, poziție ce-i confera o oarecare siguranță. Apartamentul era convenabil scopului și prin construcția lui deoarece examinat pe dinlăuntru el constituia un dreptunghi perfect, dar avea într-un colț o anexă mică, de 90×100 cm, care comunica cu apartamentul printr-o ușă mascată. Ea putea să fi servit cîndva drept seif, sau cameră obscură, era pardosită cu ciment și nu avea nici o deschidere care să răspundă în afară. Era ceea ce-i trebuia tipografiei pentru a-și putea ascunde casețele cu litere, mașina de tipărit și pentru a putea lucra feriți de bănuială. Ce mare bine a însemnat această cămăruță pentru tipografie își poate imagina ușor oricine. Nu același lucru se poate spune despre ce a însemnat ea pentru Milo Andreescu care a lucrat acolo din toamna anului 1941 pînă în iunie 1942 în condiții inimaginabile, fără aer, sufocat vara, — fără căldură, înghețat iarna, dar culegînd, culegînd ziua și noaptea fără întrerupere, pînă la epuizare.

Această casă conspirativă a trebuit însă părăsită în vara anului 1942 cînd o întimplare neprevăzută putea să atragă asupra ei pericolul descoperirii. Era într-o dimineață de iunie cînd locatarii ei au aflat că la familia Bacaloglu a descins peste noapte poliția pentru că în casa lor se practicau jocurile de noroc.

Totuși, pentru că se pronunțase cu acest prilej cuvîntul „zgomot de tipografie” în loc de ruletă, se lansase o supoziție care putea fi răspîdită prin vecini, urmînd, firește, să crească și suspiciunile, deci și cercetările Siguranței. S-a hotărît atunci sistarea lucrului și mutarea familiei Schmidt într-o altă casă care a și fost găsită în următoarele 3—4 săptămîni în strada Școala Floreasca nr. 34.

Mutarea s-a efectuat cu multe precauții, pregătindu-se dinainte literele care, pentru a ocupa cît mai puțin spațiu, au fost culese în pagini compacte și împachetate în ambalaje speciale cu aspect de carte, cutii de săpun, de țigări ș.a. Transportul a fost greu, nu numai prin riscurile pe care le prezenta ci și pentru că plumbul literelor avea pondere mare, dar el s-a efectuat în bune condiții, fără nici un accident.

Noua casă era o vilioasă izolată în mijlocul unei cărți, constituită din trei camere, două în față, una în spate. Ea era înconjurată de copaci iar chiriașul gospodar a sădit și pe lîngă gard o boltă de viță pentru a camufla și mai mult ve-

derea către vecini. Camera din fund ofereea locul cel mai potrivit pentru lucru, dar aici nu mai exista posibilitatea așezării mașinii și a literelor pe etajere ca în casa anterioară și atunci s-a recurs la o nouă modalitate de ascundere a lor. Mașina de tipărit își avea locul ei într-un dulap cu spatele seos, fiind camuflată prin câteva rafturi pe care erau rînduite rezerve de alimente, cutii de conserve și cu sare de Vichy. Literele erau așezate în casele special confecționate și introduse într-o grindă scobită care susținea acoperișul unui coteț cu două etaje; sus erau adăpostite câteva păsări iar jos clinele Hector, acel cline despre care toți cei ce au lucrat în tipografia *României libere* au avut de spus un cuvînt bun, deoarece prin psihologia lui canină a intuit foarte repede de unde vine și cine aduce pericolul, dînd alarma la timp ca să se poată lua măsuri. Acoperișul acestui coteț era mobil, ca și capacul unei cutii și literele se puteau scoate cu destulă ușurință, dar operațiunea putea fi făcută numai noaptea, sub ocrotirea întinericului, deși era destul de frecventă fiindcă niciodată nu se lîneau în casă decît casețele din care se culegea un anumit material. Astfel, cînd se lucra pentru partidul comunist, literele Uniunii Patrioților stăteau în nișa lor din grindă și invers. Pe lîngă acest coteț, ieșit cu totul de sub orice bănuială, în curtea casei a fost construit un adăpost antiaerian obișnuit, pentru familia Schmidt și clinele lor. Dar sub căptușeala de scînduri a adăpostului era săpată în pămînt o nișă în care, la nevoie, se putea ascunde mașina și materialul tipografic aflat în lucru în timpul alarmei aeriene.

În afara construcțiilor descrise, casa din str. Școala Floreasca mai avea câteva avantaje, câteva posibilități pentru ieșirea și salvarea celor aflați în camera din spate, în cazul unei descinderi. Există acolo o scară prin care puteau pătrunde în pod, iar dacă erau urmăriți mai departe, în spatele casei se afla o magazie de scînduri unde era pregătită o altă scară cu ajutorul căreia se trecea peste un gard înalt în strada cealaltă. Nu s-a făcut niciodată uz de aceste mijloace pentru că toți cei care lucrau în tipografie au respectat riguroso legile conspirativității, acționînd instantaneu la camuflarea mașinii, a literelor, a manuscriselor și hîrtiei, într-un mod nou, deosebit de cel din str. Radu de la Afumați. Aici toate materialele care puteau duce la descoperire aveau ascunzători neașteptate, niște ascunzători rapide concepute pe baza unor studii pe psihologia atenției, de jocul succesiunilor, experimentate în cadrul unor modele de descindere, simulate de colectiv, eventualizînd situații neașteptate.

În contextul măsurilor de apărare s-a încercat și un mijloc de observație printr-o vizetă construită în ușă care a trebuit să fie abandonată deoarece atrăgea atenția celor din afară că pot fi văzuți din interior. S-au descoperit atunci câteva crăpături în ușă potrivite scopului propus. De câte ori se auzea un zgomot în curte, cei din casă alergau să vadă ce se petrece. Dacă aveau cîinele înăuntru, el era acela care-i alerta tăcut, în modul lui, scutindu-i să mai piardă vremea cu observația și cîștigînd timp pentru disimularea materialelor. Cînd cîinele era în curte, de obicei în ceasurile cînd în casă se tipărea, el lătra, însă avea un lătrat diferentiat, în raport cu cei ce se apropiau, iar locatarii îl înțelegeau și pînă cînd ieșea gazda, pînă cînd îl potolea, ceilalți aveau timp să pună totul la adăpost.

Era o perioadă în care se făceau descinderi frecvente, chiar de cîteva ori pe zi. Ele se făceau de cele mai multe ori sub masca verificărilor de la electricitate, de la apărarea pasivă, cu controale amănunțite din pivniță pînă în pod, creîndu-le celor din tipografie, sensibilizați cum erau, o stare permanentă de tensiune. Cu toate acestea ei erau puși să gîndească permanent, să inventeze noi modalități de camuflare, de apărare, deși cele vechi nu fuseseră descoperite, fiindcă trebuia să fie apărate nu numai viețile lor ci și tipografia, mai ales tipografia care era atunci un bun scump, fără pret, al partidului, un bun ce trebuia ocrotit cu orice mijloace.

În ultima lună înainte de Eliberare, în casa din str. Școala Floreasca a lucrat și un al patrulea tovarăș, utecistul Victor Siroteanu, în aceleași condiții de carceră în care Milo Andreescu lucra din 1942. Pentru un timp scurt cînd, după arestarea lui Petru Groza și G. Vlădescu-Răcoasa, se profila și pentru el iminența căderii, ea a mai adăpostit pe Traian Cerbu din imaginația căruia a luat ființă și grinda scobită pentru litere, și adăpostul subteran, și familia Schmidt, și tipografia cu toate cele de trebuință.

Dar Traian Cerbu avea și el o casă, într-un bloc din B-dul Magheru, locuință de burghez cu viață mondenă. Apartamentul se afla la etajul IV, deasupra căruia era podul. Pe tavanul unui culoar al dependențelor, o mare lustră din fier forjat, cu geam mat sub care ardea un bec, nu era altceva decît o ușă de pod elegant mascată prin care, cu ajutorul unei scări marinărești, cei din casă se puteau retrage sus unde se găseau pregătite în permanență provizii de apă și alimente. În momentele de primejdie, peste ușa de la intrare se mai închidea o bară solidă de fier prevăzută cu un lacăt încît era evident pentru oricine că locatarii lip-

sesc. În realitate totul era o mască simplă care, printr-un sistem ingenios de acționare a ușii, permitea celor din interior să iasă oricînd din casă.

Blocul din B-dul Magheru a adăpostit, puțină vreme înainte de Eliberare, și cîteva ședințe ale membrilor Biroului Politic al C.C. al P.C.R., în apartamentul muzicologului Ciomac, ale cărui chei, în lipsa proprietarului plecat din București, le deținea portarul, un tovarăș ilegalist. Numai la Eliberare, dintr-o înfîlțire întîmplătoare pe scări, s-a descoperit că Traian Cerbu locuia în aceeași casă, sub înfățișarea celui mai neutru reprezentant al unor firme de textile, departe de a-i sugera portarului ideea că ar putea să activeze în ilegalitate. Ținerea ședințelor Biroului Politic cu un etaj mai jos de locuința lui s-ar fi numărat, în condițiile continuării războiului, printre marile greșeli de organizare a muncii ilegale, putînd duce la desconspirare reciprocă în cazul cînd unii sau alții ar fi căzut. Dar venise momentul Eliberării.

Prima ședință legală a C.C. al P.C.R. s-a ținut sub un copac pe Aleea Alexandru, neavînd încă un sediu. Activitatea partidului ieșise la lumină.

Cazele conspirative între zidurile cărora s-au desfășurat activitățile ilegale, încăperile în care făuritorii lumii noastre de astăzi au trăit zile dramatice, zile eroice, zile de încordare, zile de satisfacție, s-au retras în trecut și au rămas în istorie pentru totdeauna.

Oricine ar încerca să caute criteriile de clasare a meritelor celor care au creat tipografia și au lucrat în ea peste trei ani de zile s-ar izbi de o mare dificultate și anume, sînd în fața faptelor și cernîndu-le, va fi ispitit să acorde unuia din ei mai mult decît altuia, dar privind aceste fapte în ansamblul lor, va ajunge să nu le poată detașa din lanțul acțiunii, să nu poată individualiza, personaliza, contribuția fiecăruia, căci ea nu s-ar fi putut realiza fără sprijinul celorlalți, fără țesătura aceea trainică în care toți au împletit fire din curajul, voința, dirzenia, disciplina, încrederea în cauza poporului, dragostea și omenia lor. A încerca să scoți din această țesătură unul sau altul din fire înseamnă a o destrăma, a altera opera a cărei integritate este conferită tocmai de interdependența dintre ele.

Se poate spune că, educați și căliți în școala aspră a luptei revoluționare, cei din dispozitivul tipografic intruneau calitățile excepționale ale clasei muncitoare, ale cărei cauze o serveau.

Dar, pentru că noi trebuie să-i înfățișăm cititorilor noștri pe toți tipografuli *României libere*, am recurs la modalitatea dramaturgilor care-și prezintă personajele în ordinea intrării lor în scenă. Este un criteriu oarecum cronologic al cărui început se plasează în toamna anului 1940.

Moșul

Cel dintîi nume strîns legat de crearea și existența tipografiei este al lui Traian Cerbu, simpatizant comunist încă din anul 1924, membru de partid din 1931 cu o lungă experiență de om de legătură între conducerea și aparatul tehnic al partidului ca unul care înainte de 1940 lucrase la Cluj pe această linie, procurînd pentru partid diferite mijloace de multiplicare.

De o inteligență uimitoare, multipărțită, sistematică, neobosită, el era un om extraordinar, devotat fără limite cauzei partidului, format anume pentru acest gen de muncă în conspirativitate, identificîndu-și viața cu activitatea ilegală. Cu o atenție complexă căreia nu-i scăpa nici un amănunt al organizării, era un tovarăș de o profundă sensibilitate umană, o figură luminoasă și caldă care însușea celor din jurul lui calm și încredere.

Sub aparența unui textilist specializat, el purta pe umerii lui o uriașă responsabilitate în care se împleteau nenumărate obiective: inventarea unor identități noi și legalizarea acestora pentru membrii colectivului, prevederea în amănunt a problemelor de viață, de muncă, de camuflaj de tot felul din casele conspirative, organizarea pe perioade lungi a înfîlîrilor cu legăturile dintre redacție și tipografie, dintre tipografie și difuzare, instruirea severă a tovarășilor care ieșeau la înfîlîri, procurarea clandestină a tuturor materialelor necesare tipografiei, tehnoredactarea, pînă la un timp, a manuscriselor trimise la tipar, calcularea la maximum a spațiului din ziar, anticiparea nevoilor personale ale celor claustrați în casă, grija pentru sănătatea lor, pentru informarea lor asupra pericolelor care-i amenință (descinderi mascate, forme noi de urmărire a tipografilor de către agenții specializați ai Siguranței și Gestapoului etc.).

Cu toate acestea, viața lui familială decurgea normal, orele de masă erau respectate, vecinii îi cunoșteau programul; trăia ca un burghez, era bine îmbrăcat,

primea lume, frecventa spectacolele. Nîmic din preocupările lui conspirative nu se reflecta în afară și niciodată, nimeni, nici chiar soția lui nu l-a văzut întunecat, apăsător de răspundere. Întotdeauna optimist, liniștit, găsea soluții la toate problemele. Îl caracteriza o mare bună-tate, care mergea pînă la a se dezbrăca de unele veșminte de pe el pentru a le da tovarășilor lipsiți de ele. Era în firea lui căutarea permanentă de a face bucurie celor din jurul lui, le intuia dorințele, le făcea mici surprize, le înfrumuseța viața alimentîndu-i din profundul lui umanism.

Acesta era *Moșul*, nucleul vital al dispozitivului conspirativ format din 14 oameni, care constituiau personalul intern pentru tipărirea și o parte din cel extern pentru difuzarea materialelor partidului comunist și al Uniunii Patrioților. Orice acțiune a membrilor dispozitivului își avea rădăcinile în indicațiile și dispozițiile primite de la conducerea partidului de *Moșul*, prin a cărui capacitate de previziune și simț de conspirație treceau toate eventualitățile, astfel încît respectarea instrucțiunilor date de el era o garanție pentru reușită.

Constituirea dispozitivului a început într-o împrejurare politică grea, în ajunul războiului, cînd C.C. al P.C.R. i-a încredințat sarcina tipării unor materiale pentru partid și a altora pentru o organizație antinazistă, antihitleristă, într-o tipografie cu multe sarcini, cu multe feluri de tipărituri, cu o mare arie de răspîndire dar instalată într-o unitate mică de volum. Trebuia să se părească vechea formulă a pivnițelor obișnuită pînă atunci în activitatea tipografică ilegală.

Aurel

Cunoscîndu-l pe tovarășul Ion Pîncu, cu care a luat legătura după căderea tipografiei centrale a *Scintei*, în primăvara anului 1940. *Moșul* l-a găsit indicat pentru a-i încredința gospodărirea viitorului sediu al tipografiei.

Calificat ca lucrător mașinist, tovarășul Pîncu lucra pentru P.C.R. încă din anul 1937, înch. s ani de zile în diverse pivnițe și case din București sau din Cluj unde erau instalate tipografiile ilegale.

În 1941 el s-a căsătorit cu Ida Szuher ajutat de *Moșul* să modifice numele viitoare sale soții în Adelaida Suchard, nume cu rezonanță germană, deoarece el

insuși devenise între timp cel mai autentic german — *Herr Schmidt* — avînd și atuuul unei înfățișări potrivite și al cunoașterii limbii.

Trecea drept agent al unor firme germane și reușise — prin abilitate și atitudine — să cîștige încrederea vecinilor de același neam.

În conspirativitate se numea *Aurel* iar soția sa *Mimi*.

În casa din str. Radu de la Afumați adusese o mașină mică de tipărit cumpărată de el personal, în anul 1939, cu banii partidului, un „Boston” pe care tipărise și la Cluj. Avea și cîteva casete de litere pe care le organizase în cutiuțe de carton după topografia caselor de litere din tipografiile obișnuite. Mai tîrziu, cînd *Moșul* a procurat o cantitate mai mare de litere și s-au diversificat și caracterele după felul tipăriturilor ce trebuiau realizate, ajutat și de Milo Andreescu, a transformat cămăruța rezervată de culegerii textelor într-o adevărată zețarie, cu regale construite în înălțime.

Foarte dotat, avea o adevărată vocație pentru tehnică, *Aurel* a transformat „Bostonul” într-o mașină silențioasă aducîndu-i anumite îmbunătățiri, a făcut instalații electrice disimulate pentru zețarie, pentru adăpost, pentru nișa subterană, a realizat acel coteț cu lăcașuri pentru litere, a construit adăpostul făcîndu-i și o ieșire de siguranță, într-un cuvînt, a pus în practică toate măsurile propuse de *Moșul* pentru securitatea tipografiei, a fost constructor, electrician, tîmplar, grădinar, gospodar multiplu și priceput, dar mai ales a fost un lucrător mașinist de mare specializare, un meșter desăvîrșit în arta tipăririi, cu un ochi bun care deosebea tonalitățile de culoare ale cernelii, calități deosebite de prețioase în condițiile în care o pagină de ziar era tipărită pe sferturi, fiind introdusă de patru ori în mașină. Datorită acestor însușiri ale lui *Aurel* pagina ieșea perfectă, fără să se poată observa locul de asamblare sau vreo deosebire de tonalitate la cerneală, o pagină care în nici un caz nu sugera ideea că s-ar fi realizat în patru reprize, pe un „Boston”, ci purta gîndul spre rotativele din marile tipografii românești sau chiar spre unele din străinătate.

Față de vecini, *Aurel* își justifica activitatea de agent al unor firme germane prin ieșiri zilnice în oraș. În realitate, el făcea legătura cu *Moșul* pentru manuscrise și materiale și cu personalul extern de difuzare a tipăriturilor realizate. Această sarcină îl obliga să memoreze lunar 60 de adrese, 60 de date, 60 de ore la care erau fixate întîlnirile după un program stabilit de *Moșul*, întîlniri la care se ducea cînd el, cînd soția lui, *Mimi*.

Mimi

Frau Schmidt era o femeie liniștită și rezervată care avînd în seamă aprovizionarea casei, lucru destul de dificil în condițiile războiului, trebuia să alerge mult pe la magazine, prin piață, prin oraș să procure cele necesare. Sub aparența ieșirilor gospodărești ea își îndeplinea

de fapt misiunea de legătură exterioară a tipografiei, scoțînd — pentru difuzare — materialele tipărite și introducînd manuscrisele, instrucțiunile de culegere, de paginare, de tipărire, îndrumările privitoare la activitatea interioară a casei, toate acestea în cadrul unei strînse programări a legăturilor făcute de *Moșul*.

În casă, *Mimi* se îngrijea de cele de trebuință pentru *Aurel* și, firește, pentru Milo Andreescu a cărui prezență neștiută de vecini îi complica mult preocupările gospodărești. Și totuși, dăruirea, duioșia, devotamentul cu care îl urmărea dacă — izolat cum era în cămăruța aceea închisă pe dinafară — nu suferă de foame, de sete, nu îi era rău, fiindcă de multe ori a fost scos de acolo leșinat, au fost incomparabile.

În perioada de mare cerință, de mare urgență, ea participa și la munca din tipografie, fălțuind alături de ceilalți paginile proaspete ale ziarului sau făcînd alte operațiuni care nu cereau o calificare.

Cîntea, conștiința revoluționară, devotamentul, trăsăturile ei profund umane au atenuat asprimea condițiilor de viață și de muncă ale celor din casă, supuși cu toții unei tensiuni nervoase permanente, unui efort fizic continuu.

Mihai

La o lună după mutarea lui *Aurel* în str. Radu de la Afumați, deci în septembrie 1941, *Moșul* a adus în casa conspirativă pe tînrul Milo Andreescu, încredințîndu-i sarcina culegerii textelor, ca unul ce era zețar calificat. Tînrul firav, căruia în conspirativitate i se spunea

Mihai, avea un lung trecut revoluționar îndeplinind diferite sarcini primite pe linie de U.T.C. încă de la vîrsta de 11—12 ani.

Născut în Franța din părinți militanți, crescut printre muncitori, a venit în țară

la vârsta de nouă ani împreună cu familia, fiind expulzat pentru activitate revoluționară. Obligat să lucreze încă de atunci — părinții lui fiind mai mult arestați pentru activitate în mișcarea muncitorească ilegală — a început prin a vinde ziare, apoi a încercat câteva meserii: tâmplar, zugrav, fierar, iar în 1933, prin legăturile stabilite cu câțiva tovarăși care îl foloseau în diverse misiuni conspirative, a fost angajat la tipografia *Adeărul* și *Dimineața*. Aici vechea lui dragoste de cărți și pasiunea pentru elementul tipărit și-a găsit cimp liber. În câteva zile a învățat să culeagă și, fiindcă angajarea lui a coincis cu memorabilul eveniment de la Grivița Roșie, a și lucrat clandestin manifeste fluturași, chemări pe care le scoțea din tipografie sub formă de texte culese și le ducea în case conspirative unde se tipăreau. Din acest moment al vieții sale Milo Andreescu a lucrat în multe tipografii mari și din toate a scos mereu litere pentru înzestrarea tipografiilor conspirative, operațiune ce comporta un mare risc în acea perioadă de arestări frecvente, de judecăți sumare soldate cu ani grei de închisoare, iar în timpul dictaturii fasciste cu condamnări la moarte.

Încadrat în U.T.C. de la vârsta de 12 ani, Milo a fost utilizat în diverse acțiuni de partid, dar — specializându-se în tehnica grafică — cea mai mare contribuție a lui s-a realizat pe acest plan. În

anii 1934—1935 a fost solicitat să lucreze la tipografia partidului la *Scinteia*, iar în 1936 a devenit membru de partid.

În anul 1940 își făcea serviciul militar la Constanța. Acolo a fost arestat pentru activitate comunistă și, grav schingiuit, a ajuns într-un spital militar de unde a evadat. Pentru culpa de dezertare și de activitate revoluționară, în 1942 a fost condamnat la moarte în contumacie.

La începutul anului următor, partidul, a cărui tipografie căzuse în primăvara precedentă, făcea pregătiri în vederea editării unui nou ziar pentru care Milo, în urma unor ședințe tehnice, a făcut câteva machete. Conducerea partidului a decis să-l utilizeze în viitoarea tipografie și, astfel, tovarășul său de legătură l-a predat lui Traian Cerbu. Acesta i-a expus indicațiile partidului privitoare la organizarea dispozitivului tipografiei și condițiile în care ar urma să lucreze el, încarcerat de viu, fără să mai poată ieși niciodată pînă la Eliberare, lăsându-i libertatea răspunsului.

Or, cu toată clarviziunea, cu toată capacitatea politică a comunistilor de a prevedea evenimentele, momentul Eliberării nu putea fi cunoscut. Și totuși, Milo a spus da, acceptînd o claustrare unică.

Astfel, într-o seară tîrzie de septembrie a anului 1941, Milo l-a dus în casa din str. Radu de la Afumați unde a rămas să lucreze cu Aurel, unul culegător, celălalt mașinist, formație care nu s-a schim-

1. Macheta adăpostului din str. Școala Floreasca (Muzeul de istorie a partidului).

2. „Bostonul” pe care s-a tipărit *România liberă*.

bat pînă în iulie 1944 cînd li s-a adus ca ajutor, pentru ultima lună de muncă ilegală, pe Victor Siroteanu.

Mihai a adus în tipografie entuziasmul pentru mesajul ce-l poate transmite litera tipărită unei mari mulțimi de oameni, atenția concentrată în întregime asupra unor forme diversificate de culegere și paginare care să ducă la o sugestionare, la o mobilizare mentală a oamenilor. A mai adus și marea sa măiestrie în arta grafică, pasiunea cu care se ocupa de aspectul artistic al manifestelor, al ziarului și o calificare în virtutea căreia a putut îndeplini pe rînd diferite sarcini, pe lîngă cea de culegător. A fost și paginator, și corector, și tehnoredactor și nu o dată chiar desenator și gravor de litere.

Sobru, disciplinat, înclinat spre studiu și meditație, Mihai lucra ore în șir cu voință și drzenie, cu un mare simț al responsabilității, întemeindu-și munca și pe coordonate de ordin afectiv cu rădăcini în lirismul lui disimulat sub o atitudine austeră. El comunica neîncetat cu cititorii, cu masele, imaginîndu-și ce efervescență psihologică le declanșează cu-vintele partidului culese de mîna lui. Și, cu toate că partidul trimitea manuscrisele cu indicații amănunțite de tipărire, el conferea viață zăburilor, împrumutîndu-le ceva din universul lui spiritual.

Victor

După bombardamentele de la 4 aprilie 1944, tipografia *României libere* a fost asaltată de o avalanșă de manuscrise și materiale cărora Mihai și Aurel nu mai izbuteau să le facă față chiar dacă nu mai cunoșteau somnul și odihna. În această împrejurare în ultima lună înainte de 23 August, a intrat în dispozitivul conspirativ utecistul Victor Siroteanu, fost tipograf la *Buletinul Capitalei*. După ce a fost adus în tipografie, el n-a mai părăsit casa, lucrînd în același ritm și trăind în aceleași condiții cu Mihai, pînă în ziua Eliberării.

Am prezentat cititorilor noștri numai pe cei cîțiva tovarăși din dispozitiv care au lucrat ca personal intern al tipografiei și cărora partidul le-a încredințat nobila misiune a materializării cuvîntului său în perioada dintre septembrie 1941 și august 1944.

În numărul viitor le vom înfățișa faptele, munca, realizările lor și fragmentul de viață trăită de ei atunci între zidurile caselor conspirative.

CRONICA

În zilele de 25 și 26 ianuarie a.c., Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Sălaj a organizat la Zalău un instructaj cu bibliotecarii comunal din județ, paralel cu acțiunea de încheiere a comenzilor de carte pentru anul 1972.

Au fost prezentate de către bibliotecarii comunal următoarele informații: Forme și metode de popularizare și difuzare a cărților cu conținut social-politic; Atragerea țăranilor cooperatori la bibliotecă și circulația cărții agrozootehnice în comuna Someș Odorhei; Experiența bibliotecii comunale Bocșa în folosirea cărții științifice în procesul de formare a concepției ateist-științifice în rîndul țăranilor cooperatori; Organizarea și funcționarea bibliotecilor filiale și satești în comuna Hereclean, pentru lărgirea sferei de cuprindere a populației la lectură; Cum este organizat și cum funcționează punctul de informare și documentare din comuna Ileana; Ce materiale am studiat din revista *Bibliotecilor* și cum mă ajută ele în muncă (Pacola Irina, comuna Vișeuș, și Pascu Stefania, comuna Ileana). Referatele bibliotecarilor au fost urmate de vii discuții.

Tot în cadrul instructajului, activiștii culturali din comitetul județean au prezentat unele referate: Organizarea muncii pe baza graficului lunar de activitate și a programului de lucru săptămînal (Ioan Porumb, inspector); Elemente de modernizare a manifestărilor organizate de bibliotecă (Helensky Lothar, directorul Bibliotecii orașenești Zalău); organizarea „Lunii cărții la sate” (Ioan Porumb); Indatoririle bibliotecarului în gospodărirea avutului obștesc. În încheiere, președintele Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Sălaj, Ioan Chioareanu, a vorbit bibliotecarilor despre sarcinile actuale ale muncii cu cartea în lumina documentelor de partid privind îmbunătățirea activității politico-ideologice și cultural-educative în rîndurile oamenilor muncii.

Participanții au vizitat punctul de informare și documentare de la Casa corpului didactic din localitate și Muzeul de istorie și artă Zalău. Atît prin caracterul concret al informațiilor, cît și datorită importanței problemelor abordate în referate, instructajul s-a dovedit eficient și deosebit de oportun.

Stefania PASCU

În ziua de 26 februarie a.c. a avut loc la Ploiești prima consfățuire pe teme profesionale cu bibliotecarii salariați din liceele și școlile generale ale județului Prahova. La consfățuirea organizată de Casa corpului didactic din localitate, care și-a asumat sarcina de a îndruma munca bibliotecarilor școlari din județ și de a supraveghea desfășurarea procesului de recitare profesională, au luat parte Mihai Petrescu, inspector principal în Direcția documentării și a bibliotecilor din cadrul Ministerului Educației și Învățămîntului, Gh. Maxim, directorul Bibliotecii municipale „N. Iorga” din Ploiești, prof. I. Tătaru, directorul Casei corpului didactic din Ploiești. La consfățuire, prof. Ana Grama, bibliotecara Casei corpului didactic, a prezentat un referat privind starea bibliotecilor școlare din mu-

niciplul Ploiești, referat reflectind datele unei anchete efectuate în rîndul a 10 biblioteci de liceu, după care Antoaneta Corvătescu-Tofan, redactor la Revista bibliotecilor, a vorbit despre necesitatea reactualizării și îmbogățirii cunoștințelor de specialitate ale bibliotecarilor școlari. Expunerile au fost urmate de discuții, axate mai ales în jurul problemelor legate de constituirea fondurilor de publicații și de rezolvarea noilor sarcini care stau astăzi în fața bibliotecilor școlare. Concluziile au fost sintetizate de prof. I. Tătaru, directorul Casei corpului didactic.

După consfătuire, participanții au vizitat bibliotecă — în curs de constituire — a Casei corpului didactic, care tinde să acopere cu material documentar necesitățile de studiu și informare ale cadrelor didactice și ale bibliotecarilor școlari. Consfătuirea a deschis seria instructajelor periodice pe care Casa corpului didactic din Ploiești intenționează să le organizeze în vederea pregătirii seminariilor județene de reciclare a bibliotecarilor școlari.

A.C.T.

COLECTIVUL DE POPULARIZARE A CĂRȚII SOCIAL-POLITICE CONSTITUIT PE LINGA BIBLIOTECA ORĂȘENEASCĂ CARACAL, JUDEȚUL OLT

și-a propus ca, în primele luni ale anului în curs, să facă cunoscute în rîndul maselor largi de oameni ai muncii din oraș principalele legi și hotărîri în vigoare în țara noastră. În acest sens, colectivul a mobilizat un număr apreciat de judecători, procurori, ofițeri de miliție din oraș, ca și activiști de partid sau de stat, cu ajutorul cărora au fost organizate discuții și simpozioane direct la locurile de muncă. Pînă în prezent au fost inițiate asemenea acțiuni la Atelierele de reparații auto, pe șantierele Fabricii de vagoane, la I.A.P. Complex poreme, Șantierul 2 Construcții, Fabrica de conserve, urmînd ca pînă la sfîrșitul primului trimestru al anului să fie cuprinse toate unitățile din oraș. Același colectiv a întreprins acțiuni eficiente în sprijinul învățămîntului de partid. Astfel, la predarea de către propagandiști a temei „Trăsăturile moral-politice și profesionale ale comunistului”, bibliotecă a organizat mese rotunde despre patriotism la Fabrica de produse lactate, la Fabrica de conserve, la Atelierele de reparații auto, la Complexul I.A.S. La Competol tema discuției a fost „Valoarea socială și etică a muncii”. la întreprinderea de transporturi auto s-a discutat despre apărarea și dezvoltarea avutului obștesc.

În întîmpinarea Semicentenarului U.T.C., colectivul de popularizare a cărții social-politice a elaborat un plan complex, din care amintim unele acțiuni deja realizate: Concursul desfășurat între Liceul economic și Școala de cooperatie pe tema „Tineretul în creația cinematografică românească”, concursurile desfășurate între organizațiile U.T.C. de la cooperativele „Deservirea” și „Unirea meșteșugarilor”. între lăucele teoretice 1 și 2 și Liceul economic Caracal, avînd ca subiect istoria U.T.C.; ciclul de evocări „Mihail și eroii de seamă ai U.T.C.”, care a avut loc în paralel la cinematograful „Central” din localitate și la sediul cooperativei „Unirea meșteșugarilor”; mese rotunde pe teme: „Tinerete, entuziasm, comportare” — la Fabrica de vagoane; „Munca, factor educativ” — la întreprinderea de industrie locală; „Cinste, corectitudine, responsabilitate” — la O.C.L.; o consfătuire pe tema: „Luptători pentru fericirea poporului” la întreprinderea de industrie locală; matinee literare organizate cu micii cititori ai bibliotecii, pe tema „Să vorbim despre eroii U.T.C.-iștii”. Colectivul bibliotecii a organizat, de asemenea, un fișier tematic reflectînd toate materialele — cărți sau articole din periodice — referitoare la Semicentenarul U.T.C., dezvoltarea

conștiinței socialiste în rîndurile tineretului, contribuția tineretului la edificarea societății socialiste multilaterale dezvoltate.

Const. NEAGOE

directorul Bibliotecii orașenești Caracal, județul Olt

ÎN CINSTEA SEMICENTENARULUI U.T.C.

între 18 februarie și 18 martie 1972, la Buzău, s-au desfășurat Zilele cărții pentru tineret, acțiune organizată în comun de Biblioteca municipală și Comitetul municipal U.T.C., în colaborare cu Editura politică. Din programul acestor zile desprindem: seara de evocări „File din istoria U.T.C. — Momente și portrete de neuit (prezentate de prof. Maria Diaconescu, secretar al Comitetului municipal P.C.R.)”; „De la reportaj — la ancheta socială”, manifestare organizată la Clubul I.G.C., care a prilejuit întîlnirea tineretului buzoian cu publicistul Victor Birlădeanu, după care a urmat un concurs „Cine știe cîștigă” cu tema „Cu scriitorii prin țară” (examinator: prof. Ion Ghiță); dialogul scriitoarei Lucia Demerius cu tineretea clititoare despre noile sale cărți Tinerete și Scriitoare către fetele tinere, desfășurat în cadrul Clubului „Femina” de la Casa de cultură; concursul „Cine știe cîștigă” cu tema „Tineretul și societatea socialistă”, etapa municipală, organizat la Clubul Zonei Industriale (examinator prof. N. Havriliu); întîlnirea tinerilor cititori ai Bibliotecii municipale cu scriitorul Radu Tudoran, pe tema „Tineri eroi în creația scriitorului”

UN GENACLU LITERAR AL COPIILOR DIN MUNICIPIUL BUZĂU

a luat ființă pe lângă secția de copii a Bibliotecii municipale, ca rod al colaborării acestei instituții cu Casa pionierilor din localitate. Ședința inaugurală s-a bucurat de participarea unuia dintre cei mai îndrăgiți scriitori pentru copii — Alexandru Mitru.

CONSTRUIREA UNUI NOU LOCAL PENTRU BIBLIOTECA MUNICIPALĂ DIN CONSTANȚA

face parte dintre obiectivele amplului program de modernizare și înfrumusețare a orașului, adoptat de adunarea delegaților împuterniciți ai locuitorilor din circumscripțiile electorale ale municipiului Constanța, care a avut loc la sfîrșitul lunii februarie, luînd în dezbateră propunerile prezentate de Comitetul executiv al Consiliului popular municipal, cu privire la lucrările din contribuția în bani a locuitorilor, pe anul 1972. Din cuvîntul primului-secretar al Comitetului județean de partid, Vasile Vilcu, desprindem: „În legătură cu biblioteca municipală ce se va construi, eu o văd ca pe o clădire mare, albă, cu spațioase săli de lectură și așa propune să poarte numele de Biblioteca municipală «Ovidiu»” (Conf. Dobrogea nouă, 25, nr. 7318, martie 28 februarie 1972).

ÎNTRE 12 MARTIE ȘI 12 APRILIE 1972, COMITETUL DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ AL JUDEȚULUI BUZĂU

a organizat Luna culturii buzoiene în al cărei program de manifestări, intitulat Hronic buzoian '72, se înscrie atît valorificarea tradițiilor culturale locale cit și reflectarea procesului de prefaceri politico-economice și social-culturale din întreaga țară. Manifestările — între care se înscriu: întîlniri ale tineretului cu personalități ale vieții politice și culturale din țară, mese rotunde, expoziții, spectacole, concursuri, programe culturale-artistice-sportive, dezbateri, colocvii, simpozioane, sesiuni de comunicări, evocări literare și artistice ș.a. —

s-au bucurat de participarea unor scriitori, poeți, artiști lirici, plastici și dramatici, publiciști, cercetători și profesori din toată țara.

Programate în sălile de festivități ale unor instituții, case de cultură, cluburi, camine culturale, școli și uzine, manifestările sînt de natură, prin tematica lor, să suscite interesul tuturor locuitorilor din județ, cu atât mai mult cu cât ele omagiază și aniversarea Semicentenarului Uniunii Tineretului Comunist și împlinirea unui deceniu de la încheierea procesului de cooperativizare a agriculturii.

Hronical buzoian '72 se bucură și de participarea principalelor biblioteci din orașele județului. Astfel, la secția de copii a Bibliotecii municipale din Buzău a avut loc, la 17 martie, o întîlnire cu scriitorul Radu Tudoran pe tema Tineri eroi în creația scriitorilor, iar la Biblioteca orașenească din Rîmnicu-Sărăt, la 4 aprilie, s-a organizat sesiunea de comunicări Biblioteca — principala instituție de propagandă și educație comunistă.

Vineri, 25 februarie 1972, a avut loc în Aula Bibliotecii centrale universitare din București ședința Cercului de referate și comunicări al bibliotecarilor și documentariștilor din București. Cu cea de-a doua reuniune din acest an, problemele organizatorice ale cercului, urmărite în anii trecuți mai ales de către Biblioteca centrală universitară din București, au trecut în seama Bibliotecii Centrale de Stat, conform unei înțelegeri de cooperare.

În cadrul ședinței au fost prezentate interesante impresii de călătorie din Franța și Iugoslavia.

Primul autor, W. Auerbach (Impresii din bibliotecile publice pariziene), cunoscut prin preocupările sale privind sociologia lecturii, a încercat să prezinte un tablou larg al activității citoriva colecțiilor publice din Paris, locul acestora în ansamblul social etc. Cel de-al doilea autor, V. Moldoveanu (Impresii din bibliotecile iugoslave), interesat în ultimii ani de studiul problemelor de automatizare a bibliotecilor, dar mai cunoscut pînă acum prin cercetările sale asupra cataloagelor colective, s-a oprit asupra caracteristicilor bibliotecilor iugoslave, principiilor activității bibliografice în țara vecină etc.

Din asistența mai puțin numeroasă ca de obicei (30 de participanți) au luat cuvîntul: I. Stoica (bibliotecarii încep să călătorească; ar fi util ca observațiile și impresiile lor să fie cuprinse într-un supliment anual al Revistei Bibliotecilor) și Tr. Prodan (schimburile de experiență cu străinătatea să se organizeze sistematic și să cuprindă reprezentanți ai tuturor categoriilor de biblioteci).

Lucrările ședinței au fost conduse de dr. Tr. Prodan, directorul Bibliotecii Institutului medical-farmacologic din București.

I. S.

CU PRILEJUL ÎMPLINIRII CENTENARULUI NAȘTERII BIBLIOFILULUI NEMTEAN G. T. KIRILEANU

s-a organizat la Piatra-Neamț o zi festivă cu următorul program:

— Sesiune științifică cu participarea unor personalități ale vieții culturale românești printre care: Augustin Z. N. Pop, Constantin Turcu Dumitru Vacariu, Ionel Marin, Dan Miță, Valentin Ciucă și alții.

— Expoziție documentară la sediul Bibliotecii „G. T. Kirileanu” cu aspecte din viața cărturarului.

— Recital de poezie cu concursul poezilor tineri din oraș.

Conducerea Bibliotecii documentare „G. T. Kirileanu” a pregătit în vederea evenimentului și un frumos pliant de prezentare a instituției.

V. CIUCA

LA BIBLIOTECA „GRIGORE ALEXANDRESCU” DIN BUCUREȘTI (SECTOR 5) A AVUT LOC O ÎNTÎLNIRE CU SCRITORUL ION GRECEA

Fiind un autor cunoscut și apreciat, peste 30 de participanți, în majoritate tineri, au ținut să ia parte la această întîlnire. Biblioteca a organizat cu câteva zile înainte o expoziție de carte cu cele mai reprezentative lucrări ale scriitorului și recenzii apărute în presă. În centrul discuției dintre invitat și participanți s-a aflat cea mai recentă din scrierile lui Ion Grecea, Necunoscuta. Ați întrebările cit și discuțiile au decurs spontan, atmosfera fiind foarte plăcută. În încheiere, scriitorul Ion Grecea a mulțumit bibliotecii pentru prilejul oferit de a-și cunoaște cititorii din această parte a Bucureștilui.

Alex. GRUIA

Cluj

Cercul de referate și comunicări al Asociației bibliotecarilor, filiala Cluj, și-a reluat activitatea cu ședința din 17 februarie a.c.

Au fost prezentate comunicările:

Aplicarea unui model matematic pentru stabilirea numărului optim de exemplare-cărți, necesare fondului de împrumut al unei biblioteci (referent Vasile Nussbaum, bibliograf principal la Biblioteca centrală universitară — Cluj);

— Noi orientări culturale în Scheli Brașovului: Un manuscris al lui Radu Tempea II (comunicare prezentată de Ioan Gabor, bibliograf la Biblioteca Academiei R.S.R. — filiala Cluj).

Referatul primei comunicări s-a folosit de modelul cu „mai multe stații” din teoria așteptării. Tabelele și graficele executate pe baza acestui model oferă posibilitatea alegerii variantei optime a numărului de exemplare dintr-un titlu, pentru un timp de împrumut fix, sau stabilirea timpului de împrumut optim în cazul unui număr dat de exemplare.

Cea de-a doua comunicare, după ce a introdus auditoriul în atmosfera de efervescentă culturală a Schellor Brașovului de la sfîrșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului următor, insistă asupra activității lui Radu Tempea II, cu o privire specială asupra manuscrisului copiat de acesta (și păstrat în colecțiile de manuscrise ale Bibliotecii Filiale Cluj a Academiei R.S.R.). Concluziile referentului Ioan Gabor relevă atmosfera de revitalizare a relațiilor culturale între Transilvania și celelalte provincii românești, insistînd asupra importanței pe care copierea și difuzarea manuscriselor a avut-o pentru propagarea culturii românești, completînd datele despre circulația valorilor moldovene în Transilvania, în special a aceluia care au văzut afirmarea unui spirit ca acela al lui Dimitrie Cantemir.

Elena MOSORA

George Barițiu

**întemeietor
și sprijinitor
al Bibliotecii
școlare
românești
din Brașov**

istoria cărții și a bibliotecilor

Ștefan SUCIU

Lupta comună a intelectualității și burgheziei progresiste românești din Brașov pentru dezvoltarea învățămîntului în limba română a fost încununată de succes în toamna anului 1850, prin înființarea primului gimnaziu românesc la Brașov, primul de acest fel și în sud-estul Transilvaniei.

Dintre inițiatorii înființării gimnaziului nu putea să lipsească G. Barițiu care, la data de 4 mai 1850, este ales, alături de Jacob Mureșianu, Iosif Barac și alții, în comisia pentru pregătirea lucrărilor necesare inaugurării gimnaziului. Această comisie s-a transformat ceva mai târziu în Eforie școlară, așa cum preconizase Barițiu în 1844 cînd a întocmit un proiect pentru înființarea gimnaziului.

De numele marelui Barițiu se leagă și întemeierea primei bibliotecii gimnaziale românești în Brașov. După numai două luni de la deschiderea gimnaziului, la propunerea lui Barițiu, în funcția de director a fost adus Gavril Munteanu. El se adresează Eforiei școlare în problema bibliotecii care „la înțlia privire s-ar părea mai neînsemnată, socotită însă mai de aproape cumpăneste foarte mult”). În aceeași scrisoare, datată 7 decembrie 1850, George Barițiu se referă și la importanța unei bibliotecii școlare: „O școală regulată nu poate fi lipsită de o bibliotecă. O școală românească fără o bibliotecă compusă din cărți mai virtos române se aseamănă unei case de familie lipsită cu totul de sare. Literatura noastră va trebui să-și aibă încă timp îndelungat cel mai călduros adăpost și azil al său numai în sinul corpurilor de profesori”. El roagă, deci, Eforia ca, pe lângă multiplele sarcini ce le are cu administrarea gimnaziului, să se preocupe mai îndeaproape și de problema bibliotecii

școlare, găsindu-se o modalitate pentru înființarea ei.

Date fiind greutățile materiale legate de întreținerea gimnaziului, Barițiu propune ca pentru început să se deschidă o colecție de cărți. În acest scop, el prezintă Eforiei o listă cu 20 de cărți pe care, îndată ce se va întocmi planul unei bibliotecii, este gata să le doneze. Printre cărțile oferite figurează: *Istoria pentru începutul românilor în Dacia* de Petru Maior, *Poezii noi* de Cezar Boliac, *Macrovitica* de dr. P. Vasici, *Vocabular de vorbe străine în limba română* de I. Eliade, *Magazin istoric pentru Dacia*, *Protocolul adunării generale a națiunii române din Transilvania*, Blaj, 1848, mai 3/5, *Petition der Romenischen Nation, am 25 febr. 1849*).

Propunerea lui G. Barițiu a fost împărtășită de membrii Eforiei și, începînd cu anul 1851, pe lângă gimnaziu a început să funcționeze și o bibliotecă mică îmbogățită simțitor în anii următori prin diferite donații și ajutoare în bani. Sînt de menționat, printre altele, ajutoarele anuale în bani acordate de Andrei Șaguna și Asociația transilvană pentru literatura română și cultura poporului român).

G. Barițiu rămîne un susținător al bibliotecii și după înființarea ei. La 23 ianuarie 1869 el donează Eforiei școlare patru atlase geografice dintre care unul pentru biblioteca gimnaziului).

Se știe că la dezvoltarea învățămîntului românesc din Brașov a contribuit substanțial și Statul Român prin acordarea de numeroase subvenții. Înființarea, în anul 1869, a școlii reale și a școlii comerciale este legată direct de ajutorul României. În același an și biblioteca școlară se bucura de asemenea ajutoare. La 6 noiembrie 1869, G. Barițiu trimite Eforiei școlare cîte trei exemplare din cărțile didactice acordate în mod gratuit de către Imprimeriile Statului, pe baza ordinului Ministerului Afacerilor Interne al României nr. 14551, pentru bibliotecile și școlile românești din Transilvania și Ungaria. Cu împărțirea celor destinate Brașovului. Sibului, Blajului, Clujului și altor orașe din Transilvania a fost însărcinat G. Barițiu. Cărțile trimise Brașovului urmau

să fie repantizate bibliotecii școlare a gimnaziului și cite un exemplar școlilor elementare din Satulung și Zărnești¹⁾).

În luna ianuarie 1871, pe cînd îndeplinea funcția de director comercial al Fabricii de hîrtie din Zărnești, G. Barițiu trimite Eforiei din Brașov 45 de exemplare din actele Societății „Transilvania”, primite de la București împreună cu cele destinate pentru Făgăraș, Sibiu etc., spre a fi împărțite în mod gratuit. Recomandă ca cele 45 de exemplare să fie distribuite membrilor Eforiei, bibliotecii, profesorilor și școlii elementare din Satulung²⁾).

Am menționat doar cîteva momente din activitatea lui G. Barițiu legată de biblioteca școlară din Brașov, care a devenit în scurt timp de la înființare un focar de cultură pentru tineretul studios din orașul de la poalele Timpei. Pînă la sfîrșitul secolului al XIX-lea biblioteca a ajuns la 7 683 de titluri de cărți în aproape 10 000 de volume³⁾).

¹⁾ Arhivele Statului Brașov, fond Eforia școlară, dos. 5, anexa 2.

²⁾ *Ibidem*, anexa 3.

³⁾ Andrei Birseanu, *Istoria școalelor centrale române din Brașov*, Brașov, 1902, pp. 276—277.

⁴⁾ Arhivele Statului Brașov, fond Eforia școlară, dos. 175, anexa 1.

⁵⁾ *Ibidem*, dos. 166, anexa 1.

⁶⁾ *Ibidem*, dos. 211, anexa 1.

⁷⁾ Andrei Birseanu, *op. cit.*, p. 486.

Vechi încercări de organizare a învățămîntului bibliotecar în Transilvania

Constantin CATRINA

Biblioteca Universității din Cluj păstrează în fondul de manuscrise, la nr. 157/7, trei scrisori ale omului de cultură Emanoil Bucuța către folcloristul transilvănean Ion Mușlea, un valoros organizator și conducător de bibliotecă românești.

Scrisorile ne aduc în atenție una dintre temeinicile preocupări ale acestora și anume, aceea de slujitori devotați ai cărții.

Alături de Ion Mușlea care scrie: *Contribuții la cunoașterea bibliotecilor românești ale orașelor din Transilvania, Din istoria tipografiei, editurii și librăriei românești în Ardeal (1830—1918)* etc., Emanoil Bucuța își dovedește și el, ca prim-redactor al revistei *Buletinul cărții* sau ca autor a numeroase articole în care a

dezbătut ideea — *Biblioteca, memoria omenirii*, interesul pentru crearea cadrului organizatoric al bibliotecilor românești ce își desfășurau activitatea între cele două războaie mondiale. Toate aceste preocupări, încercate de un profund patriotism, le înțilnim și în cele cîteva scrisori inedite, semnate de Emanoil Bucuța.

Iată, de exemplu, în epistola din 17 octombrie 1933, în P.S., se subliniază: „Mi-a părut rău că nu te-am întilnit și că nici dl. Barbu nu era acolo, mai ales pentru că am fi discutat despre posibilitatea unui curs pentru bibliotecarii bibliotecilor populare, ținut la Cluj pentru un auditor ardelean în aceleași condiții în care l-am făcut noi primăvara trecută la București. Atît în ce privește partea teoretică, dar și în ce privește partea practică, biblioteca Universității, care are un corp specializat de bibliotecari, și pe deasupra și o bibliotecă populară, ar fi cum nu se poate mai potrivită chiar decît oricare alt așezămînt similar de la București. Mi-ar părea foarte bine dacă ai schița împreună cu prietenii ideii noastre și în cadrul general a ceea ce am organizat noi la București, un plan al unui asemenea curs, cu materiile, lucrările practice, vizite de instituții înrudite, și profesorii necesari. Ar fi vorba de un curs pentru 50 de bibliotecari de la bibliotecile populare recrutati mai ales din rîndul învățătorilor cari conduc și asemenea bibliotecii: în ce privește amănunțele sau intervențiile de tot felul, acestea s-ar putea fixa și aduce la îndeplinire în urma unei consfături personale”.

Într-o altă scrisoare, datată 11 ianuarie 1934, citim: „În al doilea rînd te rog să-mi dai sau să-mi pe cineva să-mi faci o scurtă expunere despre organizarea dvs. bibliotecară și mai ales despre felul cum se recrutează din afară și se pregătește înăuntru personalul de specialitate: condiții de admitere, examene, lucrări etc. Am fost rugat să lucrez o expunere despre formarea profesională a bibliotecarilor din România și, în lipsă de o școală propriu-zisă, trebuie să dau fapte ca acelea amintite în legătură cu marile noastre bibliotecii”.

★

Coroșpondența dintre cei doi oameni de cultură demonstrează lipsa de interes a autorităților de stat față de problema bibliotecară. Dar colaborarea lor a avut darul să creeze și să dezvolte interesul generațiilor față de carte și în același timp — instruind bibliotecari, în special din rîndul învățătorilor de la sate — s-a străduit să formeze activiști capabili să organizeze activitatea cu cartea în satele patriei noastre.

EX LIBRIS

PRIMA NOASTRĂ EXPOZIȚIE de EX LIBRIS-uri

dr. med. Emil I. BOLOGA

Brașeul a avut cinstea de a găzdui prima expoziție de ex libris-uri din țară deschisă sub auspiciile Bibliotecii municipale în cadrul manifestărilor prilejuite de Anul internațional al cărții.

Faptul nu este întâmplător dacă ne gândim că prima carte în limba noastră a fost tipărită tot în acest oraș de diaconul Coresi. Acest moment crucial în istoria limbii și culturii românești a fost ales și ca element de simbol pentru ex libris-ul adoptat de biblioteca brașoveană, executat de graficianul Helfried Weiss.

Venisajul a avut loc în ziua de 23 februarie 1972, constituind un adevărat eveniment cultural pentru oraș și pentru întreaga țară¹⁾. Pe lângă cele peste 400 de exponate obținute prin schimb internațional de către subsemnatul, expoziția oferă vizitatorilor o serie de cărți din fondurile Bibliotecii municipale și a

1. Ex libris de Helfried Weiss.

2. Ex libris de Bianca Podea

¹⁾ Vezi: Revista bibliotecilor 25, nr. 3, mar. 1972, *Cronica*.

Arhivelor Statului din Braşov, avînd ex libris-uri de diferite forme.

Dintre acestea vom cita doar cîteva :

— ex libris sub formă de semnătură autografă a lui *Mihail Kogălniceanu*, a braşovenilor *Valeriu Branişte*, *Aurel A. Mureşianu*, *Virgil Oniţiu* ş.a. ;

— ex libris sub formă de semnătură autografă a lui *Ştefan Brîncoveanu*, al doilea fiu al domnului *Constantin Brîncoveanu*, precum şi a pictorului *Theodor Georg Fronius* şi a lui *Joseph Trausch*, ambii din Braşov ;

— super ex libris sub formă de inimă, colorat în roşu, al *Elencai Beldiman*, imprimat pe coperta cărţii *Tragedia lui Oreste* de *Alex. Beldiman*, tipărită la Buda, 1839 ;

— super ex libris sub formă de frunze aurite, imprimat pe coperta exterioară a cărţii unui proprietar sibian — *Valentinus Frank* ;

— ex libris heraldic, colorat, din 1537, aparţinînd lui *Georgius Wesenstein* ²⁾.

Pentru o cit mai pregnantă prezentare a dezvoltării ex libris-urilor este expusă o serie de materiale apărute în presa (*Revista bibliotecilor*, ziare şi reviste braşovene, dintre care *Astra* a închinat timp de un an o coloană acestei probleme).

Alături de operele unor graficieni de tradiţie în ex libristica braşoveană ca *L. Hesshammer*, *Mattis Teutsch*, *Gustav Kollar*, *Fritz Kimm*, *Harald Meschen-dorfer*, *Helfried Weiss* şi alţii, în expoziţia noastră se găsesc şi opere semnate cu nume noi, ca acelea ale graficienilor *Eftimie Modilcă*, *Bianca Podea*, *Iacob Brujan*, *Gheorghe Radu*, *Verona Bălaş*, alături de creaţii ale unor binecunoscute personalităţi din minigrafica internaţională ca *A. Kalasnicov* (U.R.S.S.) — distins cu Medalia de aur la Congresul internaţional de ex libristică de la Budapesta 1970, *N. Varga* (Ungaria), *K. Andrusko* (Iugoslavia), *P. Uptis* (U.R.S.S.), care a trimis special pentru expoziţia braşoveană 15 piese originale, *J. C. Meyer* (Franţa), *L. P. Gerosa* (Italia), *Gy. Szabó Béla* şi *Z. Vecserka* (România)... scuzînd lipsa celor care ne-au rămas necunoscuţi.

²⁾ Vezi seria de articole *Ex libris-uri din Transilvania* (I—IV) publicate de *A. Korodi*, *A. Huttman*, *G. Nussbächer* în *Revista bibliotecilor* nr. 7/1968, p. 425, nr. 1/1969, p. 40, nr. 4/1970, p. 235 şi nr. 12/1971, p. 739.

3. Ex libris de Helfried Weiss.

4. Ex libris pregătit pentru Congresul de la Helsingør de Helfried Weiss.

Mai mult decât un simbol al proprietății bibliofilice, ex libris-ul devine în conceptul general de culturalizare un important factor emoțional în dezvoltarea atașamentului față de cartea și biblioteca personală dar, poate și față de bibliotecile publice, științifice care își exprimă menirea, „personalitatea” prin ex libris-urile lor, o formă de educație estetică și de cultivare a unor raporturi de amiciție și colaborare. Ex libris-ul este un document definitoriu, exprimând pe lângă numele posesorului, înclinațiile, pasiunile, concepția sa de viață. Este o mică operă de artă în care graficianul, cu o concizie maximă, trebuie să reprezinte mult pe o suprafață mică și fără supraîncărcare. Nu întâmplător acest gen de artă a fost denumit „epigrama artelor plastice”. Menit să deschidă gustul și interesul spre lectură dar și spre arta imaginii în general, ex libris-ul adesea este că „nu este monumental ce este mare” ci „este mare ceea ce este monumental”.

Ne mai gândim la simbolul emoționant pe care îl întrușchipează în folclorul nostru „voinicul cel născut cu cartea-n mână” din basmul lui Petre Ispirescu și la cel cuprins în stihurile lui Tudor Arghezi:

„Carte frumoasă, cinste cui te-a scris
 Încet gândită, gingaș cumpănată
 Ești ca o floare anume înflorită
 Mîinilor mele care te-au deslușit...”

din poezia intitulată *Ex libris* și avem imaginea a ceea ce înseamnă cartea în spiritualitatea românească. Și de aici deducem dezvoltarea potențială a artei și activității de editare și colecționare a ex libris-urilor și în țara noastră.

Ex libris-ul lui Panteleon Calliarchi datat cu anul 1692 este considerat de dr. N. Vătămanu drept cel mai vechi ex libris românesc. Începuturile lui la noi se leagă strâns de marca unor personalități ilustre ale istoriei noastre ca membri ai familiei Cantacuzino, Constantin Brîncoveanu, Mavrocordății ș.a. Dar în ciuda acestor vechi tradiții precum și a proliferării pe plan internațional a artei și colecționării de ex libris-uri, în țara noastră această activitate este încă foarte puțin cunoscută și practică. Iată de ce, organizând expoziția din sălile Bibliotecii municipale brașovene, ne-am propus ca scop al ei popularizarea și cultivarea în rândul publicului cititor a ideii și pasiunii de ex libris, atragerea și încurajarea unor graficieni spre acest gen de artă, stimularea colecționarilor și chiar alcătuirea unor cercuri consacrate acestei activități pe lângă cluburile sindicale, în unități

5. *Ex libris*, reprezentând clădirea Sfatului din Brașov, de Harald Meschendorfer

scolare etc. cu rezultate care au început să se arate.

Alături de celelalte manifestări culturale cuprinse în programul Anului internațional al cărții, alături de celelalte forme și mijloace ale culturii noastre socialiste, dorim ca expoziția brașoveană să constituie, prin conținutul său profund uman și valoarea artistică a exponatelor, o cale de propagare a idealurilor de umanitate și progres, o contribuție și un argument la recunoașterea cărții ca element de cunoaștere și apropiere între oameni și culturi.

Anul acesta se va desfășura la Helsingör în Danemarca cel de-al 14-lea Congres al Federației internaționale a amatorilor de ex libris-uri. Ca invitat la acest congres, voi căuta să expun un panou al graficienilor brașoveni, câteva piese personale și un ex libris dedicat congresului. Este vorba de o gravură în lemn pe o temă hamletiană, aflat în prezent pe masa de lucru a graficianului Helfried Weiss. Dorim să ducem la acest congres și să difuzăm în largă rețea a colecționarilor de ex libris-uri din întreaga lume creația românească de minigrafică, sporul de netăgăduită originalitate pe care spiritualitatea românească a dovedit-o la fiecare prilej.

biblioteci
de peste
hotare

CONTROLUL BIBLIOGRAFIC UNIVERSAL

CONTROLUL BIBLIOGRAFIC UNIVERSAL este, după caracterizarea președintelui FIAB, H. Libaers, „proiectul cel mai îndrăzneț și de cea mai mare anvergură și importanță dintre toate cele întreprinse de organizația internațională a bibliotecarilor”. A domina fluxul enorm de publicații, considerat pe drept cuvânt ca o adevărată „criză informațională” iată problema care, de mulți ani, preocupă organele de cercetare științifică în domeniul informării și documentării. Proliferarea informațiilor a devenit, în mod paradoxal, o piedică în accesul la informații. Încă în deceniul al 5-lea, un bibliotecar american exclama deznădăjduit că „Se publică atât de mult încât nimeni nu mai găsește nimic”. În deceniul nostru, lucrurile au devenit și mai complicate atât datorită creșterii vertiginoase a fluxului de publicații, cât și pentru că multe din informațiile științifice și tehnice se învechesc, uneori înainte chiar de a ajunge tipărite, fără să mai vorbim de caducita-

tea sistemelor „tradiționale” de catalogare și bibliografiere care, în unele țări, au devenit adevărate bariere în calea informației. „Planul controlului bibliografic universal” s-a conturat treptat, începând cu planul uniformizării regulilor de catalogare, continuând cu standardizarea descrierii bibliografice lizibile la ordonatoare etc., urmărindu-se raționalizarea prelucrării publicațiilor, asigurarea compatibilității notițelor bibliografice, astfel încât să devină posibilă o asemenea cooperare pe plan „universal” în domeniul catalogării și bibliografiei, încât orice lucrare, apărută oriunde, în orice limbă, o dată descrisă să poată fi imediat inclusă în orice bibliografie sau catalog din altă țară, să fie teaurizabilă în memoria computerilor și lizibilă la mașină, fără a mai fi necesară o a doua descriere.

Autorul studiului pe care îl prezentăm în rezumat, Franz Georg Kaltwasser, director al Bayerische Staatsbibliothek din München, a elaborat și sintetizat din in-

sărcinarea Consiliului FIAB planul privind controlul bibliografic universal.

Multora dintre bibliotecarii noștri planul le va apărea poate drept un lucru de o realizare îndepărtată și de un interes pur teoretic pentru noi.

În ciuda faptului că avem un sistem centralizat de catalogare și bibliografiere, foarte bine pus la punct, care nu e departe de a satisface dezideratul ideal de control bibliografic pe plan național, în practică, marile biblioteci folosesc încă norme diferite de descriere, își tipăresc „fișele lor”, iar mii de alte biblioteci, mari și mici, ignorează fișele tipărite, continuând în paralel, cu metode arhaice, descrierea fiecărui titlu, neținând cont nici ele, nici organele lor tutelare de nerentabilitatea și nerentabilitatea economică și culturală a procedurii. Am considerat deci binevenită prezentarea acestui plan, nu numai pentru marea sa valoare științifică pentru ansamblul activității bibliotecare și documentare, dar mai ales cu gândul că aceasta ar putea constitui un bun prilej de a deschide o discuție pe tema CONTROLULUI BIBLIOGRAFIC NAȚIONAL (raționalizarea, uniformizarea și coordonarea activității de catalogare și bibliografiere). Nu e vorba numai de o problemă de rentabilizare a acestei operații pe plan național, ci și de o condiție sine qua non pentru participarea la marelui plan de coordonare internațională a bibliografiilor.

REVISTA BIBLIOTECILOR

Controlul bibliografic universal* constă în tratarea sistematică a datelor bibliografice, începând cu producția unei cărți, într-un anumit loc al lumii, și terminând cu publicarea acestor date în cataloagele a numeroase biblioteci.

Pentru rațiuni de rapiditate, de eficacitate și de simplitate, efectuarea acestor operațiuni trebuie realizată în țara de origine a lucrării respective, prezentarea informațiilor urmând a fi făcută într-o formă aptă de a fi citită la mașină.

Principiul de bază al controlului bibliografic universal este: necesitatea reunirii cit mai rapide, mai complete și mai exacte a informațiilor referitoare la o lucrare dată.

Realizarea proiectului controlului bibliografic universal depinde în principal de rezolvarea a trei mari grupe de probleme: - elaborarea datelor bibliografice, standardizarea necesară pentru asigurarea

compatibilității informațiilor bibliografice și problemele organizatorice.

PROBLEME REFERITOARE LA ELABORAREA DATELOR BIBLIOGRAFICE

— Amploarea și conținutul bibliografiilor naționale existente

Este necesar să se întreprindă anchete în vederea cunoașterii procentajului în care lucrările publicate într-o anumită țară sînt consemnate în bibliografiile naționale curente sau în cele care le țin locul, ca și pentru stabilirea naturii și calității lucrărilor care nu sînt înregistrate, știut fiind că o seamă de lucrări, în primul rînd cele care nu au destinație de librărie (rapoartele instituțiilor științifice și ale societăților savante, publicațiile oficiale, publicațiile partidelor politice, ale sindicatelor, ale cultelor), nu sînt avute în vedere în bibliografiile anumitor țări.

Bazele juridice ale includerii noilor publicații în bibliografiile naționale. Un studiu aparte comportă examinarea bazelor juridice ale bibliografiilor naționale, dată fiind diversitatea lor.

Necesitatea semnării cit mai complete în bibliografiile naționale a noilor apariții

Pe baza concluziilor celor două studii menționate mai sus, vor trebui elaborate recomandări privind includerea în bibliografiile naționale a anumitor lucrări, actualmente neglijate în multe bibliografii, ca, de pildă, publicațiile oficiale.

— Operativitatea înregistrării publicațiilor în bibliografiile naționale

Semnarea în bibliografiile naționale a tot ce apare nu este suficientă, dacă acest lucru se realizează cu întîrzieri unora de ani. După efectuarea unor studii prealabile, comunitățile bibliotecare vor trebui să încerce să-i influențeze pe responsabili cu finanțarea bibliografiilor naționale, în vederea acordării unui sprijin financiar, pe o anumită perioadă, pentru recuperarea rămănerilor în urmă.

— Crearea de bibliografii naționale în țările în curs de dezvoltare

O recentă anchetă asupra bibliografiilor naționale africane a relevat că din cele 56 de țări ale Africii doar 32 de țări semnaleză noile apariții în bibliografiile curente, din care doar 10 elaborează bibliografii naționale independente și 6 folosesc în acest scop revistele societăților de istorie și geografie, rapoartele anuale ale anumitor organisme și listele de achiziții ale bibliotecilor. La acestea se adaugă bibliografiile țărilor metropolitane ale

* Kaltwasser, Franz Georg. *Le contrôle bibliographique universel*. In: Bull. Unesco Bibl., vol. 25, nr. 5, sep-oct 1971, p. 268-276.

Europei și binecunoscutele liste de achiziții ale Bibliotecii Congresului. Este necesar un studiu care să dea o imagine exactă a procentajului țărilor din celelalte continente care au bibliografii naționale sau măcar un repertoriu al noilor publicații. În acest scop, va trebui să se întocmească un inventar, iar apoi să se elaboreze recomandări, luându-se în considerare situația fiecăreia din țările care au nevoie de ajutor în această direcție. În unele țări este vorba de însăși crearea acelor organe care pot fi însărcinate cu elaborarea bibliografiei naționale (respectiv, bibliotecii naționale).

— **Catalogarea înainte de publicare** [Catalogarea la sursă]

Problema înzestrării fiecărei cărți, o dată cu publicarea ei, cu o notiță bibliografică se află în studiu teoretic și practic de mai mulți ani. Rezolvarea ei ar simplifica și ar accelera, pe de o parte, catalogarea în diferite biblioteci, iar pe de altă parte ar ușura sarcina redactorilor bibliografiilor naționale, permițându-le să semnaleze mai repede noile lucrări. Cele câteva tentative făcute până acum în această privință s-au izbit de dificultăți serioase. Chestiunea nu a fost însă abandonată. Există chiar o anchetă în curs pe acest subiect, întreprinsă de Council on Library Resources din Washington.

ASIGURAREA COMPATIBILITĂȚII INFORMAȚIILOR BIBLIOGRAFICE PRIN REZOLVAREA PROBLEMELOR DE STANDARDIZARE

— **Standardizarea tehnică, în special pentru a răspunde nevoilor bibliotecilor în materie de tehnici și de programe**

Dacă în legătură cu „hardware” [instalațiile propriu-zise] nu se ridică probleme, în ceea ce privește „software”, adică programele care comandă funcționarea ordinațoarelor, mai sînt încă multe probleme de rezolvat. Cum singură uniformizarea datelor nu este suficientă pentru asigurarea schimbului de informații bibliografice, va fi necesar să se ajungă la o oarecare uniformizare și în domeniul programelor. Dificultățile în această privință decurg din faptul că programele, chiar cînd sînt stabilite în funcție de aplicații, depind încă de tipul de ordinator utilizat. Fabricanții de ordinațoare oferă, pe de altă parte, ei înșiși, programe concepute în funcție de anumite aplicații sau probleme, dar aceste programe nu sînt aplicabile în bibliotecă. Stabilirea de programe specializate presupune întocmirea în prealabil de către bibliotecari a unei liste cu propunerile și necesitățile lor.

Totodată este necesar să se stabilească schimburi internaționale de informații cu privire la experiența acumulată de o bibliotecă sau de alta în stabilirea propriilor programe, ca o condiție absolut necesară pentru stabilirea în viitor a unor programe standardizate. Bineînțeles că o asemenea standardizare nu poate fi concepută pînă în cele mai mici detalii, dar ea poate fi realizată în ceea ce privește logica și structura colecțiilor programelor. O asemenea standardizare va asigura pentru multe biblioteci un important câștig de timp.

— **Organizarea datelor bibliografice pe purtători de informații**

Pentru realizarea schimburilor de date este strict necesară standardizarea structurii datelor bibliografice. Această problemă a fost luată în studiu la puțin timp după introducerea prelucrării electronice a datelor în biblioteci.

Numărul încercărilor în această privință este destul de mare, așa că ne vom mărgini să menționăm spre exemplificare doar formatul Marc II. Experții reuniți la Berlin, în iunie 1971, au studiat o serie întreagă de probleme particulare privind organizarea datelor pe benzi magnetice, dar mai sînt încă multe de făcut pentru a se ajunge la o configurare optimă a datelor, aplicabilă pe plan universal nu numai pentru stabilirea catalogelor alfabeticе și pentru înregistrarea de date pe benzi magnetice, dar și în cazurile cînd se recurge la alte mijloace tehnice. Schimbul rațional de informații nu este posibil fără o standardizare satisfăcătoare a organizării datelor bibliografice pe purtători de informații utilizați de ordinațoare.

— **Uniformizarea regulilor de catalogare**

Deși acesta este domeniul în care bibliotecarii au făcut de cel mai mult timp încercări în vederea uniformizării internaționale, lucrurile nu sînt prea avansate. Dificultățile se datoresc forței tradițiilor, care pe cît sînt de vechi pe atît sînt de diverse, reflectîndu-se în cataloage monumentale. Dintre realizările notabile ale F.I.A.B. în această privință se pot aminti Conferința internațională asupra principiilor de catalogare (Paris, 1961) și Reuniunea internațională a experților în materie de catalogare (Copenhaga, 1969), la aceasta din urmă căutîndu-se să se ajungă la o uniformizare a interpretărilor date recomandărilor făcute cu prilejul conferinței anterioare. Rezultatele discuțiilor purtate la această reuniune au fost oglindite în Comentariul la **Expunerea principiilor**, redactat sub direcția Evei Verona din Zagreb. Comentariul se referă în egală măsură și la evoluția catalogării alfabeticе, așa cum rezultă din cele două-

zeci de coduri naționale de catalogare elaborate — sau în curs de elaborare — cu începere din 1961. Concluzia comentariului este că și în condițiile în care recomandările de la Paris ar primi o interpretare riguroasă, rămân totuși o serie de alte probleme de rezolvat, neabordate sau insuficient adâncite în recomandările respective, de pildă: alegerea cuvintului de ordine principal și determinarea vedetelor pentru colecții.

Având în vedere că nici cele mai bune acorduri tehnice și cele mai ingenioase configurații de date nu slujesc la nimic dacă o carte face inițial obiectul unei notițe bibliografice total diferită de ceea ce ar fi trebuit să fie, este absolut necesar să se acorde o atenție sporită problemelor pe care le ridică stabilirea notițelor bibliografice. Va trebui să se găsească o formulă care să permită bibliotecilor din diverse țări să aplice în cataloagele lor aceste recomandări. Dar pentru aceasta e nevoie să se cunoască cum și cu ce sprijin s-ar putea eventual modifica, conform noilor reguli, cataloagele existente, problema de o mare amploare, care se cere planificată pe termen lung. De bună seamă că prelucrarea electronică va permite rezolvarea a numeroase chestiuni, aparent insolubile în sistemul tradițional.

O primă măsură pentru uniformizarea suplimentară a regulilor de catalogare ar fi întocmirea unui inventar, cu alte cuvinte să se completeze Comentariul Evei Verbon pe puncte precise, prin anchete mai extinse. Deosebit de important este să se adune date referitoare la natura și amploarea diferențelor existente între notițele bibliografice stabilite după reguli diferite de catalogare. Un prim studiu de acest fel a fost inițiat în R.F. a Germaniei, cu ajutorul Consiliului german de cercetare [Deutsche Forschungsgemeinschaft], organ central de stat în R. F. a Germaniei pentru coordonarea cercetării științifice asupra citorva mii de notițe bibliografice stabilite de Biblioteca Congresului, conform regulilor de catalogare anglo-americane, urmărindu-se determinarea diferențierilor față de notițele bibliografice stabilite conform noilor reguli germane. (N.R. După cum se știe, în Germania, catalogarea alfabetică se făcea după „regulile prusace”, în vedetă fiind scos, în cazul anonimelor, substantivul principal din titlu și nu primul substantiv, ca în regulile de catalogare anglo-americane, introduse în R. F. a Germaniei abia după conferința de la Paris). Vor fi necesare însă și alte inventare de acest gen, în scopul studierii nu numai a naturii acestor diferențieri, ci și a frecvenței lor.

— Notița bibliografică standardizată

Redactarea notițelor este una din problemele speciale ale catalogării alfabetice. Unele tentative de standardizare au fost deja făcute în acest sens. Am aminti astfel studiul lui Michel Gorman, realizat cu sprijinul UNESCO și al FIAB, examinat cu ocazia Reuniunii internaționale a experților în catalogare. Notița standardizată a fost apoi îmbunătățită, dar nici forma prezentată la cea de-a 36-a Sesiune a FIAB de la Moscova nu era încă definitivată, urmând a fi perfecționată în continuare. Standardizarea formei datelor prezintă un interes deosebit pentru structura acestor date pe benzile magnetice.

— Lista de vedete standardizate

Aplicarea unor reguli uniforme de catalogare nu rezolvă problema întru totul, aceleași titluri și aceleași nume putând fi prezentate de maniere diferite. Cu sprijinul F.I.A.B. s-au întreprins deja unele măsuri în vederea standardizării anoni-melor clasice, a numelor de țări și de mari colectivități, primele rezultate obținute urmând a fi publicate, dar eforturile în acest domeniu vor trebui intensificate.

— Numerotarea internațională standardizată și bibliotecile

Numerotarea internațională standardizată a cărților este de o mare utilitate pentru raționalizarea controlului bibliografic universal. Acest sistem, conceput pentru necesități de librărie, prezintă însă în ceea ce privește utilizarea sa în biblioteci serioase inconveniente. Astfel, o simplă diferență de legătură antrenează atribuirea de numere diferite unor exemplare care aparțin aceleiași ediții. Tot astfel, sistemul nu permite adunarea sub același număr a diferitelor ediții ale aceleiași lucrări. Vor trebui purtate tratative cu reprezentanții librăriilor, întru ameliorarea sistemului.

— Uniformizarea metodelor de analiză documentară

Schimburile de informații bibliografice se referă în primul rând la notițele bibliografice, dar ele pot avea un câmp mult mai larg. Astfel, fișele Bibliotecii Congresului conțin, pe lângă notițele bibliografice propriu-zise, indicii de clasificare ai acestei biblioteci și cei ai clasificării zecimale a lui Dewey, precum și vedetele de subiect. Grație prelucrării electronice a datelor, schimburile de informații de acest fel cu privire la cărți vor putea deveni și mai complete.

Pentru aceasta este însă nevoie ca metodele de analiză documentară să fie unificate. Or, în acest domeniu domnește încă o mare confuzie, datorită faptului că în paralel cu clasificarea zecimală de la Bruxelles (C.Z.U.), recunoscută internațio-

nal, coexistă numeroase alte metode, universale sau particulare, de analiză documentară (= de clasificare). Posibilitățile oferite de prelucrarea electronică a datelor vor determina de bună seamă regândirea metodelor de analiză documentară și chiar uniformizarea lor. Indexarea modernă, bazată pe prelucrarea electronică a datelor, se va deosebi foarte mult de vechile cataloage sistematice, ca și de cele alfabetice pe materii.

PROBLEME ORGANIZATORICE

În afară de problemele arătate, mai există și o altă chestiune care în viitor va câștiga tot mai multă importanță, anume cum să se canalizeze cu maximum de eficacitate fluxul continuu al noilor date bibliografice, paralel cu al datelor deja disponibile. În această privință va trebui să intervină prelucrarea electronică a datelor, care să permită depășirea limitelor peste care metodele tradiționale ale catalogării centralizate de difuzare a notițelor nu puteau trece. Informațiile trebuie să urmeze filiere precise, adică să fie înregistrate cât mai repede posibil sub o formă citibilă la mașină și puse la dispoziția bibliotecilor interesate prin centre de distribuție eficiente.

— Crearea bibliografiilor naționale citibile la mașină, în țările unde nu există încă

Pentru a se putea realiza un sistem practic de schimb mondial de informații bibliografice este necesar ca cele mai multe bibliografii naționale, și în primul rând cele mai importante, să fie transcrise sub o formă citibilă la mașină, astfel încât să devină posibilă cumpărarea de date bibliografice înregistrate pe bandă magnetică. În acest sens, va trebui fructificată experiența acumulată în această privință la Frankfurt, Londra și Washington, pentru stabilirea altor bibliografii naționale. Acestui ajutor intelectual va trebui să i se adauge și unul tehnic și financiar.

— Stabilirea centrelor regionale pentru revizuirea și difuzarea datelor bibliografice citibile la mașină, provenite din alte țări

Primirea de benzi magnetice cuprinzând toate titlurile semnalate de la toate bibliotecile naționale de către fiecare bibliotecă în parte nu este rațională pentru două motive. În primul rând pentru că, în ciuda tuturor strădănilor, pentru încă un timp, regulile de catalogare din diferite țări prezintă încă diferențe, ceea ce presupune revizuirea notițelor bibliogra-

fice. Or, a se face concomitent de către numeroase biblioteci din aceeași țară aceleași operațiuni de revizuire presupune un consum inutil de timp. Sarcina ar putea fi preluată de un organism central care să o rezolve pentru un întreg grup de biblioteci, cărora ar urma să le furnizeze noi benzi magnetice conținând notițele modificate. În al doilea rând, este vorba de însăși masa informațiilor bibliografice cuprinse în bibliografiile naționale. Operația de extragere a câteva titluri din întreaga masă de titluri înregistrate pe benzi magnetice, chiar în condițiile unei instalații de prelucrare electronică a datelor, este foarte costisitoare, pentru că cere timp. Această operațiune ar putea intra de asemenea în sarcina unui organism central, care după ce a căutat titlurile dorite, eventual cu ajutorul numerelor standardizate ale lucrărilor, să le înregistreze pe benzi magnetice pentru a le furniza bibliotecilor interesate. Acest organism ar avea în plus posibilitatea de a recurge la tehnici mai moderne.

— Constituirea unei bănci de date pentru titlurile vechi

Când aceeași bibliotecă cu o existență îndelungată utilizează tehnici moderne pentru catalogarea titlurilor noi și tehnici tradiționale pentru cele vechi, ea se găsește în situația cu totul neconvenabilă de a utiliza concomitent tehnici diferite de catalogare. Devine necesar din ce în ce mai mult ca și pentru fondurile vechi să se aplice metode de catalogare moderne, ceea ce este o lucrare de o amploare imensă. Ar fi absurd ca fiecare bibliotecă să rezolve pe cont propriu această problemă de aceea va trebui să se stabilească în comun bănci de date pentru titlurile vechi, de unde fiecare bibliotecă să poată extrage ce o interesează. Această problemă a fost deja abordată de Biblioteca Congresului, care a lansat un proiect privitor la transcrierea unui număr de notițe bibliografice (= descrieri de titluri) vechi, numit RECON [= RETrospective CONVersion]. **Pilot Proiect.** Este vorba de a înregistra maximum de notițe bibliografice cât mai exacte și mai complete. De altfel este singura cale de a asigura succesul unei asemenea bănci de date. Este necesar să se întreprindă și alte acțiuni analoge proiectului RECON. Ar putea fi prevăzută astfel reluarea bibliografiilor exhaustive sau a cataloagelor marilor biblioteci. De bună seamă toate aceste acțiuni care vizează crearea unui sistem de înmagazinare a informațiilor se cer coordonate, iar structura sistemului va trebui judicios gândită.

Cu d-l K. C. HARRISON, directorul Bibliotecii publice din Westminster City (Londra), despre bibliotecile și bibliotecarii din România

In a doua jumătate a lunii februarie din acest an, la invitația Consiliului Culturii și Educației Socialiste, s-a aflat în țara noastră într-o vizită de schimb de experiență d-l Keneth Cecil HARRISON, directorul Bibliotecii publice din Westminster City din Londra, membru în Biroul executiv al Asociației bibliotecarilor din Marea Britanie. La sfârșitul acestei vizite, care, pe durata a 2 săptămâni, a cuprins un program de vizitare a unor biblioteci publice și științifice din București, Ploiești și Iași, oaspetele englez a avut amabilitatea să acorde Revistei bibliotecilor un interviu privind vizita sa în România, pe care îl reproducem mai jos.

RED.: V-am ruga să ne spuneți, pentru început, care este impresia generală ce v-a făcut-o întâlnirea dv., pentru prima oară, cu bibliotecile și bibliotecarii din România?

K. C. HARRISON: Impresia mea generală este extrem de favorabilă. Am fost impresionat în mod deosebit de bogăția bibliotecilor pe care le-am vizitat și, în special, de colecțiile pe care le-am văzut la Biblioteca Academiei și de cărțile vechi din Biblioteca centrală universitară din Iași. Am mai fost impresionat de maniera profesională în care bibliotecarii români tratează problemele activității lor și de cunoștințele lor în privința dezvoltării actuale a biblioteconomiei străine. Ținând în ultimele 24 de ore două conferințe, am fost deosebit de plăcut impresionat de in-

teresul pe care bibliotecarii din Iași și din București l-au arătat pentru vizita mea și pentru bibliotecile din Anglia, despre care am vorbit.

Sînt conștient de faptul că au rămas multe biblioteci din România pe care nu le-am vizitat, în special cîteva mai vechi, despre care știu că conțin numeroase manuscrise vechi și cărți rare foarte interesante. Dorința mea sinceră este să am din nou ocazia să revin în România pentru a vedea aceste biblioteci.

RED.: Ce aspecte ale activității bibliotecilor vizitate de dv. v-au reținut mai mult atenția și le apreciați în mod deosebit?

K. C. HARRISON: Mi-au reținut atenția și m-au impresionat deosebit de mult

excelentele lucrări bibliografice pe care le elaborează multe biblioteci, în special Biblioteca Centrală de Stat, ca și Biblioteca Academiei, Biblioteca Universității din București și Biblioteca Universității din Iași.

În privința bibliotecilor publice am reținut în mod special activitatea în domeniul relațiilor cu publicul, atât la Iași, cât și la Ploiești. De la Iași am reținut astfel o idee pe care înainte n-am mai întâlnit-o niciodată, și anume, metoda de propagandă a bibliotecii prin atașarea ghidului bibliotecii la ziarele care se difuzează în mod obișnuit.

Am văzut la Iași și o bibliotecă a sindicatelor pe care n-am s-o uit, pentru că era foarte atrăgătoare, intens folosită și, evident, deservită de o bibliotecară consacrată.

Îmi pare rău că trebuie să spun, dar aș dori să fac și o observație critică. Am impresia că bibliotecile publice din România nu sînt așa de bine folosite ca în propria mea țară. Cred că biblioteca publică este considerată drept o bibliotecă ce nu trebuie să aibă publicații științifice de înalt nivel de tratare și că asigurarea colecțiilor pentru studiul specialiștilor, pentru cercetători, revine bibliotecilor științifice. În Anglia, bibliotecile publice conțin și cărți și reviste de înaltă specializare. De fapt, noi considerăm că, de pildă, într-un oraș unde există un colegiu sau o universitate, chiar dacă acestea au bibliotecă bună, biblioteca publică a orașului are nevoie să fie bine înzestrată, deoarece studenții folosesc și biblioteca publică și cea științifică. Așa cum am încercat să exprim și în conferința mea de astăzi, în București, bibliotecile publice și cele științifice de la noi se aseamănă mai mult între ele, pe cînd în multe țări din Europa, printre care și România, între cele două instituții există deosebiri sensibile. Noi, în Anglia, am constatat că investițiile făcute în bibliotecile publice sînt investiții bine plasate, pentru că bibliotecile publice sînt folosite cu adevărat de toate păturile sociale.

RED.: Cum apreciați organizarea rețelei de biblioteci publice din țara noastră?

K. C. HARRISON: Aș fi fost foarte bucuros să fi avut ocazia să vizitez mai multe biblioteci publice, în special la Constanța, dar și în alte părți. Cred însă că, la București, Ploiești și Iași, am văzut câteva exemple excelente de biblioteci publice românești. Pe timpul vizitei în România, preocuparea mea principală a fost aceea de a fixa locul bibliotecilor publice

în cadrul sistemului național de biblioteci, ca parte integrantă a acestuia. Și, datorită vizitelor mele la biblioteci de diferite tipuri, precum și datorită discuțiilor cu reprezentanții Consiliului Cultural și Educației Socialiste și ai unor organisme ca Asociația bibliotecarilor, Revista bibliotecilor ș.a., cred că am reușit să fac acest lucru.

RED.: Ați avut posibilitatea să cunoașteți preocupările bibliotecarilor români în direcția perfecționării cunoștințelor lor profesionale? Ce părere v-au lăsat aceste preocupări?

K. C. HARRISON: Este evident că într-o scurtă perioadă de două săptămîni nu pot pretinde că mi-am dat seama de toate preocupările bibliotecarilor din România, dar am fost foarte plăcut impresionat de cunoștințele „la zi” pe care bibliotecarii români le au asupra celor mai recente progrese pe plan internațional din domeniul biblioteconomiei, în special în privința automatizării bibliotecilor.

Ca membru al grupului de lucru al FIAB care se ocupă cu revizuirea normelor pentru serviciile de biblioteci publice am fost interesat și plăcut impresionat să văd o descriere completă a progresului de pînă acum în privința normării în *Revista bibliotecilor*. Cred că influența FIAB devine din ce în ce mai însemnată și sper ca la Sesiunea de la Budapesta a Consiliului General al FIAB, ca și la altele viitoare, să reîntîlnesc cît mai mulți bibliotecari participanți din România.

În încheierea interviului pe care ni l-a acordat, d-l K. C. Harrison a dorit să adreseze bibliotecarilor din România câteva cuvinte:

„Am fost foarte onorat de a fi fost ales de către Consiliul Britanic ca oaspete în România pe baza schimbului cultural. Întregul program a fost pe deplin realizat, iar toate aranjamentele au fost perfecte. Voi lua cu mine în Marea Britanie caldă prietenie a bibliotecarilor și a asociației lor din România și am adus în schimb prietenia sinceră a colegilor britanici.

Mulțumesc cu acest prilej tuturor celor care au contribuit, prin marea lor amabilitate și prin sprijin, la reușita acestei vizite”.

Interviu realizat de
George VLĂDESCU

CRONICA ANULUI INTERNAȚIONAL AL CĂRȚII — 1972

Informațiile privind Anul internațional al cărții și desfășurarea manifestărilor sub însemnul acestuia în lume debutează în numărul pe februarie 1972 (nr. 7) al buletinului UNESCO cu problemele pe care le ridică lectura orbilor. Așupna acestor probleme, referitoare în general la asigurarea materialului de lectură, s-a oprit, într-o scrisoare adresată UNESCO, președintele Organizației mondiale pentru promovarea socială a orbilor, Charles Hedkvist, considerând că ele merită să rețină în mod special atenția guvernelor și a organizațiilor competente în cursul A.I.C. Președintele organizației mondiale a subliniat că educația, formarea, dezvoltarea culturală și recrearea celor handicapați datorită lipsei văzului (al căror număr depășește, pe glob, 15 milioane) depind în întregime de posibilitățile lor de acces la publicațiile de orice fel, sub o formă asimilabilă pentru ei. De asemenea, Charles Hedkvist a exprimat dorința organizației pe care o conduce de a colabora larg cu UNESCO și statele membre la realizarea proiectelor din cadrul A.I.C. care interesează orbii și de a contribui la succesul acestei vaste și importante întreprinderi pe plan internațional.

Potrivit unei alte informații, în noiembrie 1971, în cursul unei reuniuni care a avut loc la Praga (Cehoslovacia), reprezentanții editurilor din țările socialiste au adoptat o declarație comună în care își exprimă speranța că programele naționale și internaționale ce se vor desfășura cu

ocazia A.I.C. vor avea ca principale obiective: să servească pacea, umanismul și progresul social, prietenia și cooperarea între popoare, aprecierea reciprocă a culturilor; să combată incitarea la violență și la șovinism, obscurantismul și rasismul, imoralitatea și pornografia; să întărească rolul cărților ca instrumente ce permit ridicarea nivelului cultural al popoarelor; să îmbunătățească nu numai calitatea materială — prezentare grafică și tipărire — a cărților, dar și rețelele de difuzare în așa fel încât masele să aibă un acces larg la cărți; să difuzeze informații veridice, să răspundă nevoilor mereu crescânde ale popoarelor în materie de cărți; să promoveze difuzarea unei game variate de lucrări, vindute la prețuri convenabile; să acorde țărilor în curs de dezvoltare, care joacă un rol important în lumea modernă, ajutorul de care acestea pot avea nevoie pentru a atinge obiectivele A.I.C., și aceasta în condițiile respectării stricte a suveranității fiecăreia dintre ele. Organismele editoriale din țările socialiste s-au declarat totodată gata să înlesnească țărilor în curs de dezvoltare să beneficieze de experiența lor în domeniul planificării, al producerii de cărți, în diferite limbi naționale, la prețuri acceptabile și al difuzării cărților destinate celor mai largi pături ale populației. În acest scop ele sînt dispuse să trimită în țările în curs de dezvoltare cărți, expoziții de cărți, materiale de informare, liste de cărți selectate etc.

Sub titlul *Un milion de cărți pentru studenții din Asia*, o altă informație se referă la traducerea în viață a unui plan vast potrivit căruia, cu ocazia A.I.C., Asia Foundation din S.U.A. va furniza în 1972 institutelor și studenților din Asia un milion de cărți și de reviste de specialitate. În cadrul acestui program, intitulat *Cărți pentru studenții din Asia*, fundația americană s-a angajat nu numai de a iniția donații de cărți, dar și de a aduna fondurile necesare expediției acestora.

Un spațiu larg este acordat în buletin programelor A.I.C. ale unor state membre ale UNESCO, printre care: Austria, Belgia, Canada, Cuba, El Salvador, Etiopia, Franța, Indonezia, Malaezia, Olanda, Paraguay, Singapur, Spania, Trinidad și Tobago și R.S.S. Ucraineană. În ordinea apariției lor în buletin, consemnăm și noi câteva spicuiți din programele unora din aceste țări.

În Austria, la inițiativa Comisiei naționale pentru UNESCO, a fost constituit, sub înaltul patronaj al președintelui federal al Republicii Austria, un comitet național pentru A.I.C., care reunește, alături de mai mulți miniștri — al afa-

cerilor externe, al educației naționale și artelor, al științei și cercetării, al comerțului și industriei și al finanțelor —, reprezentanți din toate domeniile cărții. În cadrul comitetului au fost create 4 grupuri de lucru, responsabile cu cite un sector bine definit: *tineret și școli, literatură, biblioteci și comerț și editare*. Din acțiunile cuprinse în planurile întocmite de aceste grupuri notăm și noi câteva referitoare la *biblioteci*: intensificarea formării bibliotecarilor specializați și a personalului administrativ și tehnic; înzestrarea bibliotecilor cu localuri mai mari și mai adecvate; lărgirea fondurilor de publicații, în special în privința lucrărilor de referință și a periodicelor; crearea de biblioteci în spitale, aziluri etc.; dezvoltarea serviciilor de biblioteci în școli, universități populare, instituții de formare culturală; crearea, după efectuarea unui bilanț al situației actuale în privința personalului, a unei școli speciale de conducători de biblioteci; multiplicarea cursurilor obligatorii de biblioteconomie pentru studenții din învățământul superior, în cursul primului semestru.

Din planul pentru A.I.C. din Belgia, rețin atenția în mod special: efectuarea unei serii de anchete asupra lecturii în Belgia, în colaborare cu Institutul belgian de informare și documentare; în privința informării publicului, Administrația poștelor va emite un timbru comemorativ, Ci-

KERTES-KOLLMANN JENŐ
Ex libris inspirat de organizarea celui de-al XIV-lea Congres de ex libris de la Helsingør — 1972

nemateca regală va organiza o manifestare de două săptămâni cu tema „Cinematograful și lectura”, iar presa și radioul vor întreprinde o susținută campanie în favoarea A.I.C.

În Cuba, este prevăzută organizarea, sub titlul general *Formarea tehnică a personalului din industria cărții*, a 4 cursuri de specializare în domeniile: nou-tăți tehnice în editare; artele grafice și importanța lor; planificarea producției industriale în materie de editare; dezvoltarea activității de difuzare a cărții. Aceste cursuri, care vor dura cite 4 săptămâni și vor fi repartizate în cele 4 trimestre ale anului 1972, vor fi organizate în colaborare de către Institutul cuban al cărții și Comisia națională pentru UNESCO.

Biblioteca Națională a Etiopiei din Addis-Abeba va organiza, în luna iulie a.c., o amplă expoziție consacrată literaturii etiopiene moderne. În cadrul programului național al Etiopiei pentru A.I.C., această expoziție va fi urmată de altele ce vor trata teme ca manuale școlare, cărțile pentru copii etc. Din programul național mai sint amintite: un seminar asupra promovării cărții, la care vor participa autori, editori, tipografi, graficieni, educatori, bibliotecari și alți reprezentanți etiopieni ai lumii cărții; organizarea, în luna mai a.c., a unei expoziții cuprinzând toate publicațiile UNESCO; constituirea unui comitet însărcinat special cu efectuarea propagandei A.I.C., printre acțiunile căruia se numără interviuri cu scriitorii, concursuri de redactare și ședințe de lectură din lucrări ale autorilor etiopieni.

Din activitățile prevăzute în planul Comitetului pentru A.I.C. al R.S.S. Ucrainene sint consemnate: organizarea unei „Luni a cărții” care va marca a 50-a aniversare a constituirii Uniunii Sovietice; organizarea de reuniuni și conferințe, expoziții de cărți, dintre care una va urmări să traseze istoricul și dezvoltarea tiparului în Ucraina; realizarea unui scurtmetraj în culori asupra rolului cărții în viața locuitorilor din Ucraina; editarea, în principalele limbi străine, de material de referință asupra dezvoltării pe plan național a producției editoriale și a bibliotecilor; publicarea de articole și difuzarea de emisiuni de radio și televiziune asupra rolului cărților și bibliotecilor în societatea sovietică.

În sfârșit, este de consemnat o informație care anunță că, între 1 și 6 mai a.c., va avea loc o reuniune a experților, convocată de către UNESCO, pe tema promovării cărții în țările arabe. La invitația guvernului Republicii Arabe Egipt, reuniunea se va ține la Cairo.

G. S.

DE PESTE HOTARE

In centrul oraşului Alma-Ata se va construi

... o nouă clădire a Bibliotecii Naţionale a R.S.S. Kazahstan. Noul edificiu din capitala Kazahstanului este proiectat să găzduiască o colecţie de publicaţii de 3 milioane de volume. Impunătoarea Bibliotecă Naţională din Alma-Ata vine astăzi să întregască peisajul celor 16 000 de biblioteci din republicile socialiste sovietice din Asia Centrală. Este de remarcat faptul că, înainte de Marea Revoluţie, în această zonă existau doar 139 de biblioteci.

Disponind de un fond de circa 3 milioane de volume,

... Biblioteca pentru literatură agricolă a Academiei de Ştiinţe Agricole a U.R.S.S. este cea mai mare bibliotecă de acest fel din lume. Ea întreţine relaţii de schimb cu peste 900 de instituţii similare din 65 de ţări şi primeşte anual, prin intermediul schimbului, 2 000 de publicaţii străine de specialitate.

Biblioteca Naţională din Varşovia

... va fi înzestrată, în perioada 1972-1975, cu o nouă clădire. Pentru construirea noului local a fost alocată o sumă de 177 de milioane zloti. Noua clădire a Bibliotecii Naţionale din capitala Poloniei va găzdui, în afara sălilor de lectură şi a celorlalte secţii ale bibliotecii, şi o modernă sală de cinematograful. De asemenea, în noua clădire îşi va avea sediul şi Institutul naţional pentru informarea ştiinţifică. (Der Bibliothekar, 25, nr. 11, nov 1971).

Numărul bibliobuzelor aflate în prezent în circulaţie în Finlanda

... se ridică la 70. Peste jumătate din numărul acestora deservesc localităţile rurale din ţară. În ultima perioadă de timp, dezvoltarea bibliobuzelor în Finlanda cunoaşte un progres remarcabil, astfel încât bibliobuzele produse aici au intrat deja în atenţia exportului acestei ţări.

Biblioteca germană din Frankfurt (R.F. Germaniei)

... prelucrează în prezent o colecţie de documente recent

achiziţionate : arhivele complete ale Asociaţiei americane pentru prietenia culturală cu Germania, o organizaţie care, sub regimul nazist, venea în ajutorul scriitorilor, artiştilor, savanţilor constrinşi să ia drumul exilului. Asociaţia a fost fondată în 1935 de printul de Löwenstein, refugiat el însuşi cu doi ani în urmă în Statele Unite. Asociaţia a ajutat, printre alţii, pe Thomas Mann şi pe Bertholt Brecht. Pe lângă asociaţie funcţiona şi o Academie germană a artelor şi ştiinţelor în exil, fondată tot de printul de Löwenstein (secţia artistică era condusă de Thomas Mann, secţia ştiinţifică, de Sigmund Freud). Arhivele prezintă o importanţă deosebită pentru studiul operelor create în exil, profund influenţate de elemente biografice, şi conţin documente istorice turbulente. Biblioteca germană din Frankfurt s-a specializat chiar din primul an de după cel de-al 2-lea război mondial, în colecţionarea literaturii de exil. Într-un an, noule documente vor fi accesibile oamenilor de ştiinţă şi marelui public. (Kulturbrief, 2, nr. 2, feb. 1972).

Prima bibliotecă plutitoare pentru copii

... a fost inaugurată acum mai bine de un an la Amsterdam. Montată pe un ponton de aproximativ 25 m, această bibliotecă cu o înfăţişare foarte curioasă dispune de o suprafaţă de 100 mp. În interior, o mică lume fermecătoare : rafturi zăgrăvite în roşu aprins, suporturi pentru reviste, mini-mobilier, vase cu plante şi... un mare clopot de navigaţie, care va aminti poate micilor cititori extraordinarul efort făcut pentru el. (De openbare Bibliotheek, ian 1971).

Producţia mondială de carte pe anul 1969

... se ridică la 496 000 de titluri, ceea ce constituie un nou record : după Anuarul UNESCO 1970, s-a tipărit cu 74 la sută mai mult faţă de anul 1955. Aproape jumătate din publicaţii, adică 225 000, au apărut în Europa, cifra în care nu este inclusă producţia de carte a Uniunii Sovietice, care se ridi-

că la 76 000 de titluri. Pe primul loc în producţia europeană se situează R. F. a Germaniei cu 33 454 de titluri, urmată de Marea Britanie (32 321 de titluri), Franţa (21 958 de titluri) şi Spania (20 031 de titluri); România se situează pe locul al doilea pe zecelea, după Olanda, Polonia, Iugoslavia, Italia, Cehoslovacia, Elveţia şi Suedia. (Kulturbrief, 2, nr. 2, feb 1972).

La Massy-Antony (Franţa, departamentul Seine-et-Oise)

... a fost inaugurată, în aprilie 1971, o bibliotecă cu un profil aparte. Ea îndeplineşte în acelaşi timp funcţia de bibliotecă publică (de stat) şi de bibliotecă de învăţământ (de aplicaţii), fiind afiliată Şcolii naţionale superioare de bibliotecari. Etajul superior este rezervat în exclusivitate învăţămîntului bibliotecar : o sală de curs (65 de locuri), înzestrată cu un bun aparat audio-visual, două săli pentru lucrări practice (32 de locuri), o sală mare de conferinţe (250 de locuri), folosită şi pentru alte acţiuni ale bibliotecii, o sală a profesorilor, o bibliotecă profesională cu 56 de locuri şi rafturi cu o capacitate de 9 mii de volume şi 50 de perioade. Biblioteca conţine : bibliografii, lucrări de istorie şi tehnică a cărţii, lucrări de sociologie a lecturii şi reflecţii asupra problemelor culturale, iniţieri în diverse literaturi, inclusiv cea pentru copii. Pentru alte tipuri de lucrări, elevii-bibliotecari au acces în sălile de lectură şi de împrumut ale bibliotecii.

Învăţămîntul cunoaşte de altminteri o deplină integrare în viaţa bibliotecii. Fiecare din serviciile bibliotecii publice se află sub direcţia unui conservator care are o dublă responsabilitate : buna funcţionare a serviciului respectiv şi formarea elevilor, care au astfel posibilitatea să înţeleagă „pe viu” multiplele roluri ale unei biblioteci publice. Biblioteca de aplicaţii primeşte în stagiul nu numai elevii şcolii, dar şi numeroşi bibliotecari de toate nivelele şi din toate părţile lumii. Aici se asigură pregătirea pentru obţinerea certificatului de aptitudini pentru funcţiile de bibliotecari, pentru partea a doua a acestui examen la specialităţile „lectura publică” şi „bibliotecă de învăţământ”. Ea răspunde totodată numeroaselor solicitări ale municipalităţilor din suburbia pariziană şi ale comitetelor de întreprinderi pentru organizarea unor cursuri de iniţiere de scurtă durată, adresate lucrătorilor din biblioteci care nu au calificare profesională. În fine, Biblioteca din Massy îşi oferă localurile şi pentru intrunirile organizate de diverse organizaţii profesionale ale bibliotecarilor. (Bull. Bibl. France, 16, nr. 1, nov 1971, p. 357-371).

ANIVERSĂRI

100
de ani
de la
moarte

Heliade-Rădulescu

îndrumător și animator cultural

Mircea ANGHELESCU

Activitatea multilaterală și efervescenta continuă a spiritului său fecund l-au impus pe Heliade posterității ca o figură caracteristică acelei epoci de la începutul secolului trecut, când totul se construia, se reorganiza, se edifica pe baze noi; și într-adevăr, el este pretutindeni un începător, un agitator al conștiințelor, un organizator.

Elev și apoi ajutor al lui Gh. Lazăr la Școala de la Sf. Sava, lui i se datorește reorganizarea învățământului după 1821; el tipărește prima gazetă din Țara Românească — *Curierul românesc*, apărut în aprilie 1829 —, cu un rol considerabil în formarea și difuzarea limbii literare, a interesului pentru literatură și pentru cultură în general.

Ca editor și tipograf, sprijină direct publicarea unor opere originale și a numeroase traduceri, el fiind, în 1846, și autorul unui vast proiect de bibliotecă

universală a traducerilor (după Aimé Martin), care ar fi trebuit să cuprindă cele mai de seamă opere literare, filozofice, istorice etc., de la antici până la contemporani; proiectul era grandios, ca mai toate acțiunile visate de Heliade, și la fel de greu de pus în practică. Însă preocupările sale pentru traduceri erau mai vechi, din 1836, când începe să publice o „colecție de autori clasici“ (unde au apărut sau urmau să apară Homer, Virgiliu, Ariosto, Byron, Hugo, Tasso etc.), la care se gîndea — după spusele lui — încă din 1829, iar exemplul îl dăduse chiar el prin 1827, când citește în ședințele „Societății literare“ traduceri din Boileau și Lamartine, și chiar din 1818, când traduce integral *Liricele* lui Atanasie Hristopolos, pierdute apoi de editorul Carcalechi. Heliade desfășoară mai ales acum, în perioada de pînă la revoluție, o intensă activitate de traducător; el

este de fapt primul care pune în practică celebrul său îndemn, traducând și adaptând enorm, încercând să edifice singur o întreagă literatură, fără nici o preocupare evidentă pentru școli, curente sau epoci: Lamartine, Hugo, Byron, Ossian, Young, Ippolito Pindemonte, A. Dumas, alături de La Fontaine, Florian și Hristopulos, Sappho și Hesiod, alături de Tasso și Ariosto, și toți aceștia alături de obscurii (surprinzător de puțini totuși) P. Viennet, Anaïs Ségalar sau L. Zarevich.

Conștiința contribuției sale la crearea unei literaturi este de altfel timpurie și fermă, făcând corp comun cu indiscutabilele sale merite de ordin cultural: „...la formarea școalelor românești, cînd împrejurările nu ierta nici vorba a fi despre școale, am fost eu începătorul ce puse cele dentii pietre de temelie, și opt ani (pînă a nu se erige edificiul din Sf. Sava) am suferit cu primii elevi gerurile iernilor și crivețele ce spurberă zăpada pe o fereastră și o scoate pe alta, într-o singură sală ce fusese fărâșie; cu acei elevi făcui primele lecțiuni de gramatică română, începui a forma termenii tehnicii ai științelor, făcui un curs de aritmetică și raționată (Francoeur), de algebră, de geometrie și trigonometrie, de geografie matematică sau astronomia și preparai din acești elevi o parte din profesorii publici. Această limbă cum se scrie astăzi de cei ce știu românește este a mea. Din cărțile din care se încheie mica literatură a Țării Românești, trei părți sînt ale mele, parte mare scrisă și tipărită de mine, și o parte iară tipărită cu spezele mele, din ceace se cuvenea a da și lăsa copiilor mei. Acest jurnal (*Curierul românesc*, în care a apărut înții textul lui Heliade, în 1840 — n.n.), primul ce apărui în România, s-a susținut atîția ani fără nici un ajutor, numai cu veghierile și spezele mele, susținînd onoarea compatrioților mei, acest jurnal este al meu. În timp ce douăzeci de ani (pe atunci), ușa mea a fost deschisă la toți junii ce avea a mă consulta despre ocupațiunile lor studioase, tipografia mea a fost a lor“.

Deși nu se poate vorbi de o „involuție“ propriu-zisă în activitatea literară și culturală a lui Heliade din a doua parte a vieții sale, cum nu se poate vorbi de o involuție nici în ideologia sa politică (Heliade a rămas doar ancorat în unele idei pe care revoluția de la 1848 le-a făcut caduce), anii săi cei mai rodnici sînt, desigur, cei de pînă la revoluție, cînd îi găsim cu regularitate printre inițiatorii sau participanții la cele mai importante acțiuni din sfera culturii și artei, în umbra cărora se dezvoltau idei politice progresiste și sentimente naționale.

În 1827 este unul din cei mai apropiați

colaboratori ai lui Dinicu Golescu în organizarea „Societății literare“ care urmărea, printre altele, înființarea de școli sătești, publicarea de ziare și traduceri; el redactează statutele societății și tot el este unul din principalii protagoniști, nu numai prin lectura traducerilor sale, care au entuziasmat și au determinat, în parte, lamartinismul ulterior al poeziei noastre, dar — probabil — și prin lectura versurilor proprii. În 1833, Heliade este — alături de Cîmpineanu, de frații Golești etc. — unul din fondatorii „Societății filarmoneice“ al cărei scop (spunea articolul 5 din statute, și acestea, desigur, operă a lui Heliade) „este cultura limbei românești și înaintarea literaturii, întinderea muzicii vocale și instrumentale în Principat și spre acestea formarea unui Teatru Național“. Heliade este unul din principalii conducători ai societății, directorul școlii filarmonice înființate de societate pentru a forma artiști dramatici și generos donator de subvenții. Rolul acestor societăți culturale nu trebuie, desigur, exagerat, membrii lor erau în număr de cîteva zeci și activitatea lor era destul de îndeaproape supravegheată de autorități; însă ele sînt primele nuclee care instituționalizează o formă publică de discutare a literaturii, a culturii în general, adică o formă activă și democratică, pregătind și cîștigînd aderenți pentru ideile noi și generoase ale mișcării liberale, unul dintre membrii acestor societăți putînd fi regăsiți în mișcările revoluționare de la 1840 și 1848. Aici, ca și în activitatea sa de profesor, ca și în aceea de gazetar, ca și în activitatea sa propriu-zisă de scriitor, Heliade este un factor principal de constituire și de instruire a opiniei publice, educînd generații de intelectuali nu numai prin practica profesorală, de la catedră, ci și printr-o largă activitate de critic, de mentor, de îndrumător. Sub acest raport, putem spune că spiritul public din Țara Românească, înainte de 1848, îi datorează enorm lui Heliade, cel puțin în orientarea sa culturală și literară. Toate acestea, ca și faptul că Heliade Rădulescu, în calitatea sa de editor și tipograf, intră în contact strîns cu reprezentanții păturilor burgheze orășenești (negustori etc.), îi asigură o mare popularitate și o influență determinantă în orientarea opiniei maselor mai largi, fapt care va deveni evident în timpul revoluției de la 1848.

O lungă perioadă de exil, după revoluție, îl îndepărtează pe Heliade de noua generație, care nu-l va mai recunoaște drept conducător, ca și de întreaga evoluție a problemelor pe care le ridică noua etapă de dezvoltare a societății noastre într-un moment istoric fundamen-

tal diferit de ceea ce fusese înainte numai cu un deceniu; dezamăgirile și injuriile — vor fi și dintre acestea — nu-l demobilizează însă, datorită sa este de a persevera pe calea aleasă în pofida aclamațiilor sau a ingraturilor, și Heliade își continuă apostolatul, din ce în ce mai puțin urmărit de opinia publică, dar nu în zadar, revenind asupra problemelor școlare, elaborând manuale și sinteze de popularizare școlară, activând în cadrul comitetului teatral etc. Alegerea sa ca președinte al Societății Academice Române (viitorea Academie Română) la înființarea acesteia, în 1867, înseamnă o recunoaștere națională a meritelor sale ca îndrumător și animator cultural.

Ceea ce caracterizează întinsa activitate de „director de conștiințe” al unei întregi generații, este participarea neprecupețită, devotamentul pentru ideile profesate; nici o teorie n-a fost enunțată fără ca autocrul ei să dea și primul exemplu de aplicare practică, nici o credință n-a fost profesată de la catedră fără a fi și aplicată, fără ca Heliade să-i aducă întregul său sprijin, prin exemplul său, prin contribuția materială, prin puterea sa de a se integra deplin și sincer cauzei în care credea, fie că era vorba de organizarea de școli, de publicarea unei reviste sau de înființarea unei bănci cooperatiste. Această dăruire sinceră și continuă explică de ce ideile sale, conținând atâtea contradicții evidente, atâtea exagerări, atâtea erori, au avut totuși atîta aderenți și atîta influență în epocă; ceea ce era greșit, fals, ceea ce era retrograd în gândirea lui s-a estompat în fața exemplului unei vieți — omenești desigur — însuflețite de ideea nobilă a ridicării poporului său. Găsim numele lui Heliade la baza mai tuturor instituțiilor noastre culturale; pe succesele și chiar pe greșelile lui s-a edificat o bună parte din cultura noastră de astăzi*).

*) Există o întinsă literatură consacrată lui Heliade, activității și concepțiilor sale social-culturale; din aceasta, în afara istoriilor generale și a operelor colective, semnalăm: pentru concepțiile literare și activitatea de traducător — Popovici, D. *Ideologia literară a lui I. Heliade Rădulescu*, Buc., 1935, 335 p. (Institutul de istorie literară și folclor, 5); pentru concepțiile social-politice și filozofice — Tomoiagă, R. *Ion Eliade Rădulescu. Ideologia social-politică și filozofică*, Buc., Editura științifică, 1971, 461 p.; pentru activitatea de tipograf — Virtosu, I. *Eliade Rădulescu ca tipograf*. In: *Revista arhivelor*, 1, 1924/1926, p. 360—369. — Pop, Aug. Z. N. *Tipografia lui Eliade*. In: *Studii și cercetări de bibliologie*, 2, 1957, p. 234—282; pentru formația culturală — Simache, N. I. *Biblioteca lui Ion Heliade Rădulescu*. In: *Revista bibliotecilor*, 21, nr. 6, iun 1968, p. 359—361; studii de ansamblu și biografii — Călinescu, G. I. *Eliade Rădulescu și școlta sa*. Buc., Editura tineretului, 1965, 120 p. + 9 f. pl. și facs. (Mici monografii). — Piru, Al. *Introducere în opera lui I. Eliade Rădulescu*, Buc., „Minerva”, 1971, 128 p.

Prof. dr. docent N. GEORGESCU— TISTU

1 sept. 1894 — 11 apr. 1972

Științele bibliologice, știința literaturii au suferit o regretabilă pierdere prin decesul profesorului dr. docent Nicolae Georgescu-Tistu.

Scriitor-poet în tinerețe, istoric și critic literar după ce și-a luat licența în litere și filozofie (1920), N. Georgescu-Tistu se specializează în științe bibliografice, în special ca bibliograf, la celebra *Ecole des chartes* de la Paris (1924—1926). Aici a urmat cursurile unor profesori cu renume mondial: C. Coudere, H. Stein, G. Henriot. În anul 1926 și-a continuat specializarea practică în domeniul documentării, lucrând la Institutul internațional de bibliografie din Bruxelles, sub îndrumarea lui Paul Otlet, directorul Institutului și întemeietorul documentării moderne.

lucrări
de
specialitate

PENTRU PRIETENII MUZICII.
[Bibliografie de recomandare].
Sibiu, 1971. 36 p. (Biblioteca „Astra”
— Sibiu)

Unul din viciile care au contribuit, cu ani în urmă, la „compromiterea” bibliografiei de recomandare ca specie era

Întors în țară, își trece doctoratul la Cluj; lucrează la „Muzeul limbii române”, sub îndrumarea lui Sextil Pușcariu, publicând în *Dacoromania*, revista muzeului, încă din 1921—1929, bibliografia culturii și literaturii românești.

În deceniul 1928—1938 a fost directorul Bibliotecii Facultății de litere și filozofie din București, adus și numit de Ioan Bianu.

N. Georgescu-Tistu a fost printre cei care au întemeiat învățămîntul bibliologie superior din România, ținînd cursuri din 1928 pînă la pensionarea sa în 1954, la Școala superioară de arhivistică, la Facultatea de litere și filozofie și la Facultatea de istorie din București.

Trei cursuri bibliografice: *Cursul de bibliologie, Munca intelectuală, Scris și carte*, sînt rodul — numai parțial — al acestei munci didactice ca profesor de bibliologie. După pensionare, a lucrat ca cercetător științific la Biblioteca Academiei R. S. România, pînă în 1959. De la această dată pînă în anul decesului, N. Georgescu-Tistu a continuat munca de cercetare științifică, adunîndu-și principalele studii într-un volum aflat astăzi sub tipar avînd titlul *Carte și bibliotecă*. Multe lucrări ale ilustrului dispărut au rămas în manuscris cum este, de exemplu, *Jurnalul* cu amintiri despre mari personalități și evenimente bibliologice din țară și străinătate. Consider ca o obligație a bi-

bliologiei românești să preia acest Jurnal de mare însemnătate.

Pe lângă numeroasele sale lucrări științifice profesorul N. Georgescu-Tistu s-a ocupat și de editarea revistei *Scriptum* (1943—1944), organul „Cercului de studii bibliologice”, înființat de el pe lângă Universitatea din București, și s-a îngrijit de materialele din volumul: *Prima sesiune științifică de bibliologie și documentare* (Academia R. P. R., 15—16 dec 1955), publicat în 1957. Lucrarea lui de bază rămîne însă *Bibliografia literară română*, studiu aprofundat și exhaustiv al tuturor surselor literare românești de la origini pînă în anul publicării (1932).

Biblioteca Centrală de Stat București, preluîndu-i activitatea științifică, a publicat în 1969 o plachetă jubiliară *Bibliografia scrierilor 1944—1969* ale profesorului N. Georgescu-Tistu.

Prieteni, admiratori, foști elevi, bibliotecari, oameni de știință au condus pe ilustrul dispărut la locul de veci (Cimitiul Belu) iar Universitatea, Facultatea de limbă și literatură română, Biblioteca Academiei R. S. România, prin vorbitorii respectivi, au arătat meritele multiple ale acestui generos, bun și prolific bibliolog, care — prin exemplul muncii lui științifice — a ridicat prestigiul bibliologiei românești și al bibliotecarilor din țara noastră.

prof. dr. docent Dan SIMONESCU

lipsa de adresă. Reevaluarea valențelor sale informative și propagandistice, ca și o mai limpede delimitare a rosturilor sale au determinat, în ultima vreme, o „reconsiderare” a bibliografiei de recomandare, ea reintrînd astfel în practica curentă a multor biblioteci, inclusiv a unor mari biblioteci, cu prestigioasă activitate bibliografică.

Un fond muzical reprezentativ (peste 350 000 de cărți și note muzicale și aproape 700 de discuri românești și străine) și un larg public virtual interesat de acest compartiment al colecțiilor bibliotecii (obișnuința concertelor Filarmonicii de Stat din Sibiu), iată cele două elemente pe care Serviciul bibliografic al Bibliotecii „Astra” le-a avut în vedere atunci cînd a conceput această bibliografie de recomandare (a doua dintr-o serie inițiată cu un an în urmă*). Autoarea lucrării este Elena Dunăreanu, al cărei „stil” (citeste: sobrietate, acuratețe, ținută științifică!) este cel cu care ne-a obișnuit.

Bibliografia are drept reper repertoriul Filarmonicii sibiene, stagiunea muzicală 1971-1972.

Cei 59 de compozitori incluși în programul acestei stagiuni au fost orînduiți în cadrul bibliografiei după criteriul alfabetic, pentru fiecare, după indicarea perioadei în care au trăit, fiind recomandate, în ordine, cărți de sau despre ei (uneori, mai ales pentru muzicienii români, sînt semnalate și articole sau studii apărute în publicații periodice) și imprimările pe discuri existente în discoteca bibliotecii. Cele trei ilustrații (portretele lui Iacob Mureșianu și al lui Gheorghe Dima și un facsimil al unei pagini cu note muzicale dintr-un „Prăznicar”, manuscris slav din 1653) sensibilizează atenția celui ce consultă bibliografia și față de alte colecții speciale ale bibliotecii — colecția iconografică și fondul de manuscrise. O ultimă apreciere pentru condițiile grafice în care este editată lucrarea: format elegant, hîrtie de calitate superioară, tehnoredactare plăcută.

* Vezi recenzia în „Revista bibliotecilor”, 24, nr. 7, iul 1971, p. 436—437.

Thompson, James. ENGLISH STUDIES. A guide for librarians to the sources and their organization. [Constituirea și organizarea unei colecții de limbă și literatură engleză. Îndreptar pentru bibliotecari]. London, Clive Bingley, 1971. 155 p.

Față de ediția din 1968, *Bibliotecarul și literatura engleză*, volumul de față înseamnă unele capitole inedite, adăugiri și revizuirii substanțiale. El se adresează în primul rând bibliotecarilor, dar și studenților în biblioteconomie, interesând deopotrivă pe toți cercetătorii de limbă și literatură engleză.

Autorul pornește de la definirea conceptului de „colecție de literatură engleză”, noțiune „vagă și confortabilă”, dar care implică din partea bibliotecarului o temeinică cunoaștere a profilului și a cerințelor domeniului respectiv, capacitatea de a selecta riguros și echilibrat, consultând un vast material de referință, diferitele categorii de lucrări care vor alcătui colecția (ediții de autor, texte literare contemporane, studii critice, biografii, bibliografii, enciclopedii, antologii, ghiduri, indexuri etc.), catalogarea și clasificarea lor și, în sfârșit, exploatarea fondului astfel constituit având în vedere solicitările beneficiarilor. Bineînțeles că nu trebuie neglijat nici tipul de bibliotecă — publică sau universitară — căreia îi aparține colecția, deși Thompson consideră destul de asemănătoare criteriile de constituire a colecției de limbă și literatură engleză pentru ambele biblioteci.

În prima parte a volumului sunt enumerate și analizate, pe capitole, lucrările engleze, americane și canadiene care trebuie incluse într-o colecție de acest gen: *bibliografii selective* (*The concise Cambridge bibliography of English literature, 1600—1900, Introduction to English literature, Reference guide to English studies, 1962*); *bibliografiile monumentale* ale lui Watt, Lowndes și Allibone; *catalogoale de la British Museum și Library of Congress*; *bibliografii curente și retrospective* ale literaturii engleze; *lucrări de istorie și critică literară, biografii* (*The Cambridge history of English literature și The Oxford history of English literature, The dictionary of national biography*); *enciclopedii* (*The Oxford companion to English literature, Cassell's encyclopedia of literature*); *dicționare* (lingvistice, de citate, de proverbe); *antologii și colecții* (*The Cambridge bibliography, Major British Writers*); *periodice* (*English literary periodicals, ziare și reviste literare*); *microreproduceri, manuscrise* (eventual *catalogoale de manuscrise sau catalogoale colective naționale ale colecțiilor*

de manuscrise), *teze* (*Dissertation abstracts international*).

Într-un capitol special, *Selectia*, sint preluate și aprofundate o seamă de probleme privind alegerea de către bibliotecar a surselor de informare care vor înlesni completarea colecției de literatură engleză. Pe prim plan se situează *Bibliografia națională britanică* și publicația *The Bookseller*, urmate de *catalogoale de editură și librărie, de bibliografiile exhaustive și selective*.

Catalogarea și clasificarea rămân problemele-cheie ale „exploatării” unei colecții de limbă și literatură engleză. În ce privește principiile de catalogare a lucrărilor cuprinse în colecție se recomandă *Regulile anglo-americane de catalogare* (textul englez apărut în 1967); în cadrul schemei de clasificare adoptate se pornește de la principiul grupării la un loc a tuturor lucrărilor unui autor și despre el (lucrările de limbă și literatură engleză vor fi clasificate laolaltă). J. Thompson înclină către adoptarea schemei de clasificare a Bibliotecii Congresului, care, în comparație cu cea a lui Dewey, oferă avantaje în plus.

Cooperarea între anumite biblioteci universitare, publice și speciale exprimată în cadrul politicii de selectare, achiziție, prelucrare și conservare a fondurilor, ca și împrumutul interbibliotecar rămân cele mai complete și eficiente forme de exploatare a colecțiilor, permițând cititorului accesul integral la sursele bibliografice naționale.

Capitolul final se referă la cele mai importante colecții speciale ale căror fonduri nu sint oglindite, din păcate, în *catalogoale tipărite*. Sursele de informare asupra acestor colecții sint rare și disperate: *Information sources in medicine, the social science and the humanities — Aslib directory. The libraries of London*, o serie de ghiduri ale colecțiilor aflate în diferite comitate și regiuni ale Angliei. Activitățile desfășurate de anumite asociații și societăți engleze în scopul promovării culturii engleze sint reflectate în *Yearbook of scientific and learned societies* și în *The World of learning*.

Lucrarea lui James Thompson, astfel concepută și realizată, se recomandă drept un foarte util instrument de lucru atât pentru bibliotecarii care lucrează în mod curent în domeniul limbii și literaturii engleze, cit și pentru cei în ale căror preocupări intră adeseori constituirea și organizarea unei colecții de publicații privind limba și literatura engleză. Iar pentru toți cei care sint interesați în studierea acestui domeniu, *English studies* reprezintă, neîndoios, un foarte competent îndrumător.

Maia MITRU

FIȘIER

ȘTIINȚĂ ȘI ATEISM. Buc., Edi-
tura politică, 1971. 157 p.

Congresul al X-lea al partidului a evidențiat necesitatea imperioasă ca în procesul construirii și perfecționării societății noastre socialiste multilateral dezvoltate să se depună eforturi înzecite în direcția formării omului de tip nou, cu o conștiință înaintată în care să se influențeze reciproc cunoștințele culturale, tehnico-științifice cu ideologia și concepția despre lume și viață a clasei muncitoare, filozofia marxistă.

Volumul prezent își propune a dezvolta în paginile sale acele probleme ale confruntării știință-religie cu implicații social-morale și filozofice. În acest fel, autorii răspund unor întrebări ce frământă mintea tinerei generații și nu numai a ei. Studiul cu tema educației ateiste a line-retului — exigența a umanismului socialist — punctează valorile, specificul și modul de acțiune al umanismului nostru socialist. Pe lângă faptul că el dă un sens în cel mai înalt grad, progresist acțiunilor oamenilor are și o valoare proiectivă, călăuzitoare în amplul proces de educare a maselor largi muncitoare. Baza socială a orinduirii socialiste, favorabilă desfășurării procesului de educare științifică, ateistă, poate deveni activă, subliniază autorii, numai prin intermediul unor acțiuni dinamice, complexe, desfășurate la un înalt nivel științific și ideologic.

Înarmarea oamenilor muncii cu cunoștințe științifice, de cultură generală nu este un obiectiv în sine. Întregul proces este o parte componentă, indispensabilă a operei de construire a noii societăți socialiste. În această ordine de idei, formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste este rezultatul transformărilor istorice petrecute în baza economică și, în același timp, al muncii ideologice și politico-educative desfășurate sub conducerea partidului. Programul P.C.R. pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a maselor pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste răspunde unor necesități reale de

a accelera procesul formării omului nou, răspunde unor nevoi reale și specifice etapei istorice pe care o străbate societatea noastră.

Subliniem, în continuare, noutatea studiului *Catolicism contemporan: încotro?* alături prin problematica sa, cât și prin aspectul său solitar în literatura noastră de propagandă.

În ansamblul său, volumul se recomandă ca un instrument util pentru cei care se interesează de problemele specifice ale ateismului, dar, în egală măsură, și pentru cei care studiază în diferite forme de învățămînt de partid.

D. PETRE

Zamfirescu, Dan. SPRE NOI ÎNȘINE. Buc., Editura Eminescu, 1971, 144 p.

Ideea că în prospectarea valorilor trecutului — valori ce atestă dănuirea spirituală a unui popor — nu se poate face abstracție de dimensiunea prezentului revine ca un leitmotiv în articolele reunite de Dan Zamfirescu în volumul semnificativ intitulat *Spre noi înșine*. Atunci cînd nu încorporează un adînc sens de actualitate, ajutînd omului contemporan să discearnă cu mai multă acuitate problematica timpului său, acest act de investigație riscă, în concepția autorului, să devină inoperant, uneori chiar, cînd alunecă pe panta unui îngust scientism, de-a dreptul steril. Activitatea autorului vine să întărească în sens pozitiv acest adevăr. Cercetător sagace al literaturii noastre vechi, dînd în acest domeniu substanțiale comentarii istoriografice (menționăm în acest sens volumul *Studii și articole de literatură română veche*. 1967), avînd o contribuție importantă la reactualizarea unuia din primele momente ale culturii noastre — *Învățăturile lui Neagoie Basarab*, Dan Zamfirescu îmbină cu strălucire aceste preocupări de ordin științific cu o activitate publicistică care, răspinzînd aceleiași chemări, atestă prezența sa în actualitate, participare activă la clarificarea unor probleme ce solicită res-

ponsabilitatea scriitorului de azi, înlim înfruntate de imperativele social-politice ale acestui moment istoric. După volumele *România — pământ de civilizație și sinteză și Atitudini*, cartea de față este și ea expresia acestei participări la impulsivitatea climatului literar al momentului.

Ceea ce conferă omogenitatea noului volum e interesul deosebit pe care în mod constant îl manifestă autorul față de ceea ce s-a ivit și cristalizat, devenind cu timpul adevărate permanente ale vieții sociale, spirituale și culturale a poporului nostru, față de ethosul și eposul național, cât și preocuparea statornică de a defini acele repere și semnificații care solicită de fiecare dată răspunsuri adecvate unei culturi în funcție de condițiile istorice ale dezvoltării ei. Rediscutarea din perspectiva solicitărilor prezentului a unor noțiuni ca tradiție și modernitate, național și universal confirmă o dată mai mult ambivalența relației pe care o presupun acești termeni, strinsa lor intercondiționare în cadrul procesului complex al devenirii fenomenului cultural. Astfel, autorul sesizează cu pătrundere drept componente definitorii ale genului creator românesc aptitudinea „de înrădăcinare în solul natal și în coordonatele unei individualități spirituale și morale ireductibile”, precum și „imensa receptivitate și sete de orizonturi, capacitatea de asimilare și sinteză originală”. Urmărind „legile evoluției culturii noastre în timp, autorul schițează implicit acele date fundamentale care-i alcătuiesc specificul, fiziologia interioară. Dezvoltarea culturii românești de-a lungul veacurilor îi apare astfel ca „o fiziologie a geniului național” a cărui vocație — puterea de sinteză — presupune cu atât mai mult în climatul fertil al noii noastre orînduirii abordarea plenară a fenomenelor vieții și realității, solidaritatea cu destinele generale ale patriei și poporului, respingerea modelelor și a mimetismelor, a falselor sincronizări și inovații, a mediocrității. Este pus în valoare astfel, în lumina imperativelor actuale ale vieții spirituale naționale, rolul artei și al creatorului, al criticului și istoricului literar în societatea noastră de azi, — rol menit să asigure orientarea pe un făgaș ascendent a culturii românești, potențarea umanismului ei structural. Întregul volum poartă amprenta unui sentiment adînc al atașamentului față de valorile și destinul unei culturi pe care, în actualele circumstanțe istorice, autorul o consideră astăzi și spori considerabil aportul la îmbogățirea patrimoniului spiritual al umanității.

Adrian ANGHELESCU

Kuznetov, B. G. ȘTIINȚA ÎN ANUL 2000. Buc., Editura enciclopedică română, 1972. 245 p.

Utilitatea prognozelor științifice aproape nu mai trebuie demonstrată. Controlul și planificarea dezvoltării economice obligă la construirea unei imagini a societății viitoare. Prognozele constituie o metodă necesară pentru optimizarea dinamică a producției, care urmărește nu numai creșterea nivelului, ci și creșterea vitezei și a accelerației productivității muncii sociale; ea ține seama de tendințe, fiind orientată nu numai către o stare optimă ci și către o dinamică optimă. Activitatea aceasta îndreptată în direcția alcătuirii unui tablou al viitorului tinde a se constitui într-o știință aparte, numită, cu un termen încă neconsacrat, *futurologie*. Scopul lucrării lui B. G. Kuznetov este tocmai de a anticipa nivelul la care va ajunge știința peste trei decenii, scop pe care autorul îl realizează, în primul rînd, printr-o analiză a dezvoltării de pînă acum a fizicii, biologiei, astronomiei. Trei sînt concluziile principale ale studiului lui Kuznetov privind situația științei în anul 2000: 1) transformarea centrelor atomice în componenta principală a balanței electro-energetice, 2) transformarea electronicii cuantice în principalul instrument al tehnologiei, 3) transformarea calculatoarelor electronice în pirghia principală a schimbării caracterului muncii. Fără a se referi neapărat la anul 2000, care este evident aici o limită convențională, autorul întrevăde descoperirea unor noi principii fundamentale ale naturii capabile să explice anumite fenomene, astăzi neelucidate.

Alături de cartea lui M. Malita, *Cronica anului 2000* (Editura politică, 1969), lucrarea lui B. G. Kuznetov vine să ofere publicului larg o imagine a problemelor ce stau astăzi în fața științei, probleme care își vor găsi probabil rezolvarea în deceniile care ne mai despart de trecerea în secolul XXI.

Ion MOGA

Radian, Sanda și Dogaru, Venera. SINTEZE DE ISTORIE A LITERATURII ROMÂNE. Buc. Editura didactică și pedagogică, 1971. 219 p.

Aceste „sinteze” vin la timp pentru marea majoritate de cititori destinați a se

folosii cel mai mult de lectura lor: tinerii care se pregătesc pentru examenele de admitere în învățământul superior, în special la discipline umaniste, cum de pildă la facultățile de limbi străine moderne și clasice, limba și literatura română ș.a.

În loc de sinteze, le-aș numi *studii literare* și astfel numărul cititorilor beneficiari ar fi mai mare, pentru că este total nedrept a îndemna numai pe elevi să cunoască aceste studii valoroase de literatură română. Într-adevăr, ele cuprind sub forma precisă compozițional didactică și pedagogică, dense caracterizări literare folositoare oricărui intelectual dornic a-și însuși problemele principale și temele directoare ale literaturii noastre din secolele al XIX-lea și al XX-lea, în mai mică măsură chiar și pe cele de literatură veche.

Autoarele pleacă de la programele analitice de liceu; mai pleacă de la constatări personale — pe care le-am verificat și eu ca profesor și anume: tinerii studioși au cunoștințe, adică date satisfăcătoare, dar n-au la îndemână posibilitatea orînduirii lor logice într-un plan științific și, mai departe, nici ușurința dezvoltării planului într-o formă stilistică plăcută, corectă, corespunzătoare exigenței așteptate după atîția ani de studiu. „Sintezele” de față reușesc să completeze la nivel științific și pedagogic superior tocmai aceste două lacune.

Un „Cuvînt înainte” ridică probleme de metodologie literară aplicată la limba și literatura română predate în clasele superioare de liceu. Compozițiile, temele cheie sînt fixate la șapte mari grupe. În *teme și motive* sînt grupate studiile referitoare la elementul cosmic în lirica lui Eminescu, natura la Sadoveanu, tîrgul și orașul în poezia lui Jebeleanu. O altă grupare — *specii, școli, curente* — care cuprinde: fabula, satira, nuvela istorică, idila, epistola literară, comedia, drama istorică, curente literare național-populare (1840), junimismul, romanul, poezia de reflecție filozofică la Argezi, Barbu. Blaga, oferă alte unghiuri din care poți studia literatura noastră. Și așa, autoarele continuă metodic prezentarea *tendințelor, direcțiilor literare*: clasicism, romantism, realism, mesajul, simbolismul și critica literară interbelică. Intitulat *Paralele*, al patrulea grupaj reunește studii ingenioase despre comedia lui Alexandru și Caragiale, eroul colectiv în romanele lui Rebreanu și Titus Popovici, respectiv în *Răscoala* și *Setea*. Altă temă generală — tipuri de personaje, ca avarul, intelectualul, luptătorul pentru libertate națională (Ștefan cel Mare), dar și demonul, titanul și mitul prometeic — oferă cititorilor analize literare asupra operelor lui

Eminescu, asupra celor patriotice (Alexandru, Delavrancea, Vlahuță, Călinescu, Alex. Philippide, V. Eftimiu, Camil Petrescu). Ca *modalități artistice* sînt studiate, întii, numele (onomastice) ale personajelor și puterea lor de caracterizare psihologică și, în al doilea rînd, compozițiile, diverse ca moduri de închegare estetică în romanul românesc.

Sinteze diverse este a șaptea grupă de probleme, în care este implicată literatura veche, în contribuția ei de constituire a limbii literare, (Ureche și alți cronicari, Varlaam, Dosoftei și Neculce), acesta din urmă ca izvor de inspirație al scriitorilor secolului al XIX-lea. O ultimă *lucrare* dezvoltă tema raportului dintre folclor și scriitorii generației 1840—1859. Caracterizările se remarcă — dincolo de scopul lor didactic — prin multe calități, dintre care principale sînt: exemplificări bogate și pregnante, metoda comparată (epistola literară, drama romantică, titanismul, demonismul, prometeicul), stimularea lecturii și trezirea interesului personal pentru cercetarea științifică în rîndul tinerilor. Bibliotecarul epocii noi este un tehnician al bibliologiei, dar și un îndrumător permanent și competent al cititorilor spre cărțile de orizont și conținut serios, exprimat în formă corectă, precisă, înțeleasă. Studiile literare ale S. Radian și V. Doștariu aduc contribuții valoroase și mijloace eficiente pentru dezvoltarea gustului literar al elevilor, la fel vor demonstra că literatura poate fi simțită și înțeleasă acordîndu-i o judecată de valoare generalizată, sintetică, justificată pe studiu ști-

Dan SIMONESCU

Vianu Tudor. *Opere*. [Vol.] 1
SCRIERI LITERARE. Antologie,
note și prefață de Gelu Ionescu.
Ediție îngrijită de Sorin Alexandrescu, Matei Călinescu și Gelu Ionescu. Buc., „Minerva”, 1971. XVI + 592 p.

Cu ani în urmă, într-o vreme cînd dispariția „profesorului” părea oricui o absurditate, pe care o împingeam cu gîndul cît mai departe, iar el avea răgazul și chiar plăcerea să discute despre o viitoare serie de *Opere*, se arăta nu o dată preocupat, neliniștit chiar, de soarta scrierilor sale din prima jumătate a vieții. Îl interesau mai ales *Estetica* și cîteva din creațiile anterioare, temător de a nu fi nevoit să facă unele reevaluări, mai ales în legă-

tură cu Maiorescu și cu alte personalități care-i erau dragi, ceea ce i se părea o împietate. Sub povara unor astfel de simțăminte, l-am auzit odată rostind ca pentru sine, cu un glas stins, venit de departe, această întrebare tulburătoare: „Spune-mi dragul meu, oare din tot ce-am scris cu pînă la 40 de ani să nu rămîna chiar nimic?”

Un an mai tîrziu, Tudor Vianu avea să ne părăsească. *Estetica* avea să fie reeditată abia după patru ani, iar primul volum de *Opere* după șapte ani de la moarte, deși se cudevaneu să apară cu tot ația ani înainte. Din păcate Tudor Vianu nu este o excepție. El face parte dintr-un lung șir de scriitori și cîntăreți, sfîrșiți înainte de a-și încheiat seriile de *Opere* începute, iar unii fără să-și fi văzut măcar primul volum (Agărbiceanu, Sadoveanu, Argezi, Călinescu, Perpessiciu etc., în primul caz, Vianu, Vineanu, Ion Marin Sadoveanu, Maniu și alții. În cel de-al doilea). Trecînd peste această amară constatare de ordin general, — al cărei ecou îl vom resimți mai grav și mai profund peste ani și care-ar trebui să rețină mai îndelung atenția editurilor, — se cuvine să întîmpinăm cu toată satisfacția și bucuria acest prim volum al *Operei* lui Tudor Vianu, pe care Editura Minerva ni-l oferă într-o prezentare grafică dintre cele mai alese.

Plăcuta impresie inițială se accentuează pe măsura contactului cu substanța volumului. Este meritul incontestabil al editurilor, — cunoștinții critici și istorici literari Sorin Alexandrescu, Matei Călinescu și Gelu Ionescu, — a căror intuiție a funcționat ireproșabil atunci cînd, corectînd propriile proiecte de ediție ale autorului, au constituit acest prim volum din scrierile literare propriu-zise. Poezia, cea pe care Tudor Vianu însuși o considera „un început de cale, o primă formă a încercării de a te exprima în materia lumii”, deschide firesc șirul întregii sale creații. De altfel ea i-a fost nu numai prima cale, dar și un însoțitor permanent. Mare sau nu, — în acest caz măsura nu are nici o importanță, — Tudor Vianu a implicat poezia în tot ce făcea, de unde și „reproșul” adresat cîndva unor contemporani care-i ignorau adevărata natură:

— „Voi cruzilor, cu acul m-ați fixat / În rubrica istoriei literare”.

Volumul cuprinde în continuare secțiuni nu mai puțin interesante: scrieri memorialistice, însemnări de călătorie, poeme în proză și cugetări. Și, deși spațiul limitat al acestei prezentări îngăduie doar o simplă înșiruire a lor, nu putem să nu consemnăm emoția și plăcerea cu care am întîrziat asupra paginilor autobiografice.

După cum nu-i mai puțin adevărat că întregul volum, toate scrierile cuprinse, în el, după ce ani de zile au fost aproape ignorate, păstrează intact farmecul nouății. Se poate spune de aceea că, cel puțin la ora actuală, acest prim volum, în bună parte inedit, adună tot ceea ce Tudor Vianu a spus esențial, direct sau indirect, despre sine și poate tocmai de aceea rezervă o atît de agreabilă surpriză cititorilor.

Gînditorul, profesorul și omul de știință Tudor Vianu apare, după lectura scrierilor literare, într-un colorit spiritual incomparabil mai bogat decît am fi putut să bănuim. Prin intermediul lor reușim să străbatem „marginea de piatră grea și tare” în spatele căreia se baricada; să trecem peste strălucirea prezenței sale fizice, peste prezența autorității sale intelectuale, peste magia verbului său frumos și să întîlnim „omul viu”, cu suflet fremătător, incandescent și pasionat, care, în sinul familiei sau între prieteni foarte apropiați, era „vesel, spontan și chiar copilăros”; să înțelegem mai bine pe cel care a putut cîndva să exclare cu atîtă resemnare: „*Stau cu meterezele solide: Clogotul din mine mă ucide*”, imagine, care, dacă nu contrastează, propune totuși o altă dimensiune aceluia Tudor Vianu academic, senin, uneori rece, acreditat de manifestările sale publice.

Nu sîm în ce măsură autorul, trăind, ar fi îngăduit liparului unele din scrierile apărute acum, în ce măsură ar fi crezut singur în valoarea lor. Cert este că, publicîndu-le, editorii l-au încredințat de pioasă prețuire a posterității. Și Gelu Ionescu are dreptate cînd susține în postfața că *Scrierile literare* ale lui Tudor Vianu reprezintă „un «întreg», care înseamnă ultimul său gest creator. Un rezultat care l-ar fi uimit prin varietatea, volumul și efectul ce-l produce”, și, credem noi, i-ar fi însemnat cu o rază de bucurie chipul îngrijorat, a cărui amintire ni s-a înfiripat o clipă în fața ochilor.

Marius ROBU

Queneau, Raymond. *AMICUL MEU, PIERROT*. Buc., „Univers”, 1971. 242 p.

În spiritul lui Voltaire, Raymond Queneau, admirator al enciclopediștilor, pune în contact cu societatea contemporană personaje pure și oneste, menite să spună meschinărilor, prejudecăților, nedreptăți-

lor „nerușinatul“ adevăr al inocenței și bunului simț. Tradiționalul Pierrot, provincialul sfios, sau neastimpărata fetiță Zazie sînt cîteva reprezentări ale acestui tip, avînd un fond comun însă o gamă variată de chipuri.

Născut la Hâvre, în 1903, după ce își ia licența în filozofie la Sorbona, Raymond Queneau se atașează suprarealiștilor dar peste cîteva ani, în 1929, se desparte de grupul lui André Breton. Desigur, în țesătura comică a poeziilor și romanelor sale, școala suprarealistă a lăsat urme lesne de observat în hoinăreala neînduguită a fanteziei, în insolitul imaginii. Deși consacrat încă din 1936, cînd primește premiul „Deux Magots“, și devenind ulterior o personalitate de seamă a culturii franceze, ales în Comitetul național al scriitorilor și membru al Academiei Goncourt, celebritatea mondială o cîștigă datorită romanului *Zazie în metro*, publicat în 1959. Popularitatea cărții, tradusă în numeroase limbi, determină turnarea unui film cu același nume și fidel intențiilor prozatorului.

Amicul meu, Pierrot, compus în timpul ocupației hitleriste, în 1942, aduce acelor vremi întunecate un suflu de vroșie și un mesaj de încredere în om, în pofida oricăror eșecuri. Queneau face cunoscută viziunea sa despre lume, prin intermediul simbolicului personaj de pantomimă „Pierrot“, a cărei inimă de aur bate sub imaculatele-i veșminte. Prozatorul îmbogățește trăsăturile tradiționale ale eroului cu o nuanță de scepticism și ironie. Pierrot-ul lui Queneau și-a pierdut naivitatea inițială. El înțelege foarte bine mobilurile unei societăți corupte egoiste, interesante și nepăsătoare. Dar mereu, uneori chiar involuntar, din instinct, se află de partea cealaltă a baricadei reacționînd cu generozitate, cu omenie, cu cavalermism. Pentru el ceea ce multora le pare capital, și mai ales capitalul, ca să folosim un joc de cuvinte în genul prozei lui Queneau, n-are valoare în fața adevăratelor bunuri ale omului: dragostea și prietenia. De aceea nici nu rămîne uluit de consecințele faptelor sale care, în majoritatea cazurilor, îl împing în situații dificile ci, descoperă latura ridicolă a înțimplării și se distrează pe socoteala ei. De la răzbunarea patronului, pe care l-a legat fără să știe, și pînă la furtul moștenirii ce-i revine, Pierrot este eterna victimă a celor puternici, vicleni și nemiloși. Dar victima nu-și pierde nici firea, nici curajul și îi uimește pe adversari cu o disprețuitoare înălțare din umeri, cu un singur hohot de rîs, reducînd astfel combinațiile lor necurate la mărimea reală. Întrebările, pe care cu o privire duioasă și puțin dezabuzată și le pune

Pierrot ca și ceilalți eroi ai lui Queneau, sînt cît se poate de simple în aparență și totuși cîte radicale transformări constituie rezolvarea lor; de ce există războiul și durerea, in justiția și minciuna, cruzimea și brutalitatea care îndrăgostit de aerul familiar al străzii pariziene, Queneau a reușit să evoce pregnant existența cartierului marginal. Accentul cade pe cîteva locuri unde oamenii se string să stea de vorbă sau să se amuze: bodega, circul, parcul de distracții, cinematograful. Tot ce se petrece aici — birfelile, tracurile, luările peste picior, certurile, încăierările — capătă o relatare hazlie, adesea cu întorsături neașteptate. Nu lipsește nici înclinarea spre melodramă cu episodul relațiilor lui Mounnezergues cu prințesa polvevi. Dar deși ea începe cu tot fastul legendar, ajunge repede la demistificarea dulcegăriilor neverosimile.

Cadrul acțiunii nu este zugrăvit cu penelul minuțios al realismului. Imaginația debordantă a scriitorului caracterizează portretele, convorbirile, împrejurările pînă la fantasticul grotesc. Nu există o graniță între tărîmul real și cel ireal, între ele are loc un joc neîncetat.

Meritul lui Queneau constă în crearea unui univers propriu. Ca și în domeniul poeziei, autorul își impune în proză legi foarte riguroase în vederea construirii acestui climat specific: „Mi-am făurit, serie el despre romanul său, reguli la fel de stricte ca pentru un sonet... Poți face să rimeze situații și personaje cum faci să rimeze cuvintele, poți să te mulțumești cu aliterații“.

Un rol însemnat în opera lui Queneau îl deține limbajul. Pe fundamentul vorbirii curente cu puternic iz popular și argotic, se înalță o ineputabilă invenție verbală care generează în parte umorul cărții prin acumulările surprinzătoare inedite. Crescut la marea școală rabelaisiană, Queneau este un urmaș original al spiritului „grivois“ francez, împletindu-l cu fantezia poeziei de avangardă. Rezultatul este un umor picant dar tandru, lucid și totodată nostalgic, un umor care îmbracă meditația asupra existenței noastre scurte unde lucrul cel mai de preț sînt visele, năzuințele spre „duminica vieții, care îndepărtează tot ce e rău, veșnicul țel al umanismului“.

Biruint numeroasele dificultăți ale traducerii, Radu Albala ne oferă o transpunere convingătoare, precedată de prefața competentă și entuziastă a lui Val. Panaitescu.

Sanda RADIAN

RECOMANDĂRI PENTRU LECTURA COPILOR

Goga, Octavian. **EU ȘTIU UN BASM.** Buc., Editura Ion Creangă, 1972. 32 p. (Cărăbușul de aramă).

Volum selectiv cuprinzând poezii care pot intra în sfera de interese a lecturii școlare: *Noi, Oltul, Bătrâni, Eu știu un basm* etc.

Tematica, formatul, prezentarea grafică, emblema de pe copertă arată că titlul aparține seriei „Cărăbușul de aramă”, serie dedicată exclusiv poeziei de înaltă ținută artistică.

Batzaria, N. **HAPLEA.** Buc., Editura Ion Creangă, 1971. 52 p.

Noile „pățanii și năzdrăvăni” ale celebrului Haplea, acest frate mai mic al lui Păcală și Nastratin Hogea, sînt selectate din multe povestite de autor cu aproape o jumătate de secol în urmă. Scriitorul și caricaturistul Marin Iordă, creatorul portretului grafic al lui Haplea, își dă și acum concursul pentru a sublinia sărăria și hazul.

Girleanu, Emil. **CĂPRIOARA.** Buc., Editura Ion Creangă, 1971. 8 vol. 192 p. (Casetă cu bucurii).

Un grupaj de 8 cărți, fiecare cuprinzînd un portret *Din lumea celor care nu cuvîntă*: Iepurele (*Fricosul*), Fluturile (*Hoinarul*), Cocoșul (*Luptătorii*), Ciocănițoarea (*Cioc-cioc-cioc*), Căprioara, Calul etc. Gingășia și finețea observației din text sînt completate de imaginea inspirată, semnată de Elena Ceaușu-Pandele, care a intuit perfect căldura cu care scriitorul s-a apropiat de ființele fără grai, dar nu lipsite de sentimente.

Dragomir, Mih. **POVEȘTILE BĂLȚII.** Buc. Editura Ion Creangă, 1972. 36 p.

A rămas în istoria literară pasiunea poetului Mih. Dragomir pentru natura patriei. În special pentru luncile și bălțile Dunării. Măreția întinderilor de apă și stuț, triumful vieții vegetale și animale la întîlnirea celor două medii — solid-lichid — atracția pe care această lume o exercită asupra omului sînt sentimente ce au dat naștere unei poezii generoase,

de largă adeviere pentru cititorul-copil. Ilustratorul, Sîrbu Nicolae, deși se rezumă doar la negru și o culoare, găsește posibilități nenumărate pentru a sublinia nuanțele, frumcsul.

Benedek Elek. **CAPRA NĂZDRĂVANĂ.** Buc., Editura Ion Creangă, 1971, 232 p. (Biblioteca pentru toți copiii).

Pentru prima dată cititorul de limbă română are prilejul să cunoască o parte din povestirile acestui mare scriitor maghiar care a trăit în țara noastră, și pe care istoria literară îl așază în rîndul marilor băsmuitori: Creangă, Inspirescu, Slavici, Pop-Rețeganul etc. Basmele și legendele din culegere poartă amprenta locului unde au fost create, prin subiecte, mediul în care se desfășoară, amănuntele țesăturii lor intime.

Méliusz Ana și Méliusz Jozsef. **TOTUL PENTRU UN LEU.** Buc., Editura Ion Creangă, 1971. 152 p.

Micul Nae, auto-poreclit „Deșteptul”, își povestește marea sa aventură trăită într-un orașel oarecare, cînd din neastîmpăr și curiozitate pierde trenul care-l ducea spre București. Dornic să vadă cîreul cantonat lîngă gară, Nae Deșteptul va avea prilejul să salveze de la o moarte lentă pe marele Leo, să ajute la pedepsirea egoistului dresor și să-și facă nenumărați prieteni între copiii orașelului. Autorii, Ana și Jozsef Méliusz, încearcă să-și păstreze anonimul, dar atît denumirea personajului principal, cît și aluziile din „scrisorile” către editură, cu care începe și se încheie romanul, îndreaptă pe cititor către o altă lucrare, apărută în anul 1961, cu titlul *Nae Deșteptul*, care le aparține.

Anghel, Paul și Crețu, Stela. **DESENE COLORATE PE APUCATE.** Buc., Editura Ion Creangă, 1971. 16 p.

Pornind de la versurile dedicate culorilor curcubeului, versuri asemănătoare numărătorilor din jocurile copiilor și semnate de Paul Anghel, ilustratoarea Stela Crețu completează adevărate tablouri în care petele de culoare au menirea să stîrnească și să strunească imaginația preșcolarului, solicitîndu-i colaborarea. Dar jocul nu e gratuit, finalitatea lui fiind informativă și educativă în același timp

Viniciu GAFIȚA

Serviciile de bibliotecă adresate cititorilor - copii (XI)

Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN

Depozitarea și conservarea materialelor de bibliotecă

După catalogare și clasificare, cărților integrate în fluxul lecturii trebuie să li se facă o așa-zisă „toaletă”: stampilarea și lipirea bulinei de cotă (cu grija de a nu strica aspectul estetic al copertei sau al paginii de titlu), scrierea cotei pe bulină (despre sistemul bulinelor colorate și al menționării cotei pe bulină s-a vorbit în consultația precedentă), aplicarea buzunărașului pentru fișa cărții, verificarea publicației pentru a depista eventuale deficiențe de legătorie.

Așezarea publicațiilor după principiul sistematic-alfabetic²⁶ cere cu necesitate respectarea anumitor reguli de depozitare și un control riguros al intercalării cărților în rafturi.

În condițiile unei orînduirii după conținut, stelajele nu trebuie să fie umplute cu publicații decît în proporție de 50 la sută, spre a se crea posibilități pentru creșterea colecțiilor de-a lungul anilor. Față de condițiile de depozitare după format — în încăperi închise accesului public —, așezarea sistematic-alfabetică implică o mare și inevitabilă risipă de spațiu și creează impresia uneori — cînd rulajul publicațiilor este extrem de rapid — a unei biblioteci fără cărți.

Se consideră oportun ca toate calculele privind distribuirea suprafeței de etalare să plece de la cifre destul de generoase: 30—40 de cărți de format obișnuit pe metru liniar de expunere. În cazul fondurilor destinate copiilor din grupa mică de vîrstă (dat fiind volumul redus de pagini al cărților), putem ridica cifra la 50—60 de volume pe metru liniar.

Acolo unde spațiul afectat serviciului de bibliotecă pentru copii permite, pe lângă sala cu acces liber al cititorilor la rafturi este necesar să se dezvolte un așa-zis „depozit de dublete”, în care sînt

adăpostite: exemplarele dublete (rămase în surplus după saturarea raftului cu acces liber), cărți cu putere de circulație redusă, volumele deteriorate în curs de reparare sau compactare, stocurile casate, stocurile în curs de prelucrare, edițiile prea scumpe pentru a fi expuse la raftul liber.

În depozit, cărțile trebuie să fie organizate după aceeași schemă aplicată la raftul liber, cu excepția stocurilor care trebuie să iasă din colecție sau care trebuie să se integreze în colecție. Și în depozit trebuie să fie asigurat un spațiu îndestulător de creștere, poate nu atît de accentuat ca în rafturile cu acces liber.

Așezarea sistematică a colecțiilor impune ca o condiție primordială a menținerii integrității și clarității sistemului un control riguros, permanent al intercalării cărților. Căci, dacă vrem ca micii cititori să vină cu plăcere la bibliotecă, ei trebuie să se simtă liberi în mișcare; simțindu-se liberi, ei vor lua din rafturi și vor răsfoi o multime de cărți — ceea ce constituie, de altfel, însăși rațiunea de a exista a acestui mod de expunere: vrînd să le pună la loc în rafturi, copiii vor face — inevitabil — destule greșeli, iar o admonestare imediată a lor nu ar scoate la iveală decît lipsa de tact a bibliotecarului. Atunci cînd bibliotecarul, supărat de ravagiile provocate în fiecare zi de cele citeva zeci de cititori — devoratori de pagini tipărite — care i-au perturbat ordinea stabilită cu atîta trudă, va avea tendința să îngrădească accesul copiilor la carte, să-și aducă aminte că rațiunea bibliotecii publice în general și a bibliotecii pentru copii în special este să facă publicația să circule, și nu să stea în rafturi; că, îndemnînd un copil să răsfoiască o carte ciștigi un cititor și că făcînd observații unui copil că nu știe să pună o carte la loc de unde a luat-o pierzi — uneori irevocabil — un cititor.

Un remediu în această problemă îl constituie acele cartoane înlocuitoare de cărți pe care cititorul trebuie să le găsească în imediata apropiere a rafturilor având imprimată pe ele inscripția: „Te rog, amabile cititor, să marchezi prin mine locul cărții scoase din raft. Îți mulțumesc”. Procedul a fost oarecum abandonat la noi în ultimul timp. O altă soluție: să fie instalate în perimetrul sălii cu acces liber la rafturi o masă sau un cărucior de cărți, cu inscripția: „Dragi cititori, dacă nu mai țineți minte din ce raft ați luat o carte, vă rugăm să lăsați publicația pe această masă. Procedând astfel, ne faceți un mare serviciu. Vă mulțumim, bibliotecarii”. În bibliotecile care practică acest sistem, s-a observat că cititorii își aleg cărțile pentru împrumut de multe ori chiar din stocul care se formează în cursul zilei pe „masa cărților rătăcite”.

Controlul rafturilor trebuie făcut zilnic, în absența cititorilor, atunci când sînt puse la loc cărțile înapoiate de către cititori sau cînd sînt integrate în colecții publicațiile de curînd achiziționate. Bibliotecarul trebuie să compare cota de pe cartea intercalată cu cotele cărților din vecinătate; să controleze apoi 5 cărți din dreapta celei intercalate și 5 cărți din stînga celei intercalate, pentru a se încredința că nu s-au strecurat greșeli. În afară de acest control zilnic — care conține și elemente de sondaj asupra corectitudinii fixării cotei —, bibliotecarul trebuie să includă în planul de activități verificarea exhaustivă a colecțiilor, verificarea eșalonată pe o perioadă mai mare de timp, astfel încît în decurs de un an toate cărțile existente în bibliotecă să fie controlate cel puțin o dată de către bibliotecar din următoarele puncte de vedere: reflectarea în cataloage; exactitatea cotei și a numărului de inventar; justetea încadrării în schema de organizare a raftului cu acces liber; puterea de circulație; actualitatea conținutului și starea fizică; oportunitatea etalării la raftul cu acces liber; includerea sau eliminarea ei din programa școlară.

În urma acestui control general cu regim permanent (și nu de campanie, cum greșit se practică în bibliotecile noastre), se formează stocuri de cărți care: trec din sala de expunere pentru cititori în depozitul de rezerve; sînt propuse pentru reparare sau compactare; sînt casate. Rezultă, de asemenea, o listă de cărți care urmează a fi recuperate de la cititori sau a fi declarate pierdute și scăzute prin forme în vigoare; o listă cu titlurile de cărți propuse spre casare dar care, datorită importanței lor, trebuie înlocuite neapărat prin alte exemplare sau noi ediții.

Cărțile de format mic (gen publicațiile din colecția „Traista cu povești”) sau cele de dimensiuni prea mari pentru a fi păstrate în mod convenabil în rafturile obișnuite se depozitează de obicei în cutii deschise de lemn sau carton, integrate mobilierului de bibliotecă.

Periodicele de format ziar sînt protejate între coperti rigide de carton, prevăzute cu un sistem de atașare a noilor exemplare, pe măsura apariției lor. Revistele mai des consultate de cititori și care se păstrează de la an la an trebuie compactate, în funcție de formă și de număr de pagini — în volume de 3, 6 sau 12 numere (lunarele), 26 sau 52 de numere (săptămînalele).

Diafilmele se păstrează în cutii închise, iar seturile de diapozitive adăpostite între coperte de plastic se orînduiesc pe rafturi, asemenea cărților. Aceste materiale trebuie, pe cît posibil, ferite de praf.

Ilustrațiile și reproducerea detașate din cărți se grupează pe teme sau artiști plastici și se păstrează în mape legate sau casete²⁷). Pentru cărțile postale ilustrate se vor confecționa cutii de carton sau de lemn cu capac, de dimensiuni adecvate, prevăzute cu despărțitoare tot de carton sau de lemn pentru fiecare rubrică a tematicii aplicate la organizarea acestor materiale.

Depozitarea și conservarea discurilor și a benzilor de magnetofon vor fi studiate în consultațiile privind organizarea secției muzicale.

În ceea ce privește aspectul publicațiilor puse în circulație de bibliotecă pentru copii, cititorii nu trebuie siliți să împrumute cărți murdare, rupte sau descompletate. Copilul trebuie crescut în respectul pentru carte, dar el nu va arăta grijă decît față de o carte nouă sau păstrată în bună stare, care să-i impună și lui o atitudine adecvată. De altfel, nici părinților nu le convine să le fie aduse în casă volume a căror înfățișare denotă o circulație prea intensă și care pot vehicula microbi, ciupercei sau paraziți.

Totuși, nu este recomandabil să învelim cărțile din biblioteca publică în hîrtie, ca manualele școlare: copiii se vor descurca mult mai greu în fața unui raft cu publicații care nu se deosebesc între ele prin culoare și ilustrație, iar cărțile își pierd atractivitatea și individualitatea. În multe biblioteci sînt întrebunțate pentru protecție învelitori din materiale plastice transparente, dar acestea cedează repede și creează destule greutatea la intercalare. În unele biblioteci din străinătate se practică sistemul — mult mai convenabil — ca cititorului să i se înmîneze, o dată cu cartea împrumutată, și o copertă din material plastic pentru protecția publicației în timpul citului. Dar lucrurile s-ar simpli-

fica mult dacă și în comerțul nostru s-ar găsi folii de material plastic aderent la carton, care se întrebunțează pe scară largă în alte țări.

Mijloacele cele mai sigure pentru prelungirea vieții unei publicații pentru copii sînt: fie achiziționarea ei în exemplare deja compactate, fie compactarea ei imediat după achiziționare, fie repararea ei la cea mai mică degradare. Întreaga acțiune de conservare trebuie să fie ghidată de următoarele principii: fiecărei cărți — coperta cea mai rezistentă, realizată cu prețul cel mai redus; fiecărei cărți — garantarea existenței atîta timp cît conținutul ei și interesul stîrnit de ea o cer. Deci, pentru a asigura o rentabilitate ridicată acțiunii de menținere a publicațiilor, trebuie să știm cum să legăm o carte și ce anume publicații să legăm.

În al său *Manual de biblioteconomie*²³⁾, Fritz Milkau stabilește următoarele patru principale categorii de publicații, după natura copertei care le este destinată:

1) lucrări lexicale și de referință (dicționare, enciclopedii, manuale, atlase, bibliografii fundamentale etc.), care sînt frecvent și timp îndelungat cercetate și care trebuie să aibă coperte deosebit de rezistente; 2) literatură beletristică și științifică de bază, care își păstrează valoarea ani îndelungați și este cerută în permanență, căreia, de asemenea, trebuie să i se asigure de la început o legătură rezistentă; 3) literatura beletristică și științifică curentă, care circulă doar o anumită perioadă de timp, ca apoi să treacă în fondul pasiv (literatură polițistă și de aventuri, beletristică fără o valoare estetică pronunțată, lucrările de popularizare a științei etc.), a căror existență fizică nu trebuie prelungită peste însăși permanența lor în atenția cititorilor; 4) literatura de importanță efemeră, întâmplătoare, care este împrumutată rar sau de loc. Atitudinea bibliotecarului față de o publicație în curs de compactare sau reparare trebuie să difere în funcție de încadrarea ei într-una din categoriile sus-menționate: pentru primele două categorii — prelungirea vieții cărții cu orice preț sau înlocuirea cu ediții noi; pentru ultimele două categorii — limitarea eforturilor la menținerea unui aspect civilizizat și îndepărtarea publicației, atunci cînd conținutul sau starea fizică nu mai corespund exigențelor. În bibliotecile pentru copii, atenția bibliotecarului trebuie să se îndrepte în primul rînd către conservarea materialelor de referință, a volumelor indicate în bibliografia școlară și a edițiilor din clasicii tuturor literaturilor. În rest, pentru celelalte categorii de cărți, de cele mai multe ori un nou exemplar sau o nouă ediție costă mai puțin decît o legătură.

Cînd supracopertele se deteriorează, ele trebuie înlăturate de pe cărți. Repararea cărților se face, pe cît posibil, respectîndu-se ilustrația și forma inițială. Se va tînde spre legături simple, dar nu monotone: în special culorile copertelor trebuie să fie cît mai variate. Este oportun ca pe coperta care rezultă din compactare să fie lipit desenul copertei inițiale sau al supracopertei. Înainte de a fi date la compactat, cărțile trebuie controlate: nu se leagă decît exemplare complete și fără defecte tipografice.

Problema compactării și reparării cărților — și în special ale celor aflate în serviciile pentru copii — este încă, la ora actuală, o mare problemă de ordin financiar pentru majoritatea bibliotecilor publice și școlare. Deși, în ultimii ani mai ales, cartea destinată copiilor a apărut și în tiraje speciale, pregătite pentru a face față unei circulații intense, totuși în multe servicii de bibliotecă o bună parte din fondurile de cărți nu pot fi salvate la timp, pentru că nu există încă o întreprindere specializată în operațiile pentru menținerea publicațiilor în stare bună. Acum, cînd unitățile de difuzare a cărții funcționează sub controlul comitetelor județene de cultură și educație socialistă, poate se vor întreprinde demersuri pentru a organiza — în colaborare cu inspectoratele școlare județene — unele ateliere de legătorie care, chiar, dacă ar funcționa cu un utilaj modest ar deveni încă de la începutul activității lor rentabile.

În lipsa unei atare soluții și atunci cînd nu pot investi prea mulți bani în compactarea publicațiilor prin cooperative, bibliotecarii pot recurge la ajutorul „prietenilor bibliotecii” sau pot apela la înțelegerea conducerii școlilor din localitate pentru înființarea de ateliere sau cercuri de legătorie²⁴⁾. Pentru aceasta pledează, de fapt, două argumente, care trebuie deopotrivă invocate: elevii vor învăța o îndelutnică instructivă și utilă pentru toată viața (căci toată viața un om al epocii noastre are de-a face cu cartea), de pe urma căreia și școala ar putea realiza venituri însemnate prin executarea unor comenzi pentru alte instituții; biblioteca va fi ajutată efectiv să prelungescă viața cărților atît de necesare în procesul de învățămînt.

Dar mai presus de toate, biblioteca pentru copii trebuie să ducă muncă de educare, de convingere a cititorilor că este în interesul lor, al copiilor, ca publicațiile să fie păstrate în bună stare. În acest sens, în afara lămuririlor verbale sau a prelucrării regulamentului de folosire a bibliotecii cu toți nou înscrșiți, în bibliotecă ar trebui să existe inscripții sau afișe care să atragă atenția cititorilor

JOCURI DISTRACTIVE

că publicația trebuie înapoiată în bună stare, ori expoziții cu cărți degradate de cititori, însoțite de texte: „Iată cum nu trebuie înapoiată o carte”, „De pe urma neglijenței unui singur cititor, voi, toți copiii, aveți de suferit”, „O carte deteriorată înseamnă o carte mai puțin la împrumut!” sau „Cărțile sînt prietenii voștri. Oare este bine ca un copil să se poarte așa cu prietenul lui?”

Am vorbit de sistemul împrumutului copertei de protecție o dată cu cartea. Ar trebui ca, în același moment, bibliotecarul să introducă în publicații și un semn de carte, pentru ca cititorii să nu fie tentați să îndoie colțurile paginilor. Dacă nu reușește să tipărească semne de carte cu emblema bibliotecii, atunci poate confecționa din material plastic colorat fișii de diferite lungimi.

În ceea ce privește condițiile climatice pe care trebuie să le îndeplinească o încăpere în care sînt depozitate cărți, amintim principalele: umiditatea optimă — între 50 și 60 la sută (la un grad mai ridicat de umiditate se dezvoltă ciuperca, hîrtia gondoalează, cleiul din legături se topește, culoarea și apretul sînt distruse; la o uscăciune mai accentuată hîrtia cedează, cleiul crapă, copertele își pierd elasticitatea); temperatura optimă — între 15 și 20°C. (la o căldură mai accentuată, hîrtia se asprește și se creează condiții favorabile dezvoltării unor dăunători); lumina soarelui trebuie să intre filtrat, razele ultraviolete dăunînd hîrtiei și culorii. Praful și funinginea trebuie îndepărtate în mod regulat, ele fiind nocive atît cărților cit și oamenilor.

Desigur, puține din actualele noastre biblioteci pentru copii pot întruni parametrii amintiți mai sus; bibliotecarii trebuie să știe totuși ce revendicări minime de local să prezinte autorităților, în tendința — obligatorie — de optimizare a serviciilor de bibliotecă.

26) Cu privire la organizarea colecțiilor, vezi și Lupu, Atanase. *Sistematizarea și așezarea colecțiilor*. În: *Consultații de biblioteconomie*. I. Completarea și organizarea colecțiilor. Buc., I.S.L.A.P., 1969, p. 223—238.

27) Pentru confecționarea unor asemenea casete, indicații folositoare pot fi găsite în articolul: Crețu, Coșca. *Casete pentru stasuri și tipărituri pe fol volante*. În: *Revista bibliotecilor*, 18, nr. 4, apr 1965, p. 217—219.

28) Milkau, Fritz. *Manual de biblioteconomie*. Wiesbaden, 1961. Vol. 2. *Administrația de bibliotecă*, partea a 5-a, p. 26—40. [Consultat în traducere].

29) Sfaturi practice cu privire la organizarea muncii de conservare a cărților se găsesc în: Oancea, Nicolae. *Legarea și repararea cărților*. În: *Revista bibliotecilor*, 19, nr. 1, ian 1966, p. 34—39.

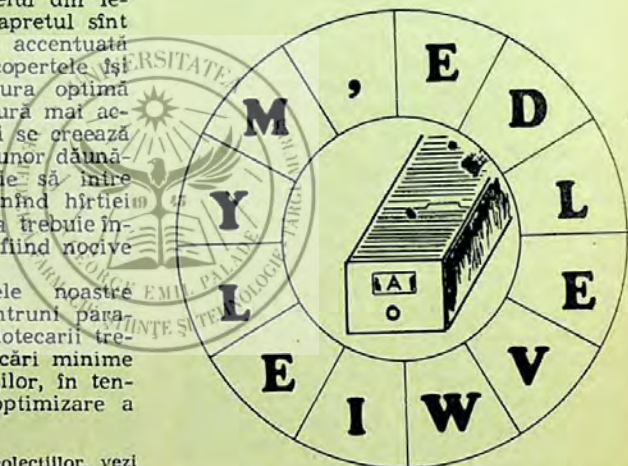
30) Vezi și articolele: Oancea, Nicolae. *Bolile cărților și combaterea lor. — Păstrarea colecțiilor în depozite*. În: *Revista bibliotecilor*, 18, nr. 9, sep 1965, p. 556—561 și nr. 10, oct 1965, p. 612—615; Vaccaro, Emerenziana. *Rolul bibliotecarului și al restauratorului în îngrijirea cărților*. În: *Revista bibliotecilor*, 25, nr. 8, aug 1970, p. 470—475.

Golf de cuvinte

C	A	T	A	L	O	G
	X					
X						
		X				
N	O	U	T	A	T	I
			X			
		X				
			X			
C	O	L	E	C	T	I

Cum se ajunge de la catalog la colecții studiind noutățile?

Costel CERNAT

Pornind dintr-o căsuță și citind tot a doua literă în sensul acelor de ceasornic, se va afla numele și prenumele profesorului american, bibliotecar al Universității din Albany (Statul New York), care a alcătuit în 1873, sistemul de clasificare zecimală a cărților.

Costel CERNAT

Soluțiile în numărul viitor

Soluția jocului apărut în nr. 3
IOAN BIANU

Cele două modele de orare de pe cop. III au fost reproduse din *Bibliotheksdiens*, nr. 7/8, iul/aug 1970.

Хжордже Себастиан: <i>Многосторонняя подготовка студентов и Библиотека Бухарестского Политехнического Института</i>	195	Емил И. Болога: <i>Наша первая экспозиция экс-либрисов</i>	229
<i>Международный год книги „Книги для всех“</i> (подборка материалов)	204	<i>Универсальный библиографический контроль</i>	232
Ливия Бакуру: <i>Как печаталась „Романия либера“</i> (Свободная Румыния) в подполье (I)	217	<i>Интервью с господином К. С. Харрисоном, директором публичной библиотеки Вестминстер-Сити (Лондон), о библиотеках и библиотечках Румынии (взято Джорджем Владеску)</i>	237
Штефан Сучу: <i>Диссидентские Баритиу — основатель и покровитель школьной румынской библиотеки г. Брашова</i>	227	Г. С.: <i>Хроника международного года книги</i>	239
		Мирча Ангхелеску: <i>Хелиаде-Рăдулеску, наставник и вдохновитель культуры. 100-летие со дня смерти</i>	242

SUMMARY

George SEBASTIAN: <i>Multilateral Training of Students and the Library of Polytechnic Institute in Bucharest</i>	195
<i>The International Book Year „Books for All“</i>	204
Livia BACĂRU: <i>Underground Printing of the Daily Newspaper România Liberă (I)</i>	217
Stefan SUCIU: <i>George Baritiu, Founder and Sponsor of the Romanian School Library in Braşov</i>	227
Emil I. BOLOGA: <i>Our First Ex-Libris Exhibition</i>	229
<i>The Universal Bibliographical Control</i>	232
Mr. K. C. Harrison, <i>City Librarian, Westminster City Libraries, Talks About Romanian Libraries and Librarians (Interview by George VLĂDESCU)</i>	237
G. S.: <i>Reports on the International Book Year</i>	239
Mircea ANGHELESCU: <i>Heliade-Rădulescu, Cultural Guide and Animator. 100 years since his death</i>	242

SOMMAIRE

George SEBASTIAN: <i>L'instruction multiforme des étudiants et la Bibliothèque de l'Institut polytechnique de Bucarest</i>	195
<i>L'Année Internationale du Livre. „Des Livres pour Tous“</i>	204
Livia BACĂRU: <i>Publication clandestine du journal „România Liberă“ (I)</i>	217
Stefan SUCIU: <i>George Baritiu, fondateur et protecteur de la Bibliothèque d'école roumaine de Braşov</i>	227
Emil I. BOLOGA: <i>Notre première exposition d'ex-libris</i>	229
<i>Le contrôle bibliographique universel</i>	232
<i>Entretien avec Mr. K. C. Harrison, directeur de la Bibliothèque Publique de Westminster-City (Londres) sur les bibliothèques et les bibliothécaires de Roumanie (Interview réalisée par George VLĂDESCU)</i>	237
G. S.: <i>Chronique de l'Année Internationale du Livre</i>	239
Mircea ANGHELESCU: <i>Heliade-Rădulescu, guide et animateur culturel. Cent ans depuis sa mort</i>	242

REDACŢIA :

Str. Biserica Amzei nr. 5 — 7, sectorul 1,
Bucureşti. Oficiul poştal 22. Telefon 13.70.27

COLEGIUL DE REDACŢIE

George BAICULESCU, Dumitru BALĂEŢ, Virgil CÂNDEA, Ion CIOTLOŞ, Antoanela CORVĂTESCU-TOFAN (redactor şef rubrică), Ştefan GRUIA (redactor şef), Alexandru IONAŞCU, Atanase LUPU, Gheorghe MAXIN, MESZÁROS József, Anne-Marie MIHIŢ (secretar de redacţie), Constantin NEGULESCU, Gernot NUSSBACHER, Nicolae ONIGA, Mihai PETRESCU, Angela POPESCU-BRĂDICENI, Dan SIMONESCU.

